

การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
ผู้บริหารเทศบาลตำบลอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
SAPPURISADHAMMA INTEGRATION FOR PROMOTING POLITICAL
LEADERSHIP OF DON CHIMPLEE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY
ADMINISTRATORS AT BANG NAM PRIAO DISTRICT IN
CHACHOENGSAO PROVINCE

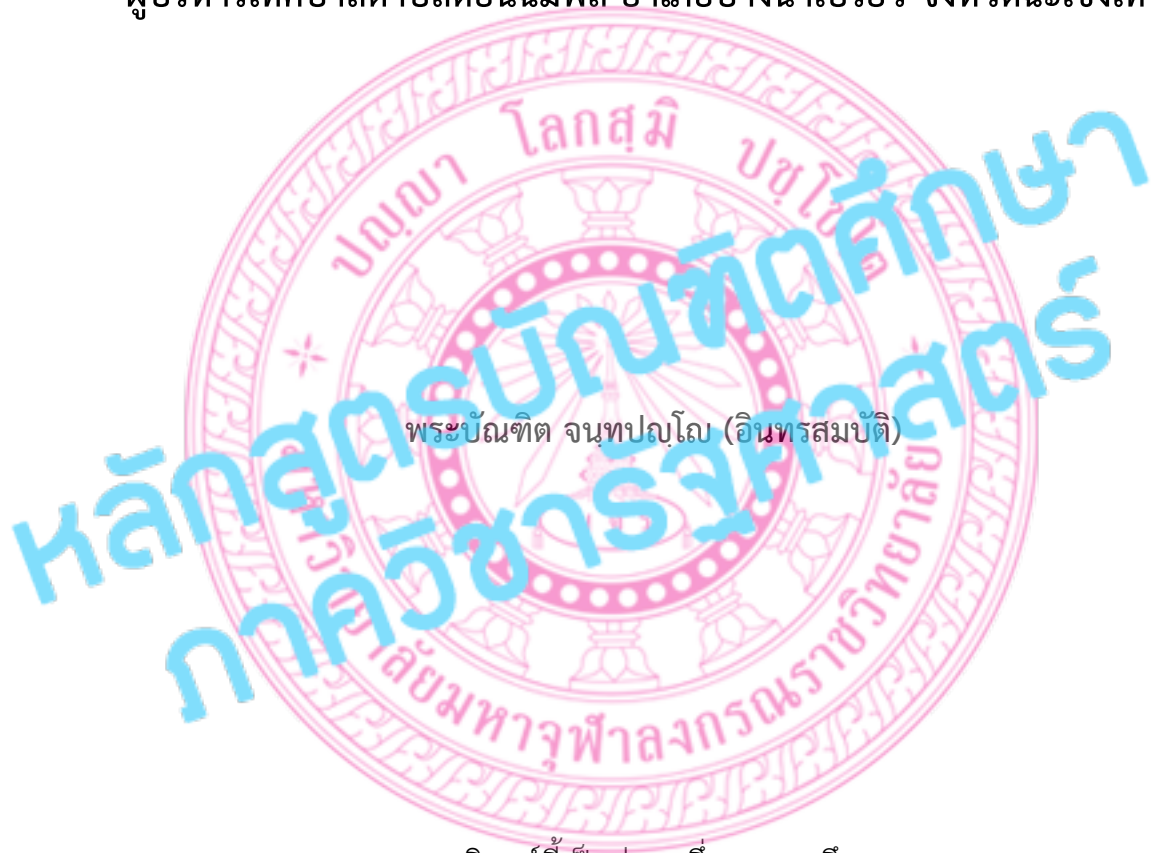
หลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท
ภาควิชารัฐศาสตร์
พระบัณฑิต จันทพล โย (อินทรมบัตติ)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๘

การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
ผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

พระบัณฑิต จันทพลโล (อินทรมบัต)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๘

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Sappurisdhamma Integration for Promoting Political Leadership
of Don Chimplee Sub-District Municipality Administrators at
Bang Nam Priao District In Chachoengsao Province

Phra Bandhit Candapañño (Intarasombut)

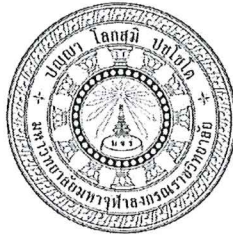
A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Political Science

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2025

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บันทึบบนสารนิพนธ์ เรื่อง
“การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบล
ดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ. ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

กรรมการ

(รศ. ว่าที่ พ.ต.ดร. สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล)

กรรมการ

(รศ. อนุภูมิ ไชวเกษม)

กรรมการ

(ผศ. ดร. สุมาลี บุญเรือง)

(รศ. ดร. สุรพล สุยะพรหม)

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

ผศ. ดร. สุมาลี บุญเรือง

ประธานกรรมการ

รศ. ดร. สุรพล สุยะพรหม

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระบัณฑิต จันทปญโญ)

ชื่อสารนิพนธ์ : การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัย : พระบัณฑิต จันทปญโญ (อินทรมบติ)

ปริญญา : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

: ผศ. ดร.สุมาลี บุญเรือง, บธ.บ. (บริหารธุรกิจ), บธ.ม. (บริหารธุรกิจ),
ปร.ด. (รัฐศาสตร์)

: รศ. ดร.สุรพล สุษะพรหม, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), M.A. (Politics),
Ph.D. (Political Science), ปร.ด. (สื่อสารการเมือง)

วันสำเร็จการศึกษา : ๖ สิงหาคม ๒๕๖๘

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา รูปแบบวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐๐ คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๗ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (f-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๙ รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ ($\bar{X}=4.10$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.07$) ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ($\bar{X}=4.07$) อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม ($\bar{X}=4.01$) หลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.04$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ อัตถัญญตา (รู้จักผล) ($\bar{X}=4.14$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาอัตตัญญตา (รู้จักตน) ($\bar{X}=4.10$) กาลัญญตา (รู้จักกาล) ($\bar{X}=4.09$) ฌมมัญญตา (รู้จักเหตุ) ($\bar{X}=3.77$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพและรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกันไป มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๓. การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ๑. อัมมัญญาตา รู้จักเหตุ ผู้นำจะต้องรู้จักแก้ไขปัญหาดังกล่าว ภายใต้หลักกฎหมาย รู้จักเหตุรู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ ๒. อัตถัญญาตา รู้จักผล ผู้นำจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ๓. อัตตัญญาตา รู้จักตน ผู้นำจะต้องวางตัวให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน สร้างแรงจูงใจของประชาชนได้เพื่อให้ความร่วมมือในการพัฒนา ๔. มัตตัญญาตา รู้จักประมาณ ต้องรู้จักขอบเขตความพอเหมาะ ควบคุมดูแลเรื่องของงบประมาณให้เป็นอย่างดี ๕. กาลัญญาตา รู้จักกาล ผู้นำควรรู้จักเวลา รู้จักเวลาที่เหมาะสมประกอบกิจการงานต่าง ๆ ๖. ปริสัญญญาตา รู้จักชุมชน ภาวะผู้นำควรรู้จักชุมชน รู้สังคม ๗. ปุคคลัญญาตา รู้จักบุคคล ภาวะผู้นำควรรู้จักบุคคล รู้ประเภทของบุคคลที่ร่วมทำงานด้วย ประเมินบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถเลือกใช้คนให้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับประเภทของงานได้เป็นคนที่กว้างขวาง

Research Paper Title : The Integration of Sappurisdhamma for Promoting Political Leadership of Don Chimplee Subdistrict Municipality Administrators at Bang Nam Priao District Chachoengsao Province

Researcher : Phra Bandhit Chanthapanyo (Intarasombut)

Degree : Master of Political Science

Research Paper Supervisory Committee

: Assistant Professor Dr. Sumalee Boonruang, B.A. (Business Administration)
M.A. (Business Administration) Ph.D. (Political Science)

: Assoc. Prof. Dr. Surapon Suyaprom, B.A.(Sociology) M.A. (Politics),
Ph.D. (Political Science), Ph.D. (Political Communication).

Date of Graduation : August 6, 2025

Abstract

This thesis aims to: 1. To study the level of political leadership of the executives of Don Chim Pli Subdistrict Municipality, Bang Nam Priao District, Chachoengsao Province. 2. To compare public opinions on political leadership of the executives of Don Chim Pli Subdistrict Municipality, Bang Nam Priao District, Chachoengsao Province, classified by personal factors. 3. To present the integration of the principles of Sappurisdhamma to promote political leadership of the executives of Don Chim Pli Subdistrict Municipality, Bang Nam Priao District, Chachoengsao Province. The mixed-method research design, quantitative research, used questionnaires to collect data from a sample of 300 people, using a questionnaire with a reliability of 0.97 for the whole questionnaire. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, f-test using one-way ANOVA, and qualitative research using in-depth interviews with 9 key informants. Data were analyzed by descriptive content analysis.

The research results found that

1. The level of political leadership of the administrators of Chim Phli Subdistrict Municipality, Bang Nam Priao District, Chachoengsao Province was at a high level overall ($\bar{X}$ =4.06). When classified by each aspect, the average values from highest to lowest were as follows: Leadership in ability ($\bar{X}$ =4.10) was at a high level, followed by leadership in personality ($\bar{X}$ =4.07), leadership in physical aspect ($\bar{X}$ =4.07) was at

a high level, and leadership in social skill ($\bar{X}$ =4.01). The 7 principles of Sappurisadhamma were at the highest level overall ($\bar{X}$ =4.04). When classified by each aspect, the average values from highest to lowest were as follows: Atthanyuta (knowing the results) ($\bar{X}$ =4.14) was at a high level. Next, 'Attaññutā' (knowing oneself) ($\bar{X}$ =4.10), 'Kālaññutā' (knowing the time) ($\bar{X}$ =4.09), 'Dhammanñutā' (knowing the cause) ($\bar{X}$ =3.77) were at the lowest level.

2. Comparing the opinions of the public on the political leadership of the executives of Don Chim Pli Municipality, Bang Nam Piao District, Chachoengsao Province, classified by personal factors, it was found that the opinions of the public with different genders were different, which was consistent with the hypothesis. As for the public with different ages, there was no difference in opinions, which was not consistent with the hypothesis. Meanwhile, the public with different levels of education had different opinions, which was consistent with the hypothesis. The public with different occupations also had different opinions, which was consistent with the hypothesis. The public with different monthly incomes also had different opinions, which was consistent with the hypothesis. Overall, the results of this study were in accordance with the hypothesis and were statistically significant at the 0.05 level, so the hypothesis could be accepted.

3. The main duty of Sapuritam to promote the leadership of the executives of Don Chim Pli Subdistrict Municipality, Bang Nam Piao District, Chachoengsao Province, found 1. Dhamnyata (know the cause) The leader must know the various problems under the main law, know the cause, know the news, know the work, know the duty. 2. Atthanyuta (know the result) The leader must be the main benefit of the people. 3. Attanyuta (know the self-gratefulness) The leader must set a good example for the superiors under the administration and the people, create the color of the people to cooperate in the work. 4. Check Mattanyuta (know how to read and review) Survey the appropriate points as the main thing to take care of the budget for tourists. 5. Important things Kasanyuta (know the time) The leader should know the time, know the time to do various activities. 6. Parisanyuta (know the community and society) The leader should know the society. 7. The system of controlling the work of individuals (know the questions of individuals) The leadership should know each person who is supervised and work together by evaluating the general public. The drive to select people to work efficiently and work normally.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอระบุนามเพื่อขอบคุณไว้ดังนี้

เจริญพรขอบคุณ ผศ.ดร.สุมาลี บุญเรือง ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และ รศ.ดร.สุรพล สุขะพรหม กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก้ไขข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์จนทำให้เนื้อหาของการทำวิจัยมีความถูกต้องชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นนับตั้งแต่ผู้วิจัยได้เริ่มทำงานวิจัยด้วยความปรารถนาดีตลอดมา

เจริญพรขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย รศ.ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ดร.ทักษิณ ประชาโมญ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ ผศ.ดร.สุรียา รักษาเมือง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ดร.นิกร ศรีราช อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ ที่ได้อนุเคราะห์ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการทำวิจัยรวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา เนื้อหาอีกด้วย

เจริญพรขอบคุณ นายวิระพล เต็งเที่ยง นายกเทศมนตรีตำบลศาลาแดง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย นายชูรัช ภูศรีจันทร์ นายกเทศมนตรีตำบลดอนฉิมพลีและนักวิชาการในแต่ละด้านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์และประชาชนทุกท่านในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลดอนฉิมพลีที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้ทำวิจัยขอเจริญพรขอบคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ เพื่อน ๆ นิสิตทั้งในส่วนของบรรพชิตและฆราวาส ทุก ๆ ท่านที่เกี่ยวข้องกับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอยกความดีนี้บูชาพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดจนถึงบิดามารดา ครู อุปัชฌาย์อาจารย์และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่านที่ได้อบรมสั่งสอน แนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พระบัณฑิต จันทพลโย (อินทรมสมบัติ)

๑ มิถุนายน ๒๕๖๖

สารบัญ

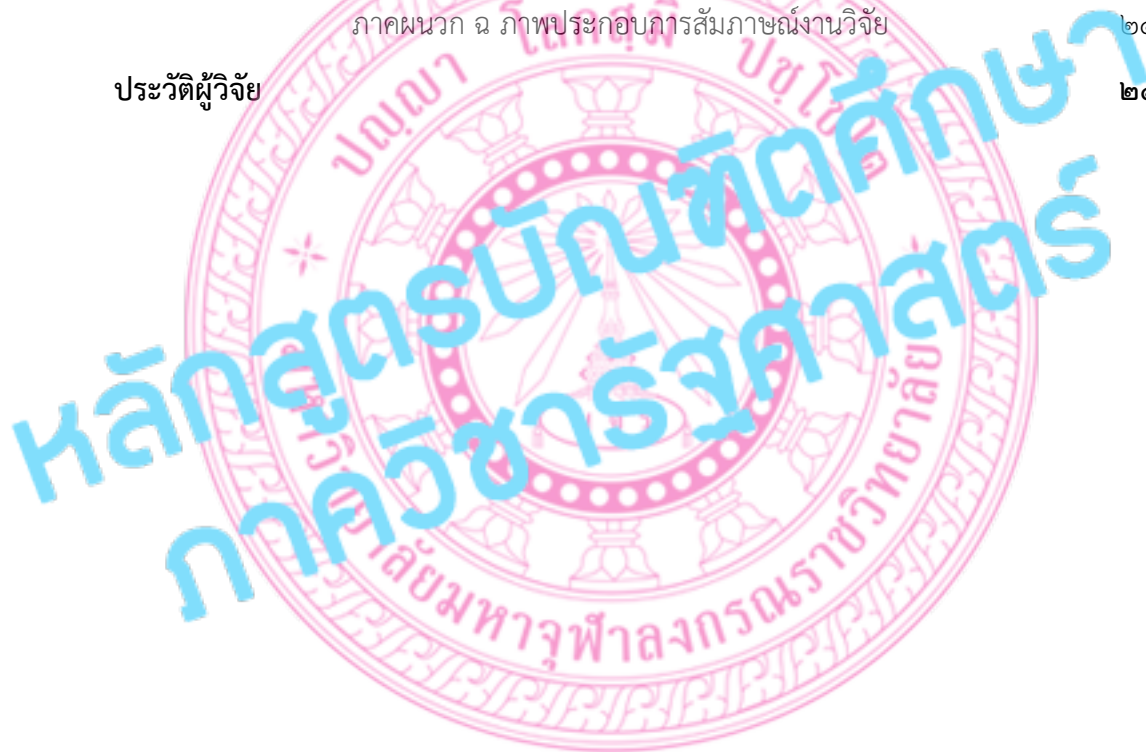
เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	๗
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๖
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๘
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๘
๑.๗ ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	๑๐
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๑
๒.๑ หลักสัปปุริสธรรม ๗	๑๑
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ	๒๒
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ	๒๕
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น	๔๔
๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๕๖
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๗
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๔
๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ	๗๕
๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๕
๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๙
๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๐
๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๘๑
๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๘๑
๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๒
๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๓
๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๓
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๔
๔.๑ ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา	๘๔
๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๑๐๐
๔.๓ การบูรณาการหลักสัจธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา	๑๒๗
๔.๔ องค์ความรู้	๑๕๕
๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๕๕
๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๕๗
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๕๙
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๖๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๖๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๗๔
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๗๔
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๑๗๔
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	๑๗๔
บรรณานุกรม	๑๗๕

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก	๑๘๓
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๘๔
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๘๘
ภาคผนวก ค ผลการหาค่า Reliability (Alpha)	๑๙๐
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๙๓
ภาคผนวก จ สัมภาษณ์งานวิจัยแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๙๗
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการสัมภาษณ์งานวิจัย	๒๑๐
ประวัติผู้วิจัย	๒๑๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	แนวคิดเกี่ยวกับสัปปริสรธรรม ๗	๒๑
๒.๒	แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ	๒๔
๒.๓	ความหมายของผู้นำ	๒๘
๒.๔	ความหมายของภาวะผู้นำ	๓๑
๒.๕	คุณลักษณะผู้นำ	๓๗
๒.๖	ความสำคัญของภาวะผู้นำ	๔๒
๒.๗	แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น	๔๘
๒.๘	ประเภทของการปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๕
๒.๙	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ	๖๑
๒.๑๐	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๖๕
๒.๑๑	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสัปปริสรธรรม	๗๐
๓.๑	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๖
๔.๑	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๘๕
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพิจิตรจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม	๘๗
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาวะผู้นำทางการเมืองของ ผู้บริหารเทศบาลตำบลนิคมพิจิตร อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านกายภาพ	๘๘
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของ ผู้บริหารเทศบาลตำบลนิคมพิจิตร อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านบุคลิกภาพ	๘๙
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของ ผู้บริหารเทศบาลตำบลนิคมพิจิตร อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ	๙๐
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของ ผู้บริหารเทศบาลตำบลนิคมพิจิตร อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม	๙๑
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลักสัปปริสรธรรม ๗ (หลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี) โดยภาพรวม	๙๒
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลักสัปปริสรธรรม ๗ อัมมัญญาตา รู้จักเหตุ	๙๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสัปปุริสธรรม อุตัญญตา รู้จักผล	๙๔
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสัปปุริสธรรม ๗ อุตัญญตา รู้จักตน	๙๕
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสัปปุริสธรรม ๗ มัตตัญญตา รู้จักประมาณ	๙๖
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสัปปุริสธรรม ๗ กาลัญญตา รู้จักกาล	๙๗
๔.๑๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสัปปุริสธรรม ๗ ปริสัจญตา รู้จักชุมชน	๙๘
๔.๑๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสัปปุริสธรรม ๗ ปุคคลัญญตา รู้จักบุคคล	๙๙
๔.๑๕	ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ โดยรวม	๑๐๐
๔.๑๖	ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอายุ	๑๐๒
๔.๑๗	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญนัยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ	๑๐๓
๔.๑๘	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญนัยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านกายภาพ จำแนกตามอายุ	๑๐๔
๔.๑๙	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญนัยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามอายุ	๑๐๕
๔.๒๐	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญนัยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านความสามารถ จำแนกตามอายุ	๑๐๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคม จำแนกตามอายุ	๑๐๗
๔.๒๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๐๘
๔.๒๓ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๐๙
๔.๒๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา รายด้าน ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๑๐
๔.๒๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา รายด้าน ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๑๑
๔.๒๖ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา รายด้าน ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๑๒
๔.๒๗ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา รายด้าน ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๑๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๘ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอาชีพ	๑๑๔
๔.๒๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ	๑๑๕
๔.๓๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ จำแนกตามอาชีพ	๑๑๖
๔.๓๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามอาชีพ	๑๑๗
๔.๓๒ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านความสามารถ จำแนกตามอาชีพ	๑๑๘
๔.๓๓ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคม จำแนกตามอาชีพ	๑๑๙
๔.๓๔ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๒๐
๔.๓๕ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวม รายได้ต่อเดือน	๑๒๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๔๑ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปติธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านธัมมัญญา รู้จักเหตุ”	๑๓๙
๔.๔๒ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปติธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านอัทธัญญา รู้จักผล”	๑๔๒
๔.๔๓ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปติธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านอัตตัญญา รู้จักตน”	๑๔๔
๔.๔๔ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปติธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านมัตตัญญา รู้จักประมาณ”	๑๔๗
๔.๔๕ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปติธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านกาตัญญา รู้จักกาล”	๑๕๐
๔.๔๖ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปติธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านปริสสัญญา รู้จักชุมชนและสังคม”	๑๕๒
๔.๔๗ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปติธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านบุคคลัญญา รู้จักบุคคล	๑๕๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย	๗๓
๔.๑ ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ	๑๒๙
๔.๒ ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ	๑๓๑
๔.๓ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ	๑๓๔
๔.๔ ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม	๑๓๖
๔.๕ ผลการสัมภาษณ์ภาวะผู้นำด้านธัมมัญญตา (รู้จักเหตุ)	๑๓๙
๔.๖ ผลการสัมภาษณ์ภาวะผู้นำด้านอัตถัญญตา (รู้จักผล)	๑๔๑
๔.๗ ผลการสัมภาษณ์ภาวะผู้นำด้านอัตตัญญตา (รู้จักตน)	๑๔๔
๔.๘ ผลการสัมภาษณ์ภาวะผู้นำด้านมัตตัญญตา (รู้จักประมาณ)	๑๔๗
๔.๙ ผลการสัมภาษณ์ภาวะผู้นำด้านกาสิญญตา (รู้จักกาล)	๑๔๙
๔.๑๐ ผลการสัมภาษณ์ภาวะผู้นำด้านปริสสัญญตา (รู้จักชุมชนและสังคม)	๑๕๑
๔.๑๑ ผลการสัมภาษณ์ภาวะผู้นำด้านปุคคลัญญตา (รู้จักบุคคล)	๑๕๔
๔.๑๒ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๕๖
๔.๑๓ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๕๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

การอ้างอิงพระไตรปิฎก ได้ระบุอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เล่ม/ ข้อ/ หน้า เช่น ที.ปา. (ไทย) ๑๑/ ๑๐/๔๖. หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค ภาษาไทย เล่ม ๑๑ ข้อ ๑๐ หน้า ๔๖ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ โดยเรียงตามลำดับคัมภีร์ดังนี้

คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ	พระสุตตันตปิฎก	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
สตตก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตก อัฐก นวกนิบาต	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๔๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑ ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่ง การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกัน เป็นการปกครองรูปแบบหนึ่งที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด^๑

การเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ทำให้ประเทศไทยได้จัดระเบียบการบริหารราชการเป็นราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๖ และมีการกระจายอำนาจการปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นโดยใน ส่วนของราชการส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้น ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ แต่การดำเนินงานของเทศบาลไม่บรรลุผลตามที่มุ่งหมายไว้ จึงตั้งได้เพียง ๑๒๐ แห่งก็ถูกระงับเป็น เวลานั้นหลายสิบปี^๒ และได้มีการตั้งสุขาภิบาลขึ้นแทนเทศบาล ตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๙๕ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๐ จึงได้มีการยกฐานะสุขาภิบาลบางแห่งขึ้นเป็นเทศบาลตำบล คือ เทศบาลตำบลกระบินทร์ เทศบาลโคกสำโรง เทศบาลตำบลบัวใหญ่ เป็นต้น ส่วนกรณีการจัดตั้ง จังหวัดใหม่ก็ให้จัดตั้งเทศบาลเมืองขึ้นตามบทบัญญัติมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖^๓

^๑ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐”, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, (๖ เมษายน ๒๕๖๐) : ๗๔.

^๒ โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒.

^๓ ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมเนส พรินติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๕.

ต่อมาได้มีการประกาศใช้กฎหมายการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๒๑ เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองขนาดใหญ่มีประชากรมากที่สุดส่วนเมืองพัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีลักษณะพิเศษและใช้รูปแบบการบริหารโดยการจ้างผู้บริหาร แต่ปรากฏว่าไม่ประสบผลสำเร็จจึงเปลี่ยนเป็นเทศบาลนครแทนอีกทั้งการจัดตั้งเทศบาลและ สุขาภิบาลยังไม่ทั่วถึงและส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การปกครองส่วนภูมิภาคจึงได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นมาโดยตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการส่วนจังหวัด ภายในเขตพื้นที่จังหวัดนอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลนับแต่นั้นมาการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงครอบคลุมทั่วทั้งราชอาณาจักรไทย^๔

นอกจากนี้ หลักการกระจายอำนาจยังเป็นหลักการบริหารที่รัฐบาลส่วนกลางหรือส่วนกลางกระจายอำนาจบางส่วนหรือทั้งหมดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดบริการสาธารณะให้มีอิสระในการดำเนินการภายในขอบเขตของหลักการกระจายอำนาจ มีลักษณะสำคัญอย่างน้อย ๔ ประการ คือ (๑) มีการจัดตั้งนิติบุคคลจากส่วนกลาง (๒) มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารระดับสูงบางส่วนหรือทั้งหมดเหมาะสม (๓) มีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเอง และ (๔) มีเจ้าหน้าที่เป็นของตนเองและให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองดูแลกันเองซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยที่มุ่งให้ประชาชนทุกระดับมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางโดยมีประเด็นสำคัญคือการลดอำนาจของส่วนกลาง^๕

จากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการปรับปรุงการบริหารส่วนท้องถิ่นในส่วนพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีการบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่ เล็กและใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุดต่อมาพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการถ่ายโอนอำนาจจาก ส่วนกลางมายังท้องถิ่นในลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ โดยให้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองได้ อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลและตอบสนอง ความ

^๔ ประธาน สุวรรณมงคล และคณะ, “การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัยเสนอต่อสถาบันดำรงราชานุภาพ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๓๗), หน้า ๒๒.

^๕ Huntington, S., & Nelson, S., No Easy Echoice: Political Participation in Developing Countries, (New York: Harvard University Press, 1995), p. 235.

ต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วนเหมาะสมและทันทั่วทั้งที่ ปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบ การปกครองท้องถิ่นทั้งหมด ๕ รูปแบบ คือ ๑. กรุงเทพมหานคร ๒. เมืองพัทยา ๓. เทศบาล (แยกเป็น เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล) ๔. องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ๕. องค์การบริหารส่วนตำบล การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมา เพื่อให้ เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลา ซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การ ปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ ตามวัตถุประสงค์ในการ ปกครองประเทศ ^๖

การเมืองท้องถิ่นเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาให้เกิดความเจริญจึงทำให้ มีผู้สมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้าไปทำหน้าที่พัฒนาท้องถิ่น ทั้งการบริหารท้องถิ่น (ฝ่ายบริหาร) และการควบคุมตรวจสอบ (ฝ่ายนิติบัญญัติ) ส่งผลให้นักการเมือง ท้องถิ่นมีความความใกล้ชิดและเข้าใจถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีปัจจุบันนี้ ตำแหน่งนักการเมืองท้องถิ่นดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติยศชื่อเสียงเงินตอบแทนและผลประโยชน์ อื่น ๆ อีกตามบทบาทหน้าที่นั้น ๆ จึงมีบุคคลต่าง ๆ มากมายมุ่งหวังให้เกิดการแข่งขันกันขึ้นทั้งการ แข่งขันกันทำความดีทำประโยชน์ต่อประชาชนเพื่อให้ประชาชนชื่นชอบและเลือกตนเอง และรวมถึง การใช้วิธีการที่มีขอบเขตต่อจริยธรรมและกฎหมายเช่นการใช้อิทธิพลข่มขู่บังคับให้เลือกตนหรือพรรค พวกของตนการใช้อำนาจอิสระจ้างแลเปลี่ยนการใช้เงินชื่อเสียงให้เลือกตนการให้เงินค่าจ้างไม่ลงคะแนน ให้คู่แข่งการใช้วิธีการให้ร้ายป้ายสีใส่ความคู่แข่งเพื่อให้ประชาชนเข้าใจผิดเป็นต้นบุคคลดังกล่าวนี้เมื่อ ได้รับเลือกตั้งแล้วก็มีตำแหน่งมีเกียรติยศชื่อเสียงมีบารมีมีอำนาจมีบทบาทหน้าที่มีผลประโยชน์อื่น ๆ ตอบแทนตามตำแหน่งหน้าที่อีกทั้งยังได้ใช้อำนาจบทบาทหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบต่าง ๆ อีกเพื่อการถอนทุนคืนโดยวิธีการที่มีขอบเขตต่อกฎหมายเป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวงทุจริตสร้างผล เสียหายให้เกิดแก่หน่วยงานของรัฐประเทศชาติและประชาชนเป็นอย่างมากจนนำไปสู่การจัดตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้ทำหน้าที่กำกับจัดการ ดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยง ธรรมและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตและประพฤติมิชอบของผู้บริหารข้าราชการพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ^๗

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ บัญญัติว่ารัฐพึง พัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของ

^๖ กรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, **สรุปข้อมูล อบท. ทั่วประเทศ**, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๘), หน้า ๑๔.

^๗ ธาณินทร์ กรียวิเชียร, **คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร**, (นนทบุรี : ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมสถาบัน พัฒนาข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๗), หน้า ๔.

รัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐ ต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐจึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการ โดยมีขอบที่เป็นการก้าวท้าวหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณา ความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐรัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

มาตรา ๗๗ บัญญัติว่า รัฐจึงจัดให้มีกฎหมายเพื่อยกเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วรัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ ๑ รองลงมาคือ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ตามลำดับ^๔

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาล เพื่อส่งเสริมให้คณะผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน ข้าราชการเจ้าหน้าที่

^๔ พิชัย นิตวงศ์วรกุล และจันทร์แรม เรือนแป้น, “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๙) : ๑๓๕.

มีความรับผิดชอบหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีหลักยึด หลักปฏิบัติ หลักตัดสินใจ อย่างมีภาวะผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ ในการนำพาประชาชนในเขตเทศบาล ทั้งนี้การนำหลักพุทธธรรม สัปปริสธรรม ๗ ประการ เข้ามาเป็นเครื่องมือที่นักการเมืองใช้เป็นแนวทางการบริหารงานของตนจนได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้นักการเมืองได้เข้ามาบริหารงานอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปในลักษณะของการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นได้ตามสมควรทั้งนี้ศักยภาพของผู้หน้านั้น มีผลต่อผู้ร่วมงานในด้านความเชื่อมั่นความนับถือกำลังใจ ในการร่วมงานดังนั้นผู้นำจึงเป็นพลังร่วมให้เกิดการร่วมมือร่วมใจไปสู่การเปลี่ยนแปลงประสานให้เกิดความสนับสนุนช่วยเหลือร่วมใจไปสู่การเปลี่ยนแปลง และช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายแผนและนโยบายที่กำหนดได้ภาวะผู้นำจึงมีผลกระทบต่อผู้ร่วมงานในองค์กรอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ^๙

ทั้งนี้เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา คณะผู้บริหารเทศบาลเล็งเห็นความสำคัญของการนำหลักธรรมมาบูรณาการส่งเสริมสภาวะผู้นำในระดับต่าง ๆ ของเทศบาลจึงได้นำข้อคิดดังกล่าวปรึกษาแก่ผู้วิจัย ทั้งนี้การใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการถือว่าเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่สามารถช่วยบรรเทาปัญหาและส่งเสริมความเจริญให้แก่องค์กรได้อย่างยั่งยืน ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการ รวมไปถึงสภาวะผู้นำของผู้บริหารได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักสัปปริสธรรม ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในอัมมมัญญสูตร ประกอบด้วย หลักธรรม ๗ ข้อ คือ ๑. จัมมมัญญา รู้จักเหตุ ๒. อตถมัญญา รู้จักผล ๓. อตตมัญญา รู้จักตน ๔. มัตตมัญญา รู้จักประมาณ ๕. กาลมัญญา รู้จักกาล ๖. ปริสสมัญญา รู้จักบริษัท ๗. ปุคคสมัญญา รู้จักบุคคล^{๑๐}

การศึกษา การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมสภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำไปส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล เพื่อให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหลักธรรมาภิบาล การบริหาร สนองนโยบายภาครัฐให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่สืบไป

^๙ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, (๖ เมษายน ๒๕๖๐) : ๑๙.

^{๑๐} สตตก. (ไทย) ๒๓/๖๘/๑๔๓-๑๔๖.

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับใด

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยมุ่งศึกษา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้ โดยกำหนดตัวแปร ดังนี้

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

๑.๒ หลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาล ได้แก่ สัปปุริสธรรม ๗ ข้อ คือ ๑. ธัมมัญญตา รู้จักเหตุ ๒. อัตถัญญตา รู้จักผล ๓. อัตตัญญ

ตา รู้จักตน ๔. มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ ๕. กาลัญญูตา รู้จักกาล ๖. ปริสัจญูตา รู้จักบริษัท ๗. ปุคคัลญูตา รู้จักบุคคล^{๑๑}

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

ภาวะผู้นำทางการเมืองของของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ๑. ด้านกายภาพ ๒. ด้านบุคลิกภาพ ๓. ด้านความสามารถ ๔. ด้านทักษะทางสังคม^{๑๒}

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนประชากร ๑,๒๐๐ คน^{๑๓}

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informats) ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานในเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จำนวน ๑๐ รูปหรือคน

กลุ่มที่ ๑ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา	จำนวน	๑ รูป
กลุ่มที่ ๒ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์	จำนวน	๒ คน
กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	๒ คน
กลุ่มที่ ๔ ผู้นำชุมชนในตำบลดอนฉิมพลี	จำนวน	๒ คน
กลุ่มที่ ๕ ประชาชนในพื้นที่	จำนวน	๓ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัย การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีสองหมู่บ้านได้แก่ หมู่ ๑ และ หมู่ ๑๘ ประกอบไปด้วย ๔ ชุมชน คือ ชุมชนที่ ๑ ชุมชนศาลเจ้าแม่ทับทิม ชุมชนที่ ๒ ชุมชนมูลนิธิตลาดคลอง ๑๖ ชุมชนที่ ๓ ชุมชนศาลเจ้า พ่อเขตก ชุมชนที่ ๔ ชุมชนพระพรหม

^{๑๑} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔.

^{๑๒} กวี วุฒิพงศ์, ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๗-๑๒๓.

^{๑๓} เทศบาลตำบลฉิมพลี, จำนวนประชากรในเทศบาลฉิมพลี ปี พ.ศ. ๒๕๖๕, (ออนไลน์), แหล่งที่มา

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดช่วงเวลาในการทำวิจัยระหว่างตั้งแต่ เดือน ตุลาคม ๒๕๖๕ ถึง เดือน กันยายน ๒๕๖๖ รวมระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การบูรณาการ หมายถึง การประสานกันของแผน กระบวนการ ข้อมูล การจัดสรรทรัพยากร การดำเนินงาน ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าหมายที่สำคัญของการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพขององค์กร เป็นมากกว่าการจัดตำแหน่งและสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อการกระทำของแต่ละองค์ประกอบภายในระบบการจัดการประสิทธิภาพเชื่อมโยงถึงกันอย่างสมบูรณ์

๑.๖.๒ หลักพุทธธรรม หมายถึง ธรรมะของพระพุทธเจ้า เป็นคำสอนที่เป็นกลาง เห็นความสำคัญทางด้านจิตใจและการปฏิบัติ เป็นหลักสากลหรือหลักความจริง ในรูปแบบของธรรมะและวินัย เป็นหลักธรรมที่ยึดเอาการกระทำหรือความประพฤติจำแนกคน เน้นการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ไม่ซัดทอดสิ่งภายนอก มีการสำรวจตนเอง รู้จักตนเอง กระทำตามทางของเหตุผล ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้หลักพุทธธรรม สัปปุริสธรรม ๗ ธรรมที่ทำให้คนเป็นสัตบุรุษ หรือ เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง มี ๗ ประการ ด้วยกัน คือ ๑. อัมมัญญตา รู้จักเหตุ ๒. อัตถัญญตา รู้จักผล ๓. อัตตัญญตา รู้จักตน ๔. มัตตัญญตา รู้จักประมาณ ๕. กาลัญญตา รู้จักกาล ๖. ปริสฺสญญตา รู้จักบริษัท ๗. ปุคคสฺสญญตา รู้จักบุคคล

๑. หลักธัมมัญญา หมายถึง รู้จักเหตุในการประกอบการพิจารณาด้านกายภาพ ความสามารถ ต้นทุนทางสังคม เพื่อกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในด้านต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา พื้นที่และชุมชนเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี

๒. อัตถัญญา หมายถึง รู้จักผลเพื่อกำหนดเป้าหมายของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาพื้นที่และชุมชนเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี

๓. อัตตัญญา หมายถึง รู้จักตนสามารถวิเคราะห์ศักยภาพในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลดอนฉิมพลี

๔. มัตตัญญา หมายถึง รู้จักประมาณ ใช้หลักความพอดี พอประมาณ ในการดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี

๕. กาลัญญา หมายถึง รู้จักกาลในการวางแผนงานเกี่ยวกับการจัดทำโครงการต่าง ๆ กำหนดระยะเวลาบริหารจัดการเวลาให้เหมาะสม

๖. ปริสสัญญา หมายถึง รู้จักชุมชน การเข้าถึงชุมชน เข้าถึงปัญหาของชุมชน เข้าถึงความ ต้องการของชุมชนในด้านต่าง ๆ

๗. ปุคคลัญญา หมายถึง รู้จักบุคคล การเข้าถึงปัญหาความต้องการของคนในชุมชนใน ด้านต่าง ๆ

๑.๖.๓ ส่งเสริม หมายถึง ให้ความสำคัญในการนำหลักธรรมมาช่วยเหลือสนับสนุน คุณภาพการบริหารงานให้ดีขึ้นผ่านปัจจัยต่าง ๆ เช่น งบประมาณ วัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร ความรู้ โอกาส และการส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์และวัตถุประสงค์ที่เป็นไปได้อย่างเป็น ธรรม สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๑.๖.๔ ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหนึ่งคนหรือมากกว่าใช้อิทธิพลหรือกลุ่ม ของตนเพื่อจูงใจ ชี้นำ และจูงใจบุคคลอื่นหรือกลุ่มคนให้เต็มใจและกระตือรือร้นทำในสิ่งที่พวกเขา ต้องการด้วยความสำเร็จของกลุ่มเป้าหมายหรือองค์กรคือการโต้ตอบในกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพล ผู้นำ ผู้ตาม และสถานการณ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จ

๑.๖.๕ ผู้บริหารเทศบาล หมายถึง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบาง น้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา คณะผู้บริหาร ๑๐ คน

๑.๖.๖ เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัด ฉะเชิงเทรา ประกอบไปด้วย ๒ หมู่บ้าน คือ หมู่ ๑ และ หมู่ ๑๘ ประกอบไปด้วย ๔ ชุมชน คือ ชุมชน ที่ ๑ ชุมชนศาลเจ้าแม่ทับทิม ชุมชนที่ ๒ ชุมชนมูลนิธิรัตนดลคลอง ๑๖ ชุมชนที่ ๓ ชุมชนศาลเจ้า พ่อ เขาคอก ชุมชนที่ ๔ ชุมชนพระพรหม จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนประชากร ๑,๘๗๘ คน ทั้งนี้ทำการศึกษาการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหาร เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำไปส่งเสริมสนับสนุนพัฒนา ภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล เพื่อให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหลักพุทธธรรมนำการ บริหาร สนองนโยบายภาครัฐให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ประชาชนในพื้นที่

๑.๖.๗ ภาวะผู้นำทางการเมือง หมายถึง ความสามารถหรือทักษะของทางการเมืองในการใช้อิทธิพลและอำนาจของตนบริหารงานกระตุ้นชี้แนะให้บุคคลอื่น ให้ร่วมกันปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยมีเป้าหมายของนโยบายเป็นจุดมุ่งหมาย

๑.๖.๘ ด้านกายภาพ หมายถึง คุณลักษณะทางกายภาพของบุคคลที่มีบทบาทต่อความสำเร็จในบทบาทผู้นำทางการเมือง คุณลักษณะเหล่านี้ส่งผลต่อภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และประสิทธิภาพในการทำงานของผู้นำ

๑.๖.๙ ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัย ทักษะ และคุณธรรมส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในบทบาทผู้นำทางการเมือง คุณลักษณะเหล่านี้ช่วยให้ผู้นำสามารถสร้างแรงบันดาลใจ โน้มน้าวใจ และนำพาผู้ติดตามไปสู่เป้าหมาย

๑.๖.๑๐ ด้านความสามารถ หมายถึง ทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในบทบาทผู้นำทางการเมือง คุณลักษณะเหล่านี้ช่วยให้ผู้นำสามารถบริหารจัดการแก้ปัญหา

๑.๖.๑๑ ด้านทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ โน้มน้าวใจ และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ติดตาม คุณลักษณะเหล่านี้ช่วยให้ผู้นำสามารถสร้างความสามัคคีร่วมมือ และขับเคลื่อนสังคมไปสู่เป้าหมาย

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ความรู้เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๗.๒ ได้ความรู้เกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยจะสามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบการบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทราและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัปติธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบและประเด็นในการศึกษาให้ได้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ หลักสัปติธรรม ๗

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น

๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องทิววิจัย

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ หลักสัปติธรรม ๗

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสัปติธรรม ๗ การบริหารงานสมัยใหม่ จำเป็น ต้องอาศัยการบริหารจัดการเข้ามาสนับสนุนองค์กร อีกทั้งหลักการบริหารที่ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ก็มีมานานแล้วจึงมีแนวคิดในการใช้หลักสัปติธรรม ๗ ในการบริหารจัดการ หากเราทำให้คนนั้นเป็นคนดีที่ถูกต้องแล้ว เชื่อแน่ว่าจะบริหารจัดการได้ สำเร็จสมประสงค์ คนดีที่ถูกต้องนี้ คือ ต้องเป็นทั้งคนดี และคนเก่งด้วยจึงมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สังคิตีสูตร แปลว่า พระสูตรว่าด้วยการสังคายนา ขึ้นนี้ตั้งตามเนื้อหาสาระของพระ สูตร ท่านพระสารีบุตรแสดงแก่ภิกษุจำนวน ๕๐๐ รูป ณ ท้องพระโรงหลังใหม่ชื่ออุพทกะของ พวกเจ้า มัลละ เขตกรุงปาวา แคว้นมัลละโดยมีพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ด้วย*

สาเหตุที่ท่านพระสารีบุตรแสดงพระสูตรนี้มีว่า ก่อนหน้านั้นเล็กน้อย นิครนถ์นาฏ บุตร หรือศาสดามหาวิระของศาสนาเซนได้ดับขันธ ณ กรุงปาวานี้ หลักจากศาสดาดับขันธ สาวก ของท่าน ก็แตกสามัคคีกันเป็น ๒ ฝ่ายท่านพระสารีบุตรจึงยกเหตุการณ์นี้ขึ้นมาปรารภว่าเป็น เพราะพระ ศาสนาสอนไว้ไม่ดี จึงทำให้สาวกตีความคำสอนแตกต่างกัน ส่วนพระธรรมวินัยของ พระศาสนานี้ พระผู้มีพระภาคตรัสสอนไว้ดีแล้วและเสนอให้เพื่อพรหมจารีของท่านร่วมกัน สังคายนาพระธรรมวินัย

* ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๐/๔๖.

เพื่อให้ดำรงอยู่ได้นาน ไม่ควรทะเลาะวิวาทในเรื่องพระธรรมวินัยรูปแบบของสังคิยสูตรเป็นการประมวลหมวดธรรม มีการบรรยายแบบถามเองตอบเอง ประกอบใจความสำคัญของพระสูตร ในช่วงที่พระผู้มีพระภาคเสร็จจาริกไปในแคว้นมัลละ พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ประมาณ ๕๐๐ รูป และทรงแวะพัก ณ สวนมะม่วงของนายจุนทกัมมารบุตร ทรงได้รับนิมนต์จากพวกเจ้ามัลละแห่งกรุงปาวาให้เสด็จไปประทับ เพื่อเป็นสิริมงคล ณ ท้อง พระโรงอุพทกะ ซึ่งเพิ่งสร้างเสร็จใหม่ ๆ ยังมีได้ใช้สอย ณ ที่นั้น พระองค์ทรงแสดงธรรมแก่ผู้มา เฝ้าจนค่อนคืน ครั้นทรงแสดงธรรมจบลง และทรงอนุญาตให้พวกเจ้ามัลละและชาวกรุงปาวา กลับบ้านได้จากนั้น ทรงมอบหมายให้ท่านพระสารีบุตรแสดงธรรมแก่ภิกษุทั้งหลายแทน พระองค์ แล้วทรงสำเร็จสี่ไสยาสน์ ณ ที่ ประทับนั้นเอง

พระสารีบุตรกล่าวปรารภการแตกสามัคคีของพวกนิครนถ์ หลัจากนิครนถ์นาฏ บุตร ผู้เป็นศาสดา ดับขันธไม่นาน ณ กรุงปาวานั้นเอง ว่าเป็นเพราะศาสนานั้นสอนธรรมไว้มิได้ ส่วนพระธรรมวินัยนี้ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงไว้ดี จึงเป็นหน้าที่ของภิกษุทั้งหลายจะพร้อมกัน ทำสังคายนาพระธรรมวินัย เพื่อให้ดำรงมั่นคงยืนนาน เพื่อประโยชน์สุขของคนทั้งหลายสืบไป จากนั้น ท่านได้เสนอวิธีการสังคายนาโดยประมวลหลักธรรมทั้งหลายที่มีจำนวนหัวข้อเท่ากัน รวมไว้เป็นหมวดเดียวกันคล้ายวิธีการของอังกูตตรนิกาย เช่น ประมวลหลักธรรมจำนวน ๑ ประการ เข้าเป็นหมวดหนึ่ง เรียกว่า ธรรมหมวดละ ๑ ประการ ประมวลหลักธรรมจำนวน ๒ ประการ เข้าเป็นหมวดหนึ่ง เรียกว่า ธรรมหมวดละ ๒ ประการ โดยทำนองนี้จนถึง ธรรมหมวด ละ ๑๐ ประการ

สัปปริสธรรม ๗ ประการ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้^๒

๑. เป็นธัมมัญญ (ผู้รู้จักเหตุ)
๒. เป็นอัตถัญญ (ผู้รู้จักผล)
๓. เป็นอิตถัญญ (ผู้รู้จักตน)
๔. เป็นมัตตัญญ (ผู้รู้จักประมาณ)
๕. เป็นกาลัญญ (ผู้รู้จักกาลเวลา)
๖. เป็นปริสสัญญ (ผู้รู้จักชุมชน)
๗. เป็นบุคคลัญญ (ผู้รู้จักบุคคล)

หลักสัปปริสธรรม ๗ นี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในธัมมัญญสูตร^๓ ความว่าภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรม ๗ ประการ นี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ฯลฯ เป็น เนื่อนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก สัปปริสธรรมธรรม ๗ ประการได้แก่อะไรบ้าง กล่าวคือภิกษุใน ธรรมวินัยนี้ คือ ๑) เป็นธัมมัญญ ๒) เป็นอัตถัญญ ๓) เป็นอิตถัญญ ๔) เป็นมัตตัญญ ๕) เป็นกาลัญญ ๖) เป็นปริสสัญญ และ ๗) เป็นบุคคลปรปริญญในพระสูตรนี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึง ธัมมัญญบุคคล ซึ่งหมายถึง ผู้รู้ธรรม ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการที่ ๑ ในคุณสมบัติ ๗ ประการ ของภิกษุ ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม ๗ ประการย่อมเป็นผู้ควรของการคำนับ นับถือ ยกย่อง ของบุคคลทั้งหลาย ถือเป็นผู้มีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ คุณสมบัติ ๗ ประการนั้น คือ

^๒ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓๐/๓๓๓.

^๓ สุตตก. (ไทย) ๒๓/๖๘/๑๔๓-๑๔๖.

๑) เป็นธัมมัญญ หมายถึง เป็นผู้รู้ธรรม อันเป็นคำสอนที่สำคัญ คือ สุตตะ (พระสูตรต่าง ๆ) เคยยะ (พระสูตรที่ประกอบด้วยคาถา) เวยยาकरणะ (พระอภิธรรมทั้งหมด) คาถา (พระธรรมบท เถรคาถา เถรีคาถา) อุทาน (พระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทานด้วยทรงโสมนัส) อิติวุตตะกะ (พระสูตร ที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า ขอนี้สมจริง ดังคำที่พระพุทธองค์ตรัส) ชาตก (พระสูตรที่แสดงเรื่องในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า) อัปภูตธรรม (พระสูตรที่ประกอบด้วยอิทธิปาฏิหาริย์) เวทลละ (พระสูตรที่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายถามแล้วได้รับความรู้และถามยิ่งขึ้นไป)

๒) เป็นอรรถัญญ หมายถึง เป็นผู้รู้ความหมายแห่งภาษิต กล่าวคือ เป็นผู้รู้จุดหมายหมาย และรู้จักผลว่า ผลที่เกิดจากการกระทำมีประโยชน์และตรงตามเป้าหมายที่ตั้งมั่นไว้

๓) เป็นอรรถัญญ หมายถึง เป็นผู้รู้จักตนว่ามีศรัทธา ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญา และปฏิภาณเท่าใด ตามหลักแห่งอารยวัติ ๕

๔) เป็นมัตถัญญ หมายถึง เป็นผู้รู้ประมาณในการรับปัจจัย ๔ กล่าวคือ เป็นผู้รู้จัก ความพอดี ตามหลักแห่งมัชฌิมาปฏิปทาและหลักสันโดษ

๕) เป็นกาลัญญ หมายถึง เป็นผู้รู้จักเวลาอันเหมาะสมที่จะประกอบกิจการงานต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

๖) เป็นปริสัญญัญญ หมายถึง เป็นผู้รู้จักวิธีการเข้าหาประชุมชน กล่าวคือ เป็นผู้รู้จักชุมชนหรือสังคมอย่างถูกต้อง และเข้าใจวิธีการปฏิบัติอย่างถูกต้องในชุมชนหรือสังคมนั้น

๗) เป็นบุคคลปโรปรัญญ หมายถึง เป็นผู้รู้จักเลือกคบคนให้ถูกต้อง

ธัมมัญญสูตร ว่าด้วยบุคคลผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรม ๗ ประการนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ฯลฯ เป็นนาคบุญอันยอดเยี่ยมของโลกธรรม ๗ ประการ อะไรบ้าง คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ๑. เป็นธัมมัญญ ๒. เป็นอรรถัญญ ๓. เป็นอรรถัญญ ๔. เป็นมัตถัญญ ๕. เป็นกาลัญญ ๖. เป็นปริสัญญัญญ ๗. เป็นบุคคลปโรปรัญญ

ภิกษุเป็นธัมมัญญ อย่างไร

คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้ธรรมคือ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ คาถา อุทาน อิติวุตตะกะ ชาตกะ อัปภูตธรรม เวทลละ หากภิกษุไม่รู้จักรักรร คือ สุตตะ ฯลฯ เวทลละเลย เราไม่พึงเรียก เธอว่าเป็นธัมมัญญในที่นี้ แต่เพราะภิกษุรู้ธรรม คือ สุตตะ ฯลฯ เวทลละ ฉะนั้น เราจึงเรียกเธอว่า เป็นธัมมัญญ ภิกษุชื่อว่าเป็นธัมมัญญ ด้วยประการฉะนี้

ภิกษุเป็นอรรถัญญ อย่างไร

คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้ความหมายแห่งภาษิตนั้น ๆ นั้นแล้ว นี่เป็นความหมายแห่งภาษิตนี้ นี่เป็นความหมายแห่งภาษิตนี้ หากภิกษุไม่รู้เนื้อความแห่งภาษิตนั้น ๆ เลยว่านี่เป็นความหมายแห่งภาษิตนี้ นี่เป็นความหมายแห่งภาษิตนี้ เราไม่พึงเรียกเธอว่าเป็นอรรถัญญในที่นี้ แต่เพราะภิกษุรู้ความหมายแห่งภาษิตนั้น ๆ ว่า นี่เป็นความหมายแห่งภาษิตนี้ นี่เป็นความหมาย แห่งภาษิตนี้ เราจึงเรียกเธอว่า เป็นอรรถัญญ ภิกษุชื่อว่าเป็นธัมมัญญ อรรถัญญ ด้วยประการฉะนี้

ภิกษุเป็นมัตถัญญ อย่างไร

คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จักตนว่า ว่าโดยศรัทธา ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญา ปฏิภาณเรามี อยู่ประมาณเท่านี้ หากภิกษุไม่รู้จักตนว่า ว่าโดยศรัทธา ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญา ปฏิภาณ เรามี อยู่

ประมาณเท่านี้ เราไม่พึงเรียกเธอว่าเป็นอรรถัตถุญในที่นี่ แต่เพราะภิกษุรู้จักตนว่า ว่าโดย ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ปฏิภาณ เรามีอยู่ประมาณเท่านี้ ฉะนั้นเราจึงเรียกเธอว่า เป็นอรรถัตถุญ ภิกษุชื่อว่า เป็นธัมมัญญ อรรถัตถุญ อรรถัตถุญ ด้วยประการฉะนี้

ภิกษุเป็นมัตตัตถุญ อย่างไร

คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จักประมาณในการรับจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลาน ปัจจัยเภสัชชบิหาร หากภิกษุไม่รู้จักประมาณในการรับจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลาน ปัจจัยเภสัชชบิหาร เราไม่พึงเรียกเธอว่าเป็นมัตตัตถุญในที่นี่ แต่เพราะภิกษุรู้จักประมาณในการ รับจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชชบิหาร ฉะนั้น เราจึงเรียกเธอว่าเป็น มัตตัตถุญ ภิกษุชื่อว่า เป็นธัมมัญญ อรรถัตถุญ อรรถัตถุญ มัตตัตถุญ ด้วยประการฉะนี้

ภิกษุเป็นกาลัญญุ อย่างไร

คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จักกาลว่า นี่เป็นกาลแห่งอุทเทท นี่เป็นกาลแห่งปริปัจฉา นี่เป็นกาลบำเพ็ญเพียร นี่เป็นกาลหลีกเร้น หากภิกษุไม่รู้จักกาลว่า นี่เป็นกาลแห่งอุทเทท นี่เป็น กาลแห่งปริปัจฉา นี่เป็นกาลบำเพ็ญเพียร นี่เป็นกาลหลีกเร้น เราไม่พึงเรียกเธอว่าเป็นกาลัญญุ ในที่นี่ แต่เพราะภิกษุรู้จักกาลว่า นี่เป็นกาลแห่งอุทเทท นี่เป็นกาลแห่งปริปัจฉา นี่เป็นกาล บำเพ็ญเพียร นี่เป็นกาล หลีกเร้น ฉะนั้น เราจึงเรียกเธอว่า เป็นกาลัญญุ ภิกษุชื่อว่า เป็นธัมมัญญุ อรรถัตถุญ อรรถัตถุญ มัตตัตถุญ กาลัญญุ ด้วยประการฉะนี้

ภิกษุเป็นปริสัณญุ อย่างไร

คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จักบริษัทว่า นี่ชัตติยบริษัท นี่พราหมณบริษัท นี่คหบดี บริษัทนี้ สมณบริษัท ในบริษัทนั้นเราควรเข้าไปหาอย่างนี้ ควรยืนอย่างนี้ ควรทำอย่างนี้ ควรนั่ง อย่างนี้ควร กล่าวอย่างนี้ ควรสงบนิ่งอย่างนี้ หากภิกษุไม่รู้จักบริษัทว่า นี่ชัตติยบริษัทนี้ พราหมณบริษัท นี่คหบดี บริษัทนี้ สมณบริษัท ในบริษัทนั้นเราควรเข้าไปหาอย่างนี้ ควรยืนอย่าง นี้ ควรทำอย่างนี้ ควรนั่งอย่าง นี้ ควรกล่าวอย่างนี้ ควรสงบนิ่งอย่างนี้ เราไม่พึงเรียกเธอว่าเป็น ปริสัณญุในที่นี่แต่เพราะภิกษุรู้จัก บริษัทว่า นี่ชัตติยบริษัท นี่พราหมณบริษัท นี่คหบดีบริษัท นี้ สมณบริษัทในบริษัทนั้นเราควรเข้าไปหา อย่างนี้ ควรยืนอย่างนี้ ควรทำอย่างนี้ ควรนั่งอย่างนี้ ควรกล่าวอย่างนี้ ควรสงบนิ่งอย่างนี้ ฉะนั้น เรา จึงเรียกเธอว่า เป็นปริสัณญุ ภิกษุชื่อว่า เป็นธัมมัญญุ อรรถัตถุญ อรรถัตถุญ มัตตัตถุญ กาลัญญุ ปริสัณญุ ด้วยประการฉะนี้

ภิกษุเป็นบุคคลปโรปรัญญุ อย่างไร

คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จักบุคคล ๒ จำพวก บุคคล ๒ จำพวก คือ พวกหนึ่งต้องการ เห็นพระอริยะ อีกพวกหนึ่งไม่ต้องการพระอริยะ บุคคลพวกที่ไม่ต้องการเห็นพระอริยะ ก็ถูกติ เตียนด้วย เหตุนั้น อย่างนี้ บุคคลพวกที่ต้องการพระอริยะก็ได้รับการสรรเสริญด้วยเหตุนั้นอย่างนี้

สัปปริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัปปริสชน คือ คนดี หรือคนที่แท้ ซึ่งมีความเป็น คนที่ สมบูรณ์ และถือเป็นคุณธรรมที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ ๗ ประการ ดังนี้

๑. ธัมมัญญตา คือ รู้หลักการ

ธัมมัญญตา คือ รู้จักเหตุ รู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กติกาที่มีความเกี่ยวข้องในการ ดำเนินงาน กล่าวคือ ผู้นำนั้นจะต้องรู้จักเหตุ รู้หลักการ รู้กฎ กติกาเหล่านี้ให้ชัดเจน เพื่อที่จะเป็น

แนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ในทางพระพุทธศาสนาได้ กล่าวคือ อัมมัญญดา หมายถึง การรู้ธรรม ตั้งความที่ปรากฏในอัมมัญญสูตรว่า ภิกษุที่เป็นผู้รู้ เหตุ รู้เรื่องนวัคส์ตฤศาสน์ คือ คำสั่งสอนพระศาสดาอันศาสนธรรม มีองค์ประกอบอยู่ ๔ ประการ หรือที่เรียกว่ารู้ธรรมคำสั่งสอนในพระไตรปิฎก คือ หลักปริยัติธรรมนั่นเอง ซึ่งได้แก่ การรู้เรื่องของพระสูตร พระวินัยและพระอภิธรรม เป็นต้น อันเป็นเหตุแห่งความเจริญในการ ปฏิบัติเพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุดของการศึกษา พระธรรมวินัย ภิกษุรูปใดมีความนอบรู้ใน หลักธรรมคำสั่งสอนดังกล่าวมาแล้วนี้ ภิกษุนั้นถือว่าเป็นผู้รู้จักธรรมหรือเหตุแห่งความเจริญ หลักธรรมอันเป็นคำสั่งสอนที่สำคัญ คือ นวัคส์ตฤศาสน์ ๔ ประการ ได้แก่

๑ สุตตะ คือ พระสูตรต่าง ๆ

๒ เคยยะ คือ พระสูตรที่ประกอบด้วยคาถา

๓ เวยยาकरणะ คือ พระอภิธรรมทั้งหมด

๔ คาถา คือ พระธรรมบท เถรคาถา เถรีคาถา

๕ อุทาน คือ พระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทานด้วยความโสมนัส

๖ อิติวุตตกะ คือ พระสูตรที่ขึ้นต้นด้วยคำว่าสมจริงดังคำที่พระองค์ตรัสไว้

๗ ชาตก คือ พระสูตรที่แสดงเรื่องในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า

๘ อัปภูตธรรม คือ พระสูตรที่ประกอบด้วยปาฏิหาริย์

๙ เวทลละ คือ พระสูตรที่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายถามแล้วได้รับความรู้และ งาม ยิ่ง ๆ ขึ้นไป เป็นต้น

๒. อตถัญญตา คือ รู้จักผล รู้จุดหมาย

อตถัญญตา คือ รู้จักผล รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล กล่าวคือ ผู้นำที่ดีจะต้องรู้จักจุดหมาย หรือเป้าหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ควรจะ去何ทางไหนเพื่อประโยชน์อะไร เพื่อให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างถูกต้องตามเป้าหมายนั้นพระพุทธศาสนา ได้กล่าวว่า อตถัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้หรือรู้ จักจุดหมาย รู้ประโยชน์ ตั้งพุทธพจน์ที่ปรากฏในอัมมัญญสูตร ว่าภิกษุที่เป็นผู้รู้จักผลว่า ภิกษุในพระพุทธศาสนานี้ เป็นผู้ที่มีความรู้เรื่อง เนื้อความ ใจความความมุ่งหมายและประโยชน์ในทางพระพุทธศาสนา กล่าวถึงภิกษุที่เป็นผู้รู้จัก ผลว่าภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้รู้ความหมายแห่งภาชิต คือ ถ้อยคำที่เป็นประโยชน์นั้น นี้เป็น ความ หมายแห่งภาชิตนี้

จะเห็นได้ว่า ผู้นำนั้นมีความสามารถต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม หากผู้นำเป็นผู้รู้ เหตุ รู้ผล หรือรู้จุดหมาย จะทำอะไรต้องมีแผนการ หรือเป้าหมาย ย่อมจะทำให้หมู่คณะดำเนินไปได้ โดยสวัสดิภาพ การวางแผนงานได้ก่อนแล้วเดินตามลำดับของงาน ผลก็คือ จะไม่มีข้อผิดพลาด ไม่ติดขัดในการทำงาน หรือในการทำงานเป็นคณะ ทุกคนร่วมมือกันอย่างพร้อมเพรียง งานก็จะประสบความสำเร็จได้ผลดี มีประสิทธิภาพ ผู้นำเกิดความสบายใจที่มีส่วนช่วยให้งานส่วนรวมประสบความสำเร็จ

๓. อัตตัญญตา คือ รู้ตน

อัตตัญญตา คือ รู้ตน รู้ว่าตนเองมีคุณสมบัติ มีความสามารถอย่างไร และต้องรู้จัก พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องสำรวจอยู่เสมอว่าตนเองมีจุดอ่อนจุดแข็งอะไร แล้วดำเนินการปรับปรุงจุดอ่อนของตน ในขณะเดียวกันก็พัฒนาจุดแข็งของตนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือ ผู้นำที่ดีควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงแห่งโลกอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถนำพามวลชนและองค์กรไปสู่จุดหมายได้ตาม เป้าหมายที่วางไว้ พระพุทธศาสนาได้กล่าวว่า อัตตัญญตาทหมายถึง การรู้จักตนเกี่ยวกับ ศรัทธา ศีล จาคะ สุตตะ ปัญญา เป็นต้น ดังที่ปรากฏใน อัมมมัญญสูตร ว่าภิกษุในธรรมวินัยนี้ รู้จักตนคือ รู้ว่าตนเองนั้นมีศรัทธาความเชื่อ มีศีลมีระเปียบวินัย มีสุตตะ คือ การศึกษาเล่าเรียน ได้ยินได้ ฟัง มีจาคะ แบ่งปัน การปล่อยวาง มีปัญญารู้ ความสามารถ อยู่ประมาณเท่าใดบ้าง แล้ว วางตนให้เหมาะสมกับฐานะ ภาวะ ความรู้ความสามารถของตนเอง ไม่ทำให้เกินความรู้ ความสามารถของตนเอง ดังนี้เรียกว่าเป็นผู้รู้จักตน

๔. มัตตัญญตา คือ รู้จักประมาณ

มัตตัญญตา คือ รู้จักประมาณ รู้จักความพอดี กล่าวคือ ต้องรู้จักขอบเขตความ พอเหมาะในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้น ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องรู้จักความพอเหมาะพอควรใน การที่จะทำกิจการทุกอย่างให้ลุล่วงไปด้วยดี ตามเป้าหมายที่วางไว้ในทางพระพุทธศาสนาได้ กล่าวว่า มัตตัญญตาทหมายถึง รู้ประมาณในการรับปัจจัย ๔ ดังปรากฏในอัมมมัญญสูตร ว่าภิกษุ ในธรรมวินัยนี้ รู้จักประมาณในการบริโภคปัจจัย ๔ ในการเลี้ยงชีพ เช่น การรู้จักประมาณใน การรับประเคน หรือการใช้สอยจิวร การรับอาหารบิณฑบาตและบริโภคอาหารให้พอประมาณ แก้อัตตาภาพของตนไม่มากไม่น้อยเกินไป การใช้เสนาสนะที่อยู่อาศัย ให้พอสมควรเหมาะสมกับ สมณะสาธูป ยารักษาโรคและบริขารอื่นๆ ที่ภิกษุเข้าไปเกี่ยวข้อง ต้องให้รู้จักความพอดีแก่ ตนเอง หากภิกษุไม่รู้จักประมาณในการรับปัจจัย ๔ ไม่พึงเรียนเธอว่าเป็นมัตตัญญตา แต่เพราะ ภิกษุรู้จักประมาณในการรับปัจจัย ๔ จึงเรียกเธอว่า เป็นมัตตัญญตา การรู้ประมาณ ตาม หลักมัตตัญญตา ย่อมทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติมีความสุขความเจริญพอเหมาะแก่ฐานะของตน โดยรู้จักความพอดีในการดำเนินชีวิตทุกอย่างได้ถูกต้องเหมาะสมด้วยเหตุนี้ ผู้นำที่ดีตาม หลักมัตตัญญตา ย่อมนำมาซึ่งความพอเหมาะพอควรให้การดำเนินกิจการงานต่างๆ ทำให้ สามารถนำพามวลชน หมู่คณะ ไปสู่ความสุขสงบ ปลอดภัย และความเจริญอย่างแท้จริง

๕. กาลัญญตา คือ รู้จักเวลา

กาลัญญตา คือ รู้จักเวลา รู้จักเวลาที่ควรประกอบกิจการงานต่าง ๆ หรือทำงานให้ ทันกับเวลา เหมาะกับเวลาและรู้คุณค่าของเวลา ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นผู้รู้จัก การบริหารเวลาหรือวางแผนให้เหมาะสมกับเวลาอย่างถูกต้องในทางพระพุทธศาสนา กล่าวถึง กาลัญญตา ไว้ว่า การรู้จักแนวปฏิบัติอันเหมาะสมกับกาลเทศะ ดังปรากฏในอัมมมัญญสูตร ว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นผู้ประกอบไปด้วยความรู้ว่า เวลานั้นเป็นเวลาควรศึกษา ควรถาม เวลานั้น ควรเป็นเวลาทำความเพียร ควรหลีกเลี่ยงจากหมู่คือ รู้จักการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกาลเทศะ ให้เหมาะสมกับสมณะ รู้คุณค่าของเวลา เมื่อภิกษุมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เวลา ย่อมจะ เป็นผู้มีมีความเจริญในพระพุทธศาสนา เพราะทำให้ถูกกับกาลเวลา

๖. ปริสัญญูตา คือ รู้ชุมชน

ปริสัญญูตา คือ รู้ชุมชน รู้สังคม ตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวางจากสังคมโลก สังคมประเทศชาติ ว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอย่างไร จะได้สามารถเข้าใจความ ต้องการของสังคมนั้นได้ถูกต้อง หรือแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด นอกจากนี้ยังต้องรู้เข้าใจใน ระเบียบกฎเกณฑ์ วัฒนธรรม ประเพณีของสังคมนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถเข้าใจถึง สถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคมนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง จะได้สามารถนำความสงบสุข สันติสุข ความก้าวหน้ามาสู่มวลชน หมู่คณะและสังคมได้ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าว ปริสัญญูตา หมายถึง การรู้จักบริษัท และแนวปฏิบัติของบริษัท ดังปรากฏในธัมมัญญสูตร

๗. บุคคลปโรปริญญูตา คือ รู้จักบุคคล

บุคคลปโรปริญญูตา คือ การรู้บุคคล รู้ประเภทของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องด้วยรู้ ว่าควร จะปฏิบัติต่อเขาได้ถูกต้องเหมาะสมและได้ผลอย่างไร ดังนั้นผู้นำที่ดีย่อมต้องรู้บุคคล ประเภทของ บุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานในการบริหารงานทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ตลอดจนสามารถ สร้างความ เจริญก้าวหน้าให้กับหมู่คณะและองค์กรได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ในทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึง บุคคลปโรปริญญูตา คือ การรู้บุคคลและลักษณะความต้องการของบุคคล ดังปรากฏในธัมมัญญสูตร ว่า ภิกษุผู้ที่มีความรู้เรื่องบุคคลของภิกษุในธรรมวินัยนี้ รู้จักบุคคล ๒ จำพวก ได้แก่

๑ รู้ลักษณะบุคคลผู้ที่เป็นบัณฑิต รู้บุคคลที่มีความต้องการจะพบ บุคคลผู้เป็นพระอริยะ หรือผู้ที่เป็นบัณฑิต เป็นคนดีมีศีลธรรม สนใจในคำสั่งสอน แล้วนำมากระทำตามคำสั่งสอน นั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น

๒ รู้จักลักษณะของบุคคลที่ไม่ใช่บัณฑิต ไม่ต้องการเห็นบุคคลที่เป็นบัณฑิตหรือ พระ อริยะและไม่ต้องการจะฟังธรรมคำแนะนำสั่งสอนจากท่านผู้รู้ในพระสูตรนี้แสดงให้เห็นว่า การรู้จักคน บุคคลผู้เป็นบัณฑิตย่อมนำมาซึ่งประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น แต่หากคบคนพาลย่อม นำไปสู่ความ หายนะทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นด้วย ดังนั้นผู้นำที่ดีจึงควรเลือกคบบุคคลที่ดี เพื่อให้สามารถนำความ เจริญมาสู่ตนเองและหมู่คณะได้ตลอดไป^๔

ผู้นำที่ดีตามหลักบุคคลปโรปริญญูตานี้จะต้องรู้บุคคล ประเภทของ บุคคลที่จะต้อง เกี่ยวข้องด้วยโดยเฉพาะผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมปฏิบัติงานและดำเนินการไปด้วยกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติ ต่อเขาอย่างถูกต้องเหมาะสมผลได้ผล ตลอดจนสามารถเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงาน^๕ ในการ บริหารกิจการงานทุก ๆ ด้านก็เพื่อทำให้เกิดประโยชน์และ ความก้าวหน้าทั้งแก่ผู้ปฏิบัติงาน หมู่คณะ และองค์กรตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ผู้นำที่ดีจะต้อง รู้จักเลือกบุคคลผู้เป็นคนดี ผู้เป็นบัณฑิต เพื่อ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง หมู่คณะและสังคม เพราะการเลือกคบคนไม่ดี หรือคนพาล ย่อมนำมา ซึ่งความหายนะแก่ตนเอง หมู่คณะและสังคม ดังนั้น ผู้นำที่ดีจึงควรพิจารณาวิเคราะห์ในการเลือกคน ดี เพื่อให้สามารถนำความสุขความเจริญก้าวหน้ามาสู่ตนเอง หมู่คณะและองค์กรได้ตลอดไปจากที่

^๔ สดตก. (ไทย) ๒๓/๖๘/๑๔๓.

^๕ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๕) หน้า ๑๔.

กล่าวมาแล้ว สามารถวิเคราะห์ ให้เห็นว่า หลักสัปปริสธรรม เท่าที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนามีจำนวนมากซึ่งล้วนแต่ เป็นคุณธรรมสำหรับคนดี และในขณะเดียวกันก็เป็นคุณธรรมที่สำคัญของการเป็นผู้นำด้วย ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเน้นในการส่งเสริมผู้นำที่เป็นคนดี มีจริยธรรม มีคุณธรรมมาปกครองหมู่คณะ สังคมและประเทศชาติ เพื่อให้เกิดความสงบสุข การพัฒนาหมู่คณะ สังคมและประเทศชาติ ให้มีศักยภาพที่มั่นคงและก้าวหน้าตลอดไปในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า สัปปริสธรรม ๗ ประการ คือ ธรรมของสัตบุรุษ ในการบริหารงานในองค์กรต่าง ๆ ถ้าองค์กรใดมีบุคคลกรที่เป็นสัตบุรุษก็ย่อมจะสร้างความเจริญความสามัคคีให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรนั้น เพราะบุคลากรหรือผู้บริหารที่รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตนเอง รู้จักประมาณ รู้จักเวลา รู้จักชุมชน และรู้จักคล้อยตามทำให้การบริหารจัดการของหน่วยงานประสบความสำเร็จตาม นโยบายที่ได้วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้หลัก ที่ผู้วิจัยได้นำมาเสนอนี้ ใช้หลักธรรมสัปปริสธรรม ๗ ประการหรือไม่อย่างไร การนำหลักธรรมนี้มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความเจริญ ความก้าวหน้าในองค์กรเป็นแรงจูงใจในการ ทำงานของฝ่ายปฏิบัติ ตลอดจนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพเกิดขึ้นด้วยหลักสัปปริสธรรม ๗ ประการ แปลว่า ธรรมของสัตบุรุษ ได้แก่ คนดี มีความประพฤติ ทางกาย วาจา ถูกต้อง เรียบร้อยไม่มีโทษมี ๗ ประการดังนี้

๑. อัมมัญญาตา (การรู้จักเหตุ) คือ การรู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์และความเป็นไปของชีวิตหรือรู้จักหลักความจริง จะคิด จะทำอะไรก็มีหลัก รู้ว่าเมื่อกระทำสิ่งนี้จะได้ผลตอบแทนเป็นความสุข แต่ถ้ากระทำอีกอย่างหนึ่งจะได้ผลเป็นความทุกข์ เช่น ถ้าหมั่นขยัน ศึกษาเล่าเรียนก็จะได้รับความความรู้ความเข้าใจวิชาการต่าง ๆ เมื่อถึงเวลาสอบก็จะสามารถ สอบได้คะแนนดี เป็นต้น

๒. อัถลัญญาตา (การรู้จักเหตุ) หมายถึง เมื่อมีเหตุก็ย่อมมีผล เมื่อมีปัญหาอันใด เกิดขึ้นเราจะต้องใช้หลักเหตุผลมาพิจารณาปัญหาเหล่านั้น เพราะผลเกิดจากเหตุเสมอ การรู้จัก เปรียบเทียบเหตุและผล จะทำให้เราเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น

๓. อัตตัญญาตา (การรู้จักตน) ความเป็นผู้รู้จักตน คือรู้จักตนเองโดยฐานะ ภาวะ เพศ วัย ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมอื่น ๆ มีศรัทธา ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญา เป็นต้น แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมแก่ภาวะของตน และเมื่อรู้ว่า บกพร่องในเรื่องใด ก็ปรับปรุงแก้ไข ให้ดีขึ้น

๔. มัตตัญญาตา (การรู้จักประมาณ) หมายถึง ความพอดี ความพอเหมาะ พอสมควรการรู้จักประมาณ คือการรู้จักทำทุกสิ่งทุกอย่างหรือดำเนินชีวิตให้อยู่ในสภาพที่ เหมาะสม เป็นต้น การรู้จักประมาณนี้เป็นทางสายกลางที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้บุคคลต่าง ๆ ได้ประพฤติปฏิบัติกันมา

๕. กาลัญญาตา (การรู้จักกาล) หมายถึง การรู้จักเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรม ต่างๆ และรู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องกับกาลเทศะ กล่าวคือ รู้ว่าในเวลาเช่นไรควรจะทำอะไร การรู้จัก กาลเวลาจะทำให้ไม่ดำรงตนอยู่ในความประมาท ไม่ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

๖. ปริสัญญาตา (การรู้จักชุมชน) คือ การรู้จักหมู่คณะหรือกลุ่มชนว่าดีหรือไม่ดีควร คบหาสมาคม ควรเข้าไปอยู่เป็นพวกหรือไม่ เมื่ออยู่ในชุมชนหรือที่ประชุมนั้น ๆ ควรวางตัว อย่างไรควรทำ อะไร ควรพูดอย่างไร เช่น เมื่อเข้าหาผู้ใหญ่ควรแสดงอาการนอบน้อมมีสัมมา คารวะ เมื่อเข้าวัดควร

สำรวจ กาย วาจา ใจ ไม่แสดงอาการตลกคิกคะนอง เป็นต้น ความเป็นผู้รู้ จักบริษัท คือรู้จักชุมชน และสังคม รู้ரியที่จะพึงประพฤติ แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมต่อชุมชน และสังคมนั้น ๆ

๗. บุคคลโลปปรัญญตา (การรู้จักบุคคล) ได้แก่ การรู้จักประเภทบุคคลแต่ละคน ว่าฉลาด หรือโง่ เป็นคนพาลหรือเป็นบัณฑิต มีความสามารถหรือไม่ มีคุณธรรมหรือไม่แล้วเลือก ครบหาให้เป็น คุณประโยชน์ เลือกใช้ให้เหมาะสมกับกิจการ หรือเพื่อที่ ที่จะปฏิบัติกับเขาได้ อย่างเหมาะสมและที่สำคัญก็คือ จะสนทนากับเขาอย่างรู้เรื่องและราบรื่น

สัปปริสธรรม ธรรมของสัปปุรุษหรือคนดี หรือธรรมของมนุษย์ผู้มีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์ มี ๗ ประการ ศึกษา ให้รู้ให้เข้าใจ แล้วปฏิบัติให้ได้ ก็จักสามารถรักษาคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ทุก ประการได้ สัปปริสธรรม ๗ ประการคือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักประชุม ชน และรู้จักบุคคล^๖

สัปปริสธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คือ เป็นคุณธรรมหรือคุณสมบัติของคนดี เป็นเหตุให้ผู้ ปฏิบัติเป็นคนดี เป็นผู้ควรแก่การยกย่องนับ ถือเป็นคนที่สามารถให้การแนะนำในการดำเนินชีวิตที่ถูก ด้วยต้องความปรารถนาดีมี ๗ ประการ ได้แก่รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จัก ชุมชน และรู้จักบุคคล^๗

คุณสมบัติของผู้นำในความสัมพันธ์กับ ผู้ร่วมงานที่ไปด้วยกันนั้น คือคุณสมบัติของผู้ที่จะ เป็นผู้นำ บุคคลที่เป็นผู้นำจะต้องมีธรรมะหรือ คุณสมบัติในตัวของผู้นั้นมี ๗ ประการ ได้แก่ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล^๘

สัปปริสธรรม ๗ ธรรมของสัตบุรุษ, ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ, คุณสมบัติของคนดี, ธรรม ของผู้ดี^๙

๑.อัมมัญญาตา ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมตา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล เช่น ภิกษุ รู้ว่า หลักธรรมข้อนั้น ๆ คืออะไร มีอะไรบ้าง พระมหากษัตริย์ทรงทราบว่าการปกครองตาม ราช ประเพณีเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง รู้ว่าจะต้องกระทำเหตุอันนี้ ๆ หรือกระทำตามหลักการข้อ นี้ ๆ จึง จะให้เกิดผลที่ต้องการอันนั้น ๆ เป็นต้น

๒.อัตถัญญาตา ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือ รู้จักผล คือ รู้ความหมาย ความมุ่ง หมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ หรือความเป็นไปตามหลัก

^๖ สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน), ธรรมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๙), หน้า ๑๕.

^๗ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), ภาษาธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เลี้ยงเชิง, ๒๕๔๘) หน้า ๑๗๐.

^๘ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), ภาวะผู้นำความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๐.

^๙ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร. พรินติ้ง แมส โปรดักส์จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑๐-๒๑๑.

เช่น รู้ว่าหลักธรรมหรือภาชิตข้อนั้น ๆ มีความหมายว่าอย่างไร หลักนั้น ๆ มีความมุ่งหมายอย่างไร กำหนดไว้หรือพึงปฏิบัติเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร การที่ตนกระทำอยู่มีความมุ่งหมายอย่างไรเมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้างดังนี้ เป็นต้น

๓. อัตตัญญูตา ความรู้จักตนคือ รู้ว่าเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติให้เหมาะสม และรู้ที่ จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป

๔. มัตตัญญูตา ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี เช่น ภิกษุรู้จักประมาณในการรับและบริโภคปัจจัยสี่ศฤงษณ์รู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ พระมหากษัตริย์รู้จักประมาณในการลงทัณฑ์อาชญาและในการเก็บภาษี เป็นต้น

๕. กาลัญญูตา ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสมเวลา เป็นต้น

๖. ปริสัณญูตา ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิริยาที่จะ ประพฤติต่อชุมชนนั้น ๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำกิริยาอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์อย่างนี้เป็นต้น

๗. บุคคลัญญูตา หรือ บุคคลปโรปริญญูตา ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอรรถาศัยความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดี ว่าควรจะคบหรือไม่ จะใช้จะตำหนิ ยกย่อง และแนะนำสั่งสอนอย่างไร เป็นต้น

สรุปสัปปริสธรรม เป็นหลักธรรมที่ผู้บริหารสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานร่วมกับผู้อื่นประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ตระหนักในเหตุผลรู้จักการวางตัวพอเหมาะพอดีทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีความเป็นตัวของตัวเอง จึงมีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการ ประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม ๗ ะกอบด้วย คือ ๑. ธัมมัญญูตา รู้จักเหตุ ๒. อัตตัญญูตา รู้จักผล ๓. อุตตัญญูตา รู้จักตน ๔. มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ ๕. กาลัญญูตา รู้จักกาล ๖. ปริสัณญูตา รู้จักบริษัท ๗. บุคคลัญญูตา รู้จักบุคคล

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับสัปปริสธรรม ๗

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๐/๔๖.	พระสารีบุตรแสดงพระสูตรนี้ว่า ส่วนพระธรรมวินัยของพระศาสนานี้ พระผู้มีพระภาคตรัสสอนไว้ดีแล้ว และเสนอให้เพื่อนพรหมจารีของท่านร่วมกันทำสังคายนาพระธรรมวินัยนี้ เพื่อให้ดำรงอยู่ได้นาน ไม่ควรทะเลาะวิวาทในเรื่องพระธรรมวินัย
ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓๐/๓๓๓.	สัปปริสธรรม ๗ ประการ ฝึกหัดในพระธรรมวินัยนี้ ๑. เป็นธัมมัญญ (ผู้รู้จักเหตุ) ๒. เป็นอัตถัญญ (ผู้รู้จักผล) ๓. เป็นอัตตัญญ (ผู้รู้จักตน) ๔. เป็นมัตตัญญ (ผู้รู้จักประมาณ) ๕. เป็นกาลัญญ (ผู้รู้จักกาลเวลา) ๖. เป็นปริสสัญญ (ผู้รู้จักชุมชน) ๗. เป็นบุคคลัญญ (ผู้รู้จักบุคคล)
สตตก. (ไทย) ๒๓/๖๘/๑๔๓-๑๔๖.	หลักสัปปริสธรรม ๗ นี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในธัมมัญญสูตร ความว่าภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรม ๗ ประการ นี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ฯลฯ เป็น นีเอนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก
สตตก. (ไทย) ๒๓/๖๘/๑๔๓.	ธัมมัญญสูตร ว่าด้วยบุคคลผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรม ๗ ประการนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลกธรรม ๗ ประการ คือ ฝึกหัดในพระธรรมวินัยนี้ ๑. เป็นธัมมัญญ ๒. เป็นอัตถัญญ ๓. เป็นอัตตัญญ ๔. เป็นมัตตัญญ ๕. เป็นกาลัญญ ๖. เป็นปริสสัญญ ๗. เป็นบุคคลปริปริญญ
สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)	ได้ตรัสว่าสัปปริสธรรม ธรรมของสัปปุรุษหรือคนดี หรือธรรมของมนุษย์ผู้มีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์
พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช)	ธรรมของมนุษย์ผู้มีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์มี ๗ ประการ ศึกษา ให้รู้ให้เข้าใจแล้วปฏิบัติให้ได้ ก็จักสามารถรักษาคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ทุกประการได้ สัปปริสธรรม ๗ ประการ คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักประชุมชน และรู้จักบุคคล

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับสัปปุริสธรรม ๗ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)	ภิกษุผู้ที่มีความรู้เรื่องบุคคลของภิกษุใน ธรรมวินัยนี้ รู้จักบุคคล ๒ จำพวก ได้แก่ ๑ รู้ลักษณะบุคคลผู้ที่เป็นบัณฑิต ๒ รู้จักลักษณะของบุคคลที่ไม่ใช่บัณฑิต
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)	สัปปุริสธรรม ๗ ธรรมของสัตบุรุษ, ธรรมที่ทำให้ เป็นสัตบุรุษ, คุณสมบัติของคนดี, ธรรมของผู้ดี

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

การบูรณาการนำเอาส่วนย่อยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมารวมเข้าด้วยกันอย่าง
กลมกลืน เป็นหนึ่งเดียว เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เปรียบเสมือนการสร้าง
ภาพใหญ่ที่ประกอบขึ้นจากชิ้นส่วนเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

บูรณาการตรงกับภาษาอังกฤษคือ Integration หมายถึง การทำสิ่งทีบกพร่องให้สมบูรณ์
ไม่มีสิ่งใดขาดหาย หรือเป็นการรวมสิ่งหนึ่งเข้ากับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อทำให้สิ่งเดิมเพิ่มพูนหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกัน^{๑๐} ซึ่งการทำให้สมบูรณ์ หมายถึง ทำให้หน่วยย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์
ร่วมกันทำหน้าที่อย่างผสมกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตนเอง^{๑๑} การ
ทำให้เต็มหรือความเต็มความสมบูรณ์ ที่มนุษย์ทุกคนต้องการที่จะนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้หลุดพ้นจาก
ปัญหาต่าง ๆ หรือเป็นการทำให้หน่วยย่อยที่อิงอาศัยความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเข้ามาร่วมทำหน้าที่
ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว ที่มีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเอง^{๑๒}

การบูรณาการ หมายถึง การทำให้หน่วยย่อยทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้า
มาร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวมีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว การบูรณาการ
นั้นเราจะเอาหน่วยย่อยหน่วยหนึ่งมารวมเข้าในองค์รวมที่มีหน่วยย่อยอื่นอยู่แล้วก็ได้ หรือจะ เอา
หน่วยย่อยทั้งหลายที่ต่างแยกกันอยู่มารวมเข้าด้วยกันเป็นองค์รวมก็ได้ซึ่งเรียกว่าบูรณาการทั้งสิ้น
แต่ข้อสำคัญจะต้องมีตัวขึ้นที่เป็นหลักอยู่ ๓ อย่าง ในเรื่องบูรณาการ^{๑๓}

๑) มีหน่วยย่อยองค์ประกอบ ขึ้นส่วน อวัยวะ ขึ้น ระดับ หรือแง่ด้านที่จะเอามาประมวล
เข้าด้วยกัน อันนี้เป็นสิ่งที่จะเอามาประมวลเข้าด้วยกันคือ สิ่งย่อย ส่วนย่อย

^{๑๐} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, การคิดเชิงวิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๕๖), หน้า ๔-๕.

^{๑๑} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ, คู่มือปฏิบัติงานการบูรณาการพันธกิจ, (พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑.

^{๑๒} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๓๐.

^{๑๓} พรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ, โครงการติดตามการเข้าถึงสิทธิของคนพิการและการพัฒนา
รูปแบบและระบบสวัสดิการที่ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ, (กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมและพัฒนา
คุณภาพชีวิตคนพิการ, ๒๕๕๖), หน้า ๑๓-๑๔.

๒) หน่วยย่อยเป็นต้นนั้น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอิงอาศัยซึ่งกันและกัน อันนี้อาจจะเลยมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาด้วยไปถึงลักษณะที่ว่ายืดหยุ่นปรับตัวได้

๓) เมื่อรวมเข้าด้วยกันแล้วก็จะเกิดความครบถ้วนเต็มบริบูรณ์ โดยมีความประสานกลมกลืนเกิดภาวะได้ที่พอดีหรือสมดุลก็จะทำให้การรวมนั้นมีชีวิตดำรงอยู่ และดำเนินไปด้วยดีอันจะเป็นภาวะของบูรณาการถ้าครบสามอย่างนี้ก็เป็นบูรณาการ สามอย่างนี้เป็นตัวยืนที่จำเป็นตามสภาวะ ส่วนในทาง ปฏิบัติจะมีหลักและกระบวนการวิธีอย่างไรก็พิจารณาว่าอันอีกส่วนหนึ่ง แต่สิ่งที่ต้องเน้นก็คือ ความพอดีหรือความสมดุล ซึ่งเป็นภาวะที่ต้องการของบูรณาการนั้น เราจะแสดงลักษณะออกมาให้เห็นเป็น ข้อสำคัญได้ ๒ อย่างคือ เมื่อเป็นองค์รวมแล้วองค์รวมนั้นมีชีวิตหรือดำเนินไปด้วยดี องค์รวมนั้นเกิดมี ภาวะและคุณสมบัติของมันเองที่ต่างหากจากภาวะและคุณสมบัติขององค์ประกอบทั้งหลาย ขั้นตอนของวิธีคิดแบบบูรณาการประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน^{๑๔} คือ

ขั้นที่ ๑ ถอดกรอบ เพื่อที่จะให้หลุดจากกับดักทางความคิด ทางวัฒนธรรม ทางความรู้ทางประสบการณ์ เป็นต้น

ขั้นที่ ๒ ขยายกรอบ โดยอาศัยฐานแนวคิดในเรื่ององค์รวม สหวิทยาการ คิดโดยวิธีอุปนัยการมองประสานชีวิตตรงข้าม และมองแบบทุกฝ่ายชนะ

ขั้นที่ ๓ คุมกรอบ ซึ่งเป็นขั้นกลับมาบูรณาการอีกครั้ง โดยเงื่อนไขความสำเร็จของการบูรณาการสวัสดิการของชุมชนในระดับนโยบาย คือ

๑) ผู้ดำเนินกิจกรรมหลักและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๒) เป้าประสงค์

๓) ทรัพยากร

๔) กระบวนการและแนวทางการทำงาน

๕) ผลกระทบ ผลผลิต และวิวัฒนาการ

การศึกษาวิชาความรู้ถูกครอบงำตามแนวทางของแนวทาง วิทยาศาสตร์มี ๒ ประเภท คือ ๑) แบบลดทอน (Reductionism) หรือที่เรียกว่าพวก Atomism ที่แยกแยะปัญหาต่าง ๆ ลงเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อค้นหาต้นตอของปัญหา เมื่อทราบแล้วก็แก้ไขที่ปัญหา นั้น ๆ เป็นเรื่อง ๆ ไป ๒) และอีกพวกหนึ่งคือ พวกที่มองข้ามส่วนย่อย ๆ ไป จะมองแต่ภาพรวม เรียก พวกนี้ว่า Wholism เช่นนี้วิลเบอร์ เห็นว่าทำให้ขาดความเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริงเพราะปัญหาทุก เรื่องมันไม่ได้เกิดขึ้นเองอย่างลอย ๆ มันต้องมีผลกระทบเนื่องจากสิ่งต่าง ๆ ที่ แวดล้อมตัวปัญหานั้น ๆ จึงต้องนำทุกเรื่องที่เป็นองค์ประกอบ เชื่อมโยงกัน เกี่ยวข้องกัน มาพิจารณาด้วย จึงจะเป็นแนวคิด ที่ถูกต้องจริง ๆ ทฤษฎีการบูรณาการจึงเป็นทฤษฎีที่นำเสนอปัญหาทุกอย่างในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะที่ เกี่ยวข้องกับมนุษย์ สามารถแก้ไขด้วยการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยมีปัจจัยหลัก ๆ อยู่ ๔ ด้าน ได้แก่

๑) ด้านเจตจำนงหรือเจตนา (Intention) เรียกว่า “I” หรือ “ฉัน” เป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับ ภายในของมนุษย์ (Interior) เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิด จิต วิวัฒนาการของจิต และสิ่งที่ป็นอัตวิสัย เป็นต้น

๒) ด้านพฤติกรรม (Behavior) เรียกว่า “It” หรือ “สิ่งนั้น” หรือ “มัน” เป็นด้านเกี่ยวกับ ภายนอก โครงสร้างของร่างกาย วิวัฒนาการเชิงกายภาพ กฎทางฟิสิกส์ หรือเคมี และการแสดงออกเป็นเรื่องของภายนอกที่มองเห็น (Exterior) เป็นต้น

^{๑๔} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, การคิดเชิงวิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๕๖), หน้า ๔-๕.

๓) ด้านวัฒนธรรม (Culture) เรียกว่า “We” หรือ “พวกเรา” เป็นวิถีชีวิตในชุมชน วิวัฒนาการในเรื่องความสัมพันธ์เชิงชาติพันธุ์ ระบบการให้คุณค่า ทศนะในการมองโลกในสังคม หรือ สิ่งที่ปรากฏภายใน (Interior) ของสังคมที่เป็นนามธรรม เป็นต้น

๔) ด้านสังคม (Social) เรียกว่า “Its” หรือ “สิ่งเหล่านั้น” เป็นด้านที่เกี่ยวกับสังคมใน ภาพกว้าง รูปแบบการปกครอง นิเวศวิทยา ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งที่ปรากฏภายนอก (Exterior) ของสังคมที่มองเห็นเป็นรูปธรรม เป็นวิวัฒนาการของสังคม ชุมชน ประเทศ หรือระดับโลก จักรวาล กาแล็กซีต่าง ๆ เป็นต้น^{๑๕}

สรุปได้ว่า มีปัจจัยสำคัญ ๆ และจำเป็นที่ทำให้มนุษย์มีการพัฒนาหรือมี วิวัฒนาการทั้งใน ด้านร่างกายและจิตใจอยู่ในการตระหนักรู้ของมนุษย์ทุกคน และเป็นลักษณะของจิต ซึ่งรูปแบบการบูรณา การนี้เป็นรูปแบบที่ง่ายที่สุดที่ใช้ในการตอบสาระสำคัญที่เป็นความจริงของทุก สรรพสิ่ง และสิ่งที่น่าสนใจ มานั้นเป็นเพียงเครื่องมือ แผนที่ในการเดินทางที่จะนำทุกคนไปสู่ความสำเร็จทั้งทางด้านการประกอบ อาชีพและการตื่นรู้ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการบูรณาการสิ่งที่สร้างเป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้กาย จิต วิญญาณ วัฒนธรรมและธรรมชาติเจริญงอกงามยิ่งขึ้น สรุป การบูรณาการเป็นการนำเอาหลัก ความสำคัญมาผสมผสานเพิ่มเติมหรือเติมเต็ม เพื่อต้องการลดปัญหาข้อผิดพลาดจากที่มีอยู่ หรือการ เชื่อมโยงองค์ความรู้ให้มีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับความต้องการ ตรงกับสภาพความเป็นจริงและมีความ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิด ประสิทธิภาพมากที่สุด

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	บูรณาการตรงกับภาษาอังกฤษคือ Integration หมายถึง การทำสิ่งที่บกพร่องให้ สมบูรณ์ไม่มีสิ่งใดขาดหาย หรือเป็นการรวมสิ่งหนึ่ง เข้ากับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อทำให้สิ่งเดิมเพิ่มพูนหรือ สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกัน
พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ	มีความสัมพันธ์ร่วมกันทำหน้าที่อย่างผสม กลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์
พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)	การทำให้เต็มหรือความเต็มความสมบูรณ์ ที่มนุษย์ทุกคนต้องการที่จะนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ หลุดพ้นจากปัญหาต่าง ๆ หรือเป็นการทำให้หน่วย ย่อยที่อิงอาศัยความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเข้ามารวม ทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว ที่ มีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเอง

^{๑๕} อรทัย มีแสง, “ทฤษฎีบูรณาการเชิงพุทธ”, วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๔.

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ	การบูรณาการ หมายถึง การทำให้หน่วยย่อยทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้ามาร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวมีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	ขั้นตอนของวิธีคิดแบบบูรณาการประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นที่ ๑ ถอดกรอบ ขั้นที่ ๒ ขยายกรอบ ขั้นที่ ๓ คุมกรอบ
อรรถัย มีแสง	ทฤษฎีการบูรณาการจึงเป็นทฤษฎีที่นำเสนอปัญหาทุกอย่างในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ สามารถแก้ไขด้วยการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยมีปัจจัยหลัก ๆ อยู่ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านเจตจำนงหรือเจตนา (Intention) ๒) ด้านพฤติกรรม (Behavior) ๓) ด้านวัฒนธรรม (Culture) ๔) ด้านสังคม (Social)

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ดังนี้

๒.๓.๑ ความหมายของผู้นำ

ผู้นำคือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยการ จูงใจ ริเริ่ม ประนีประนอม ประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่และอำนาจบารมีเป็น เครื่องมือในลักษณะที่เป็นแบบพิธีการและไม่เป็นพิธีการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มใน การปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้^{๑๖}

^{๑๖}อรรถัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓),

บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับ การยกย่องให้เป็นหัวหน้า และเป็นผู้ตัดสินใจเนื่องจากมีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชาและจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางที่ดีหรือทางชั่ว^{๑๗}

หลักการพิจารณาว่า “ผู้นำ” คือใครไว้ ๓ ประการ ดังนี้ ๑. ผู้นำคือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งในหลายหลายคนที่มีความอำนาจ อิทธิพล ความสามารถในการ จูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้ผู้มีอิทธิพลเหนือการ ปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมของผู้อื่น ๒. ผู้นำคือ บุคคลที่มีความอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำเป็น กระบวนการสองทาง คือ ผู้นำที่มีอิทธิพลเหนือผู้ตาม และในบางครั้งผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ จึงเป็นผลรวมของทัศนคติของสมาชิกในกลุ่ม ๓. ผู้นำแตกต่างจากหัวหน้าหรือผู้บริหาร ผู้นำและผู้บริหารอาจเป็นคนเดียวกันแต่ไม่ จำเป็นต้องเสมอไป หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนที่มีความอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่งแต่ไม่ใช่ผู้นำที่ แท้จริงของกลุ่ม ผู้นำที่แท้จริงเป็นคนอื่นซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหารแต่เขามีอำนาจมีอิทธิพล และ ความสามารถในการจูงใจคนให้ประพฤติปฏิบัติตามความต้องการของเขาได้^{๑๘}

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำไว้ ๕ ประการ คือ

(๑) ผู้นำ หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือ จตุรรวมของกิจกรรมภายในกลุ่มเปรียบเสมือน แก่นของกลุ่มเป็นผู้มี โอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง ทั้งทางด้านกายภาพ บุคลิกภาพ ความสามารถ และทักษะทางสังคม

(๒) ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งนำกลุ่ม หรือพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือสู่จุดหมายที่วางไว้ แม้แต่เพียงชี้แนะ ให้กลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ถือว่าเป็นผู้นำทั้งนี้รวมถึงผู้นำที่นำกลุ่มออกนอกกลุ่มนอกทางด้วย

(๓) ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือกหรือยกให้เขาเป็นผู้นำของกลุ่มซึ่งเป็นไปโดย อาศัยลักษณะทางสังคม มิติของบุคคลเป็นฐาน และสามารถแสดงพฤติกรรมของผู้นำได้

(๔) ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่าง คือสามารถสอดแทรกอิทธิพล บางประการ อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด

^{๑๗}กิตติ ตยัคคานนท์, เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เชษฐาการพิมพ์, ๒๕๓๐), หน้า ๑๒.

^{๑๘}ภิญโญ สาร, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๑๓๙.

(๕) ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งสามารถนำกลุ่ม ไปในทางที่ต้องการ เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วม และเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาทหรือ พฤติกรรมความเป็นผู้นำ^{๑๙}

คือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์เป็นสัญลักษณ์ของความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในสังคมผู้นำเป็นผู้ที่จะนำกลุ่มให้พ้นจากความทุกข์ยากจากปัญหาความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม และฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จนสามารถบรรลุตามเป้าหมายของสังคมที่วางไว้ ได้ อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๒๐}

ศูนย์กลางของกระบวนการกลุ่ม เป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง มีบุคลิกภาพ ความสามารถเหนือบุคคลทั่วไป สามารถชักจูง ให้ ผู้อื่นปฏิบัติตามที่ต้องการได้ ใช้อิทธิพลหรือกระบวนการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้เขามีความ เต็มใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ตลอดจนมี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมองปัญหา และเผชิญกับสถานการณ์เก่า ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ มีการให้ กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา^{๒๑}

บุคคลที่ทำให้องค์การบริหาร ประสบความสำเร็จโดยเป็นผู้ที่มี บทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ทำให้องค์การบริหารประสบความสำเร็จ โดยเป็นผู้ที่มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม^{๒๒}

สรุปได้ว่า ผู้นำ คือบุคคลผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลางคือผู้ที่มีบทบาทมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของ กลุ่มในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การบริหารงานจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดย อาศัยอำนาจหน้าที่ และหัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนที่มีอำนาจหน้าที่ โดยตำแหน่งแต่ไม่ใช่ผู้นำที่ แท้จริงของกลุ่ม ผู้นำที่แท้จริงเป็นคนอื่นซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหารแต่เขามีอำนาจมีอิทธิพล และ ความสามารถในการจูงใจคนให้ประพฤติปฏิบัติตามความต้องการของเขาได้

^{๑๙}กวี วงศ์พุ่ม, ภาวะผู้นำ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพชัยภูมิ, ๒๕๓๕), หน้า ๑๔-๑๕.

^{๒๐}Bennis & Nanus, *Leader the Strategies for Taking Change*, (New York: Harper & Row, 1985), p. 215.

^{๒๑}Stogdill, *Handbook of Leadership A Survey of Theory and Research*, (New York: The Free Press, 2004), pp. 7-15.

^{๒๒}DuBrin, *Leadership Research Findings, Practice and Skills*, Eaglewood Cliff, (NJ: Houghton Mifflin, 1998), p. 431.

ตารางที่ ๒.๓ ความหมายของผู้นำ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อุทัย หิรัญโต	ผู้นำคือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกใจ ริเริ่ม ประนีประนอม ประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่และอำนาจบารมีเป็น เครื่องมือในลักษณะที่เป็นแบบพิธีการและไม่เป็นพิธีการทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มใน การปฏิบัติงานซึ่ง จะทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
กิตติ ตยัคคานนท์	บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับ การยกย่องให้เป็นหัวหน้า และเป็นผู้ตัดสินใจเนื่องจากมีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชาและจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางที่ดีหรือทางชั่ว
ภิญโญ สาร	สรุปหลักการพิจารณาว่า “ผู้นำ” คือใครไว้ ๓ ประการดังนี้ ๑. ผู้นำคือบุคคลที่มีอำนาจและอิทธิพล ๒. ผู้นำคือบุคคลที่มีอำนาจในการติดต่อสัมพันธ์ ๓. ผู้นำต่างจากหัวหน้าหรือผู้บริหาร
ทวี วงศ์พุม	แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำไว้ ๕ ประการ คือ (๑) ผู้นำเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมในกลุ่ม (๒) ผู้นำเป็นผู้ชักนำกลุ่มไปสู่จุดหมาย (๓) ผู้นำได้รับการคัดเลือกจากสมาชิก (๔) ผู้นำมีคุณสมบัติพิเศษในการสร้างการเปลี่ยนแปลง (๕) ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการนำทางกลุ่ม
Bennis & Nanus	บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในสังคมผู้นำเป็นผู้ที่จะนำกลุ่มให้พ้นจากความทุกข์ยากจากปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม และฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จนสามารถบรรลุตามเป้าหมายของสังคมที่วางไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
Stogdill	ผู้นำในกลุ่มคือบุคคลที่มีอิทธิพลสูงสุด มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มมากกว่าผู้อื่น

ตารางที่ ๒.๓ ความหมายของผู้นำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
DuBrin	และมีบุคลิกภาพและความสามารถที่เหนือกว่าคนทั่วไป ผู้นำสามารถชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ และใช้อิทธิพลในการกระตุ้นให้สมาชิกทำงานอย่างเต็มใจและกระตือรือร้นเพื่อประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม บุคคลที่ทำให้องค์การบริหาร ประสบความสำเร็จโดยเป็นผู้ที่มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จ

๒.๓.๒ ความหมายของภาวะผู้นำ

ผู้นำเป็นภาวะผู้นำของผู้นำที่นำคนอื่นเพื่อให้คนอื่นสามารถนำตนเองได้ โดยผู้นำทำหน้าที่สอนและแนะนำให้ผู้ตามเกิดการพัฒนารอบความคิดเชิงเหตุผล และสร้างสรรค์ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองจนมีความมั่นใจ มีความเป็นอิสระในตน จนมีความเป็นผู้นำเกิดขึ้นในตนเอง โดยการสร้างแรงบันดาลใจผู้อื่น (Inspiration) ให้สามารถจูงใจตนเองและนำตนเองได้ แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำเหนือผู้นำนั้นกำหนดให้ผู้นำต้องมีความกล้าเสี่ยงกับคน และจะต้องเชื่อว่าถ้าเปิดโอกาสให้เขาทำตนเองแล้ว เขาก็จะพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพสูงสุดที่เขาจะมีและจะทำงานนั้นด้วยตนเองอย่างได้ผลดีสูงสุดเช่นเดียวกัน คุณงามความดีที่สำคัญที่สุดของการเป็นผู้นำเหนือผู้นำ คือ การมีความสามารถในการสอนและให้รอบความคิดที่ถูกต้อง

ภาวะผู้นำในมุมมองที่ต่างและกว้างขึ้นว่าภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงได้โดยมีผู้นำเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นตัวกำกับทิศทางขององค์การในอนาคตจากนั้นจึงจัดวางคนพร้อมทั้งสื่อความหมายให้เข้าใจวิสัยทัศน์และสร้างแรงดลใจแก่คนเหล่านั้นให้สามารถเอาชนะอุปสรรคเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ดังกล่าว^{๒๓}

การที่บุคคลมีความคิดริเริ่มที่จะช่วยให้กลุ่มได้ก้าวหน้าไปสู่จุดประสงค์ซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน ช่วยกันทำให้กลุ่มคงอยู่ได้ และช่วยให้สมาชิกของกลุ่มสมปรารถนาในสิ่งที่ต้องการโดยสิ่งที่ต้องการนั้นเป็นตัวกระตุ้นให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม^{๒๔}

^{๒๓}Kotter, *What Leaders Really Do*, (Boston: Harvard Business School Press, 1999), P. 126.

^{๒๔}Boles & Davanport, *Introduction to Education Leadership*, (New York: Harper & Row. 1975), pp. 154-155.

ภาวะผู้นำ หรือ ความเป็นผู้นำยังหมายถึง บุคลิกภาพพิเศษหลายอย่างในตัวผู้นำที่สามารถที่จะบังคับบัญชาผู้อื่นได้ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ (Authority) จากตำแหน่งและอำนาจบารมี (Power) ที่ได้จากตัวของเขาเองเป็นเครื่องมือ และสามารถจะสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความเชื่อถ้อยยอมรับมือหรือยอมรับในตัวของเขาได้ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพลักษณะของความผู้นำ ความรู้ความสามารถความคิดริเริ่มการตัดสินใจเป็นต้นเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายของกลุ่มหรือขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลซึ่งในบางขณะคนที่ได้รับการยอมรับหรือยกย่องให้เป็นผู้นำแต่ก็ไม่ได้เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาก็อาจจะพูดว่าเขาไม่มีภาวะผู้นำตรงกันข้ามบางคนไม่ได้เป็นผู้นำแต่กลับได้รับความเชื่อถ้อยยอมรับ และร่วมมือปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำปฏิบัติตามซึ่งความแตกต่างดังกล่าวสอดคล้องกับคำพูดที่ว่าผู้นำอาจจะไม่มีภาวะผู้นำผู้มีภาวะผู้นำอาจจะไม่ได้เป็นผู้นำ^{๒๕}

ผู้นำ คือ บุคคลที่จะมาประสานช่วยให้คนทั้งหลายรวมกันโดยที่ว่าจะเป็นการอยู่รวมกันก็ตามหรือทำการร่วมกันก็ตามให้พากันไปด้วยดีสู่จุดหมายที่ตั้งงามที่พากันไปก็ให้พากันไปด้วยดีนั้นหมายความว่าไปโดยสวัสดิ์หรือโดยสวัสดิภาพผ่านพ้นภัยอันตรายอย่างเรียบร้อย และเป็นสุขเป็นต้นแล้วก็บรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งงามโดยถูกต้องตามธรรมชาติหมายความว่า เป็นความจริงความแท้ความถูกต้อง และได้มาโดยธรรม^{๒๖}

ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำคือจะต้องเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดีอีกทั้งมีความมุ่งมั่นเพียรพยายามขณะเผชิญหน้ากับปัญหาที่ยากทั้งจะต้องแผ่รังสีความเชื่อมั่นออกมาแม้ว่าตัวเองไม่แน่ใจในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นบททดสอบสุดท้ายสำหรับผู้นำคือความรู้สึกร่วมของผู้ร่วมประชุมว่าภายหลังการประชุมกับผู้นำแล้วมีความรู้สึกอีกเข็มและเชื่อมั่นหรือไม่^{๒๗}

ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถหลายด้านของผู้นำ ได้แก่

๑) ความสามารถในการทำงาน คือ ผู้นำจักต้องศึกษาให้เข้าใจถ่องแท้ในหน้าที่ของตนเองสามารถปฏิบัติงานได้และให้คำแนะนำได้ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเชื่อถือ ศรัทธา และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

^{๒๕}วิเชียร วิทยอุดม, ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วีระฟิล์มและโซเท็กซ์ จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

^{๒๖}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), ภาวะผู้นำ ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๒๕.

^{๒๗}วิลเลียม อี. ไฮเนคกี และโจนาธาน มาร์ช, เล้าแก่มือโปร เคล็ดลับ ๒๕ ข้อสำหรับผู้บริหารในโลกยุคไร้พรมแดน, แปลโดย จีระ หงส์ลดารมภ์ และ บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดีเจมีจี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๗.

๒) ความสามารถในการจูงใจ คือ ผู้นำจกต้องมีจิตวิทยาในการครองใจผู้ใต้บังคับบัญชาในทุก ๆ ด้านเป็นอย่างดี

๓) ความสามารถในการควบคุม คือ ผู้นำต้องควบคุมงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ทั้งปริมาณและคุณภาพที่ต้องการ

๔) ความสามารถในการประสานงาน คือ ผู้นำต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

๕) ความสามารถในการตัดสินใจ คือ เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้น ผู้นำต้องสามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ และสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเป็นส่วนใหญ่

๖) ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือ ผู้นำต้องมีความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีแก่องค์กร^{๒๘}

และผู้นำจะต้องยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะในเรื่องของการเสียสละพากเพียรอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหุ่มเหตติปัญญามุ่งทำงานเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว^{๒๙}

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำในมุมมองที่ต่างสามารถในการเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลาผู้นำจะต้องเป็นบุคคลที่จะมาประสานช่วยให้คนทั้งหลายรวมกันโดยที่ว่าจะเป็นการอยู่รวมกันก็ตามหรือทำการรวมกันก็ตามให้พากันไปด้วยดีสามารถชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามที่ต้องการได้ใช้อิทธิพลหรือกระบวนการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้เขามีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่มตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การมองปัญหา

ตารางที่ ๒.๔ ความหมายของภาวะผู้นำ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Kotter	ภาวะผู้นำในมุมมองที่ต่างและกว้างขึ้นว่าภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงได้โดยมีผู้นำเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นตัวกำกับทิศทางขององค์การในอนาคตจากนั้นจึงจัดวางคนพร้อมทั้งสื่อความหมายให้เข้าใจวิสัยทัศน์และสร้างแรงดลใจ

^{๒๘}เนตรพัฒนา ยาวีราช, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเซ็นทรัลเอ็กเพรส, ๒๕๓๗), หน้า ๒๑.

^{๒๙}วิกรม กรมดิษฐ์, มงชีอีโอโลก, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท โพสต์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๑), หน้า ๘.

ตารางที่ ๒.๔ ความหมายของภาวะผู้นำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
	แก่คนเหล่านั้นให้สามารถเอาชนะอุปสรรคเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์
Boles & Davanport	การที่บุคคลมีความคิดริเริ่มที่จะช่วยให้กลุ่มได้ก้าวหน้าไปสู่จุดประสงค์ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันช่วยกันทำให้กลุ่มคงอยู่ได้
วิเชียร วิทยอุดม	ภาวะผู้นำ หรือ ความเป็นผู้นำยังหมายถึงบุคลิกภาพพิเศษหลายอย่างในตัวผู้นำที่สามารถที่จะบังคับบัญชาผู้อื่นได้ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ (Authority) จากตำแหน่งและอำนาจบารมี (Power) ที่ได้จากตัวของเขาเองเป็นเครื่องมือ
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)	ผู้นำ คือ บุคคลที่จะมาประสานช่วยให้คนทั้งหลายรวมกันโดยที่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมกันก็ตามหรือทำการร่วมกันก็ตามให้พากันไปด้วยดีสุดหมายที่ ดีงามที่ ว่าพากันไปก็ให้พากันไปด้วยดีนั้นหมายความว่าไปโดยสวัสดิ์หรือโดยสวัสดิภาพผ่านพ้นภัยอันตรายอย่างเรียบร้อย
วิลเลียม อี. ไฮเนคกี และโจนาธาน มาร์ช	คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำคือจะต้องเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดีอีกทั้งมีความมุ่งมั่นเพียรพยายามชนะเผชิญหน้ากับปัญหาที่ยาก
เนตร์พัฒนา ยาวีราช	ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้นำ ได้แก่ ๑) ความสามารถในการทำงาน ๒) ความสามารถในการจูงใจ ๓) ความสามารถในการ ๔) ความสามารถในการประสานงาน ๕) ความสามารถในการตัดสินใจ ๖) ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๒.๓.๓ คุณลักษณะผู้นำ

คุณลักษณะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กรทั้งนี้ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ปัญหาที่

เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำทำอะไรหรือมีวิธีการนำอย่างไรจึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถ และพยายามที่จะทำงานสำเร็จด้วยความเต็มใจ ในขณะที่ผู้นำบางคนนำอย่างไร นอกจากผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่เต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเกลียดชังและพร้อมที่จะร่วมกันขับไล่ผู้นำให้ไปจากองค์การการศึกษานั้นได้ศึกษาตั้ง แต่คุณลักษณะ (Traits) ของผู้นำ

ผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารหรือการจัดการผู้จัดการหรือผู้บริหารมีหน้าที่วางแผนและจัดระเบียบให้งานดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อยแต่ผู้นำมีหน้าที่ทำให้ผู้อื่นตามผู้นำจะนำไปในทิศทางที่ถูกต้องเสมอผู้นำที่เข้มแข็งการเป็นผู้นำบุคคล และองค์การในศตวรรษที่ ๒๑ ในประเด็นคุณลักษณะของผู้นำว่าควรมีลักษณะเฉพาะ ๖ ลักษณะ คือ

๑. ผู้นำต้องมีแรงขับและปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้งานสำเร็จ (Leaders Have Drive) คือ ผู้นำจะต้องมีแรงจูงใจจากภายในตัวเองมากกว่าแรงจูงใจจากภายนอก

๒. ผู้นำต้องมีความต้องการที่จะนำ (Leaders Want to Lead) กล่าวคือ ผู้นำจะต้องมีอิทธิพลมีพลังอำนาจมากกว่าผู้ตามและมีความจริงใจชอบเป็นผู้นำมากกว่าการเป็นผู้ตาม

๓. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม (Leaders Has Honesty and Integrity) คือ ผู้นำต้องเป็นที่ไว้วางใจของผู้ตามมีความจริงใจยุติธรรม และมีใจกว้างต่อผู้ตาม

๔. ผู้นำต้องมีการตัดสินใจที่ดี (Leaders Make Good Decision) คือ ผู้นำต้องใช้ความรู้และสติปัญญา ประสพการณ์ และมีข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจเพื่อการตัดสินใจถูกต้องเหมาะสม

๕. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง (A Leader Has Self-Confidence) คือ ผู้นำจะต้องเป็นตัวของตัวเองไม่เชื่อผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผลซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำจะต้องใช้เพื่อการตัดสินใจเป็นอย่างมาก

๖. ผู้นำต้องรู้เกี่ยวกับวงการด้านธุรกิจ (The Leader Knows the Business) คือ ผู้นำที่ดีต้องรู้ในด้านธุรกิจการตลาดเพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบในการคิดพิจารณาและตัดสินใจในยุคของการเปลี่ยนแปลงได้ทันต่อสถานการณ์^{๓๐}

คุณลักษณะผู้นำไว้ ดังนี้ ๑. มีสุขภาพทั้งทางกายและใจสมบูรณ์แข็งแรง ๒. มีบุคลิกภาพที่ดี ๓. มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ๔. มีความรู้ดี ทั้งความรู้ที่เกี่ยวกับงานและความรู้ทั่วไป ๕. มีความคิดสร้างสรรค์กระตือรือร้นในการทำงาน ๖. มีความฉลาดรอบรู้และสามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน ๗. มีความศรัทธาเชื่อมั่นในงานที่ทำและในความรู้ความสามารถของผู้อื่น ๘. มีความรักองค์การรักงานรักการทำงานรักความก้าวหน้ารักที่จะเห็นความสำเร็จของงาน และรักเพื่อนร่วมงาน ๙. รู้จักรอมชอม ๑๐. วางตนหรือดำเนินการต่าง ๆ ด้วยความยุติธรรมเที่ยง

^{๓๐}Dessler, Personnel/Human Resource Management, Englewood Cliffs, (New Jersey: Prentice-Hall, 1998), p. 78.

ธรรมมีศีลธรรมไม่มีอคติให้ความเป็นธรรมเสมอหน้ากัน ๑๑. รู้จักที่จะจูงใจคนให้ความร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ๑๒. มีการควบคุมตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์และจิตใจของตนให้อยู่ในอาการสงบไม่หวั่นไหวไม่แสดงอาการไม่พอใจที่เกินสมควร ๑๓. มีการตัดสินใจกับการใช้ดุลยพินิจที่ดี ๑๔. มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวไม่โลเลตื่นตัวเสมอ ๑๕. มีความอดทนมีสมาธิใจคอกหนักแน่นสามารถควบคุมตัวเอง ๑๖. มีความตื่นตัวทันต่อเหตุการณ์ ทันสมัยรักความก้าวหน้า ๑๗. มีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจ ๑๘. ไม่เห็นแก่ตัวเสียสละไม่ใช้อิทธิพลในทางที่ผิด ๑๙. ยกย่องให้เกียรติให้ความไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา ๒๐. มีความสงบเสียสละและถ่อมตน ๒๑. มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน ๒๒. ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กรในการวางแผนและการดำเนินงาน ตามแผน ๒๓. มีความแนบเนียนและเทคนิคในการทำงานมีการวางแผน ๒๔. มีการสื่อความหมายที่ดีพูดและเขียนเป็นคำสั่งไม่คลุมเครือ ๒๕. สามารถให้คำแนะนำคำปรึกษาสั่งสอน และฝึกอบรมผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ดีขึ้นทั้งทางด้านวิชาการและความประพฤติส่วนตัว ๒๖. มีสังคมดี^{๓๑} ได้แก่

๑. ทักษะด้านความคิด (Thinking Skills) คือ ความสามารถในการมององค์การในภาพรวมหลายด้าน เช่น นโยบายเศรษฐกิจสังคมการเมืองสิ่งแวดล้อมซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทักษะในด้านความคิดวิเคราะห์มีวิจารณ์ญาณ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กว่าทักษะด้านอื่นผู้บริหารระดับสูงจำเป็นต้องมีทักษะด้านนี้เป็นอย่างยิ่ง

๒. ทักษะด้านมนุษย (Human Skills) คือ ความสามารถในการใช้วิธีต่างๆ จูงใจให้สมาชิกในองค์การต้องการที่จะทำงานมีความสามารถโน้มน้าวและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การให้เป็นไปตามทิศทางที่พึงประสงค์ขององค์การผู้บริหารทุกระดับจำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์

๓. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) คือ ความสามารถในการทำงานที่ต้องมีฝีมือ ใช้เทคนิคและวิธีการเป็นเรื่องของความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอาชีพผู้บริหารระดับต้นจำเป็นต้องมีทักษะนี้มาก คือ เก่งงานมากกว่าเก่งด้านอื่น ๆ

๔. ทักษะด้านการออกแบบ (Design Skills) คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาในแนวทางที่เกิดประโยชน์ต่อองค์การโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการระดับสูงขององค์การที่ผู้บริหารต้องมีความสามารถรอบด้านหลากหลายที่สามารถนำทักษะด้านต่าง ๆ มาหาทางแก้ไขปัญหาในการ

^{๓๑} กิติ ตยัคคานันท์, เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บัตเตอร์ฟลาย, ๒๕๔๓), หน้า ๗๐-๘๓.

ทำงานได้ด้วยรอบด้านหลักการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะแบบเดียวกับผู้นำที่ดีด้วยหลักการ ๗ ประการของผู้มีประสิทธิภาพสูง (The 7 Habits of Highly Effective People) ซึ่งอธิบายโดยย่อ^{๓๒}

ในสมัยโบราณที่มีการรบพุ่งเป็นนิจนั้นความเข้มแข็งในการรบและฝีมือการต่อสู้จึงเป็นคุณลักษณะที่อาจกล่าวได้ว่ามีความโดดเด่นที่สุดที่ผู้นำจะต้องมีแต่ปัจจุบันความสามารถเช่นนั้นไม่จำเป็นอีกต่อไปแล้วสังคมคาดหวังคุณลักษณะของผู้นำในเชิงสติปัญญามากขึ้นว่าคุณลักษณะทางกายภาพทางอุดมคติอาทิการมีร่างกายที่สง่างามมีหน้าตาดีมีบุคลิกภาพภูมิฐานยังคงได้รับการจารึกในตำราเกี่ยวกับภาวะผู้นำอยู่เสมอคุณลักษณะของผู้นำหรือคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Leadership Trait) หมายถึงลักษณะเด่นประจำตัวของบุคคลที่แตกต่างจากผู้อื่นซึ่งมีอยู่ในตัวผู้นำแสดงให้เห็นถึงความดีงาม และภาวะผู้นำที่เอื้อต่อความสำเร็จขององค์กรมีอิทธิพลต่อการจูงใจคนอื่น ๆ ให้ปฏิบัติตามคุณลักษณะนี้อาจติดมาแต่กำเนิดหรือสร้างขึ้นมาในภายหลังก็ได้ และหากไม่มีคุณลักษณะของผู้นำผู้นั้นอาจไม่ปฏิบัติตาม^{๓๓}

๑. คุณลักษณะทางสติปัญญา ผู้นำที่ดีควรมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑.๑ ความตื่นตัว (Alertness) มีความไวต่อสิ่งรอบรู้พร้อมระแวดระวังตัวอยู่เสมอ มองตาคิดได้ไวมีไหวพริบในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างฉับพลัน

๑.๒ ความคิดอย่างมีเหตุผล (Logical Thought) คิดบริหารงานและแสดงออกทางกายวาจาประกอบด้วยเหตุผลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือหรือคิดพิจารณาก่อนลงมือกระทำ

๑.๓ สามัญสำนึก (Common Sense) มีความรู้สึก ผิด ชอบ ชั่ว ดี

๑.๔ ดุลยพินิจ (Judgment) พิจารณาใคร่ครวญก่อนตัดสินใจทำงานใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเองให้เกิดดุลยพินิจในการแก้ปัญหา

๑.๕ เห็นการณ์ไกล (Fore Sight) เมื่อกระทำสิ่งใดเล็งผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ประเมินสถานการณ์วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีเหตุและผลโดยตั้งสมมติฐานรวบรวมข้อมูลและใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นแนววิเคราะห์ใคร่ครวญวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย

๒. คุณลักษณะทางกายผู้นำที่ดีควรมีลักษณะทางกาย ดังต่อไปนี้

๒.๑ มีสุขภาพดี (Health) ผู้นำต้องมีความสมบูรณ์ทางร่างกายเพื่อให้ความพร้อมในการทำงานอยู่เสมอสุขภาพที่ดีย่อมอำนวยผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๒ มีกำลังกาย (Energy) ผู้นำควรมีพลังกำลังทางกายที่ดีเพราะในบางสถานการณ์ผู้นำต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยการใช้พลังทางกาย

^{๓๒}Stephen R. Covey, *The Habits of Highly Effective People*, (London: Cox & Wyman Ltd, 1989), p. 35.

^{๓๓}N.L. Frigon and H.K. Jackson, *The Leader*, (New York: Amecom, 1996), PP. 29-36.

๒.๓ มีความทรหดอดทน (Endurance) มีความอดทนทางกายต่อความยากลำบาก ความหิวกระหาย และความเลวร้ายของดินฟ้าอากาศต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในทุกสถานที่

๒.๔ มีรูปร่างที่ดี (Pleasing Appearance) มีทรวดทรงบุคลิกลักษณะเป็นผู้นำสง่าผ่าเผยเป็นที่เกรงขาม และดึงดูดความเลื่อมใสจากผู้ใต้บังคับบัญชา

๓. คุณลักษณะทางอารมณ์ มีรายละเอียด ๑๑ ประการดังต่อไปนี้

๓.๑ มองโลกในแง่ดี (Optimism) มองคนอื่นเป็นมิตรมีความเข้าใจคนอื่น

๓.๒ ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี (Adaptability) สามารถปรับตัวได้ดีกับผู้อื่น และผู้ใต้บังคับบัญชาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นทัศนคติของสังคมและภูมิประเทศ ดิน ฟ้า อากาศ

๓.๓ ความมีใจเยือกเย็น (Stability) มีการอดกลั้นอารมณ์ไว้ได้ มีใจหนักแน่นไม่หือถอยไม่โกรธง่ายไม่แสดงอารมณ์ดีใจหรือเสียใจจนเกินไป

๓.๔ บังคับใจตนเอง (Self-Control) บังคับตนเองและสำรวมไว้ด้วยดีไม่ตกไปในสิ่งชั่วร้ายของอำนาจฝ่ายต่ำอันก่อให้เกิดการละเมิดมาตรฐานทางจริยธรรม และวัฒนธรรมของสังคม

๓.๕ มีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) มีความตั้งใจกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง และมีการเตรียมแผนงานไว้ในงานอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และประหยัด

๓.๖ การสังคมดี (Sociability) มีอัธยาศัยไมตรีมีสัมพันธภาพได้กับคนทุกคนทุกชนชั้นทั้งในประเทศและต่างประเทศไม่ถือตัวไม่วางท่ายกตนข่มท่าน

๓.๗ มีความแนบเนียน (Tact) เมื่อคิดพูด และกระทำรู้จักกาลเทศะมีความแนบเนียนไม่เก้งก้างในการแก้ปัญหา มีศิลปะประสพการณ์ และการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ

๓.๘ มีอารมณ์ขัน (Sense of Humor) ไม่มีอารมณ์ตึงเครียดอารมณ์ขันจะทำให้ไม่เหนื่อย และรู้จักช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะแสดงออกไม่พรวดเพื่อจกนุญน่องไม่ยำเกรง

๓.๙ มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) มีความมั่นคงในจิตใจไม่อ่อนไหวตามคำพูดของคนอื่นตัดสินปัญหาได้ด้วยเหตุผลไม่ลังเล

๓.๑๐ มีความสนใจอย่างกว้างขวาง (Broad Interest) มีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆ อยู่เสมอไม่สำคัญตนว่าเป็นผู้รู้ดีกล้าปรึกษาหารือถามผู้รู้

๓.๑๑ เข้าใจผู้อื่น (Human Understanding) มองคนออกมีวิจารณ์ญาณสังเกตเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อมอบหมายงานที่เหมาะสมกับจริตให้แต่ละคน

๔. คุณลักษณะอุปนิสัยมีข้อควรคำนึง ๘ องค์ประกอบดังต่อไปนี้

๔.๑ ตรงไปตรงมา (Truthfulness) เป็นคนพูดจริงทำจริงพูดอย่างไรทำอย่างนั้นมิสัจจะต่อคำสัญญาไม่ผิดนัด

๔.๒ มีความจงรักภักดี (Loyalty) จงรักภักดีต่อองค์การชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ สร้างความจับใจในการการบัญชาของตนต่อผู้บังคับบัญชาได้เพื่อให้ทุกคนมีความจงรักภักดีเช่นกัน

๔.๓ มีความสำนึกในหน้าที่ (Sense of Duty) สำนึกในการปฏิบัติงานตามนโยบาย ที่ได้วางไว้อย่างมีความรับผิดชอบไม่ก้าวล่วงแทรกแซงหน้าที่ของผู้อื่น

๔.๔ ความไว้วางใจ (Dependability) ดำรงตนอยู่ในจริยธรรมไม่เป็นคนหน้าไหว้ หลังหลอกเป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่น

๔.๕ ความกล้าหาญ (Courage) มีความกล้าหาญทางจริยธรรมกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ทำงานด้วยเหตุผลและกล้ารับผิดชอบ

๔.๖ มีความเข้มแข็ง (Force) ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่ขวางหน้า

๔.๗ มีความยุติธรรม (Fairness) ไม่ลำเอียงวางตัวเป็นกลางบริหารโดยยึดความ ถูกต้อง และผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

๔.๘ ไม่เห็นแก่ตัว (Selflessness) มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเสียสละ บางอย่างแก่ผู้บังคับบัญชาสละความสุขส่วนตนบำเพ็ญประโยชน์เป็นแบบอย่าง^{๓๔}

สรุปได้ว่า คุณลักษณะผู้นำจะต้องเป็นที่มีสุขภาพทั้งทางกาย และใจสมบูรณ์แข็งแรงมี บุคลิกภาพที่ดี และมีความรู้ทั่วไปลักษณะเด่นประจำตัวของบุคคลที่แตกต่างจากผู้อื่นซึ่งมีอยู่ในตัว ผู้นำแสดงให้เห็นถึงความดีงาม และภาวะผู้นำที่เอื้อต่อความสำเร็จขององค์การมีอิทธิพลต่อการจูงใจ คนอื่น ๆ ให้ปฏิบัติตาม

ตารางที่ ๒.๕ คุณลักษณะผู้นำ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Dessler	การเป็นผู้นำบุคคลและองค์การในศตวรรษที่ ๒๑ ใน ประเด็นคุณลักษณะของผู้นำว่าควรมีลักษณะเฉพาะ ๖ ลักษณะ คือ ๑. ผู้นำต้องมีแรงขับและปรารถนา อย่างแรงกล้าที่จะทำให้งานสำเร็จ ๒. ผู้นำต้องมีความต้องการที่จะนำ ๓. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ๔. ผู้นำต้องมีการตัดสินใจที่ดี ๕. ผู้นำ ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง ๖. ผู้นำต้องรู้เกี่ยวกับการด้านธุรกิจ

^{๓๔} ประยงค์ วรรณรงค์, ผู้นำการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, ๒๕๕๐), หน้า ๒๗.

ตารางที่ ๒.๕ คุณลักษณะผู้นำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กิติ ตัยัคคานันท์	คุณลักษณะผู้นำไว้ ดังนี้ ๑. มีสุขภาพที่ดี ๒. มีบุคลิกภาพที่ดี ๓. มีความซื่อสัตย์ ๔. มีความรู้ดี ๕. มีความคิดสร้างสรรค์ ๖. มีความฉลาด รอบรู้ ๗. มีความศรัทธาเชื่อมั่นในงาน ๘. มีความรัก ๙. รู้จักรวมขอม ๑๐. รู้จักวางตน ๑๑. รู้จักที่จะจูงใจคน ๑๒. มีการควบคุมตนเอง ๑๓. มีการตัดสินใจกับการใช้ดุลยพินิจที่ดี ๑๔. มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ๑๕. มีความอดทน ๑๖. มีความตื่นตัว ๑๗. มีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ๑๘. ไม่เห็นแก่ตัว ๑๙. ยกย่องให้เกียรติ ๒๐. มีความสงบเสถียร ๒๑. มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน ๒๒. ให้ความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ๒๓. มีเทคนิคในการทำงาน ๒๔. มีการสื่อความหมายที่ดี ๒๕. สามารถให้คำแนะนำได้ดี ๒๖. มีสังคมดี
Stephen R. Covey	๑. ทักษะด้านความคิด (Thinking Skills) ๒. ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skills) ๓. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) ๔. ทักษะด้านการออกแบบ (Design Skills)
N.L. Frigon and H.K. Jackson	คุณลักษณะทางกายภาพทางอุดมคติ การมีร่างกายที่สง่างาม มีบุคลิกภาพภูมิฐาน คุณลักษณะของผู้นำ แตกต่างจากผู้อื่น ภาวะผู้นำที่เอื้อต่อความสำเร็จขององค์กร มีอิทธิพลต่อการจูงใจคนอื่น ๆ ให้ปฏิบัติตาม
ประยงค์ รณรงค์	คุณลักษณะทางสติปัญญา ผู้นำที่ดีควรมีคุณลักษณะ มีความตื่นตัว มีความคิดอย่างมีเหตุผล มีสามัญสำนึก มีดุลยพินิจ และมีความเห็นการณ์ไกล ส่วนคุณลักษณะทางกาย ผู้นำที่ดีควรมีสุขภาพดี มีกำลังกาย มีความทรหดอดทน มีรูปร่างที่ ด้านคุณลักษณะทางอารมณ์ควรมีการมองโลกในแง่ดี รู้จักปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้

๒.๓.๔ ความสำคัญของภาวะผู้นำ

การบริหารองค์การผู้บริหารเป็นผู้ที่มีหน้าที่บริหารงานตามภารกิจขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหน้าที่ในการบริหารงานจะเกี่ยวกับกิจกรรมหลายอย่างความสำคัญของภาวะผู้นำต่อองค์การ ดังนี้

การตี อนันต์นาวิ กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์การ ดังนี้

๑. เป็นส่วนที่ดึงดูดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้ กล่าวขยายความ คือ แม้ผู้บริหารที่มีความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องงานมากมายเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าหากขาด ภาวะผู้นำแล้วความรู้ความสามารถดังกล่าวก็จะได้ถูกนำออกมาใช้หรือไม่มีโอกาสใช้อย่างเต็มที่เพราะไม่สามารถกระตุ้นหรือชักจูงให้ผู้อื่นให้คล้อยตามและปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

๒. ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงานหน่วยงาน ประกอบด้วยบุคคลจำนวนหนึ่งมารวมกันซึ่งจะมากหรือน้อยแล้วแต่ขนาดของหน่วยงานบุคคลเหล่านี้มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การศึกษาประสบการณ์ความเชื่อ ฯลฯ การที่บุคคลที่มีความแตกต่างในเรื่องดังกล่าวมาอยู่รวมกันในองค์การหนึ่งมักจะหลีกเลี่ยงไม่พ้นคือความขัดแย้ง แต่ไม่ว่าจะเป็น ความขัดแย้งในรูปใด ถ้าผู้บริหารในหน่วยงานมีภาวะผู้นำที่มีคนยอมรับนับถือแล้ว ก็จะสามารถประสานหรือช่วยบรรเทาความขัดแย้งระหว่างบุคคลในหน่วยงานได้โดยการชักจูง ประนีประนอม หรือประสานประโยชน์เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ ในหน่วยงานมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและ ร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้หน่วยงานที่มีความเจริญก้าวหน้า กล่าวโดยสรุป คือ ภาวะผู้นำช่วย ผูกมัดเชื่อมโยงให้สมาชิกของหน่วยงานมีเอกภาพนั่นเอง

๓. ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์การ ซึ่งองค์การ จะต้องมีการจัดจรรยาบรรณหลายอย่างเพื่อที่จะทำให้สมาชิกตั้งใจและทุ่มเททำงานให้ เช่น บุคคลได้ ทำงานตรงตามความถนัดและความสามารถผู้บังคับบัญชาต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นการประเมิน การปฏิบัติงานก็ต้องมีความยุติธรรมและสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดเสียมิได้ คือ ผู้บริหารขององค์การจะมีภาวะผู้นำในตัวผู้บริหารจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความยอมรับ เกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่นว่าผู้บริหารไม่เพียงแต่นำองค์การให้อยู่รอดเท่านั้น แต่จะนำความเจริญก้าวหน้า ความภาคภูมิใจเกียรติยศชื่อเสียงและความสำเร็จมาสู่องค์การด้วย^{๓๕}

^{๓๕} การตี อนันต์นาวิ, หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (ชลบุรี : มนตรี, ๒๕๕๕), หน้า ๗๗-๗๘.

ระยะแรกของการศึกษาภาวะผู้นำเริ่มในปี ค.ศ. ๑๙๓๐- ๑๙๔๐ แนวคิดมาจากทฤษฎี มหา บุรุษ (Greatman Theory of Leadership) ของกรีกและโรมันโบราณ มีความเชื่อว่า ภาวะผู้นำ เกิดขึ้น เองตามธรรมชาติหรือโดยกำเนิด (Born Leader) ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่สามารถ พัฒนาขึ้นได้ ลักษณะผู้นำที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงจะประกอบด้วย ความเฉลียวฉลาด มีบุคลิกภาพ ซึ่งแสดงถึง การเป็นผู้นำและต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถด้วย ผู้นำในยุคนี้ ได้แก่ พระเจ้าโนโปเลียน อิตเลอร์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระเจ้าตากสินมหาราช เป็นต้น ตัวอย่าง การศึกษาเกี่ยวกับ Trait Theories ของ Gardner (๑๙๘๙)^{๓๖}

The tasks of Leadership: กล่าวถึงงานที่ผู้นำจำเป็นต้องมี ๙ อย่าง ได้แก่ มีการกำหนด เป้าหมายของกลุ่ม มีบรรทัดฐานและค่านิยมของกลุ่ม รู้จักสร้างและใช้แรงจูงใจ มีการ บริหารจัดการ มีความสามารถในการปฏิบัติการ สามารถอธิบายได้ เป็นตัวแทนของกลุ่ม แสดงถึง สัญลักษณ์ของ กลุ่ม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

Leader – Constituent Interaction เชื่อว่าผู้นำต้องมีพลังพิเศษเหนือบุคคลอื่นหรือมี อิทธิพลเหนือบุคคลอื่นๆเพื่อที่สนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐาน ความคาดหวังของบุคคล และ ผู้นำ ต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาให้ผู้ตามมีความแข็งแกร่ง และ สามารถยืนอยู่ด้วยตนเองอย่างอิสระทฤษฎีนี้พบว่า ไม่มีคุณลักษณะที่แน่นอนหรือชี้ชัดของผู้นำ เพราะผู้นำอาจไม่แสดงลักษณะเหล่านี้ออกมา

๑. เป็นส่วนที่ดึงดูดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้กล่าวได้ว่าบริหาร ที่มีความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องงานมากมายเพียงใดก็ตามแต่ถ้าหากขาดภาวะผู้นำแล้ว ความรู้ความสามารถดังกล่าวจะไม่ได้ถูกนำออกมาใช้หรือไม่มีโอกาสใช้อย่างเต็มที่เพราะไม่สามารถ กระตุ้นหรือชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตาม และปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

๒. ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงานหรือองค์การจะประกอบด้วยบุคคล จำนวนหนึ่งมารวมกันจะมากหรือน้อยแล้วแต่ขนาดของหน่วยงานหรือองค์การซึ่งบุคคลเหล่านี้มีความ แตกต่างกันในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การศึกษา ประสบการณ์ ความเชื่อ ฯลฯ การที่บุคคลมีความ แตกต่างกันในเรื่องดังกล่าวมาอยู่รวมกันในหน่วยงานหรือองค์การมักก่อให้เกิดความขัดแย้งแต่ไม่ว่า จะเป็นความขัดแย้งในรูปใดถ้าผู้บริหารในหน่วยงานหรือองค์การมีภาวะผู้นำที่มียอมรับนับถือแล้ว ก็มักจะสามารประสานหรือช่วยบรรเทาความขัดแย้งระหว่างบุคคลในหน่วยงานหรือองค์การได้โดย การชักจูงประนีประนอมหรือประสานประโยชน์เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ ในหน่วยงาน หรือองค์การมีความ

^{๓๖} กัลยภรณ์ ดารากร ณ อยุธยา, “ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กรกับ ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล ศึกษาณาคารพาณิชย์ในเขตจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔), หน้า ๑๕.

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและร่วมกันพัฒนาอุปสรรคเพื่อให้หน่วยงานที่มีความเจริญก้าวหน้ากล่าวโดยสรุปก็คือภาวะผู้นำช่วยผูกมัดเชื่อมโยงให้สมาชิกของหน่วยงานมีเอกภาพนั่นเอง

๓. ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กรองค์การจะต้องมีปัจจัยเอื้ออำนวยหลายอย่างที่จะทำให้สมาชิกตั้งใจและทุ่มเทในการทำงานเช่นการจัดบุคคลทำงานตรงตามความถนัด และความสามารถผู้บังคับบัญชาต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นการประเมินการปฏิบัติงานก็ต้องมีความยุติธรรม และสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดเสียมิได้ก็คือผู้บริหารขององค์การมีภาวะผู้นำทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับเกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่นว่าผู้บริหารไม่เพียงแต่นำองค์การให้อยู่รอดเท่านั้นแต่จะนำความเจริญก้าวหน้าความภาคภูมิใจเกียรติยศชื่อเสียงและความสำเร็จมาสู่องค์กร

๔. เป็นหลักยึดให้แก่บุคลากรเมื่อหน่วยงานหรือองค์การเผชิญสภาวะคับขันหรือสภาวะที่อาจกระทบถึงความอยู่รอดภาวะผู้นำของผู้บริหารจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นเพราะในสภาพเช่นนั้นผู้บริหารจะต้องเพิ่มความระมัดระวังความรอบคอบความเข้มแข็ง และกล้าตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพต่าง ๆ ภายในหน่วยงานหรือองค์การที่ขาดประสิทธิภาพต่าง ๆ ให้อยู่รอดพ้นจากสภาวะคับขันดังกล่าว^{๓๗}

ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ นั้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในอันที่จะดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นอย่างมาก ความล้มเหลวขององค์กรต่าง ๆ ที่เป็นมาสืบเนื่องมาจากการขาดผู้นำที่มีประสิทธิภาพ แทบทั้งสิ้น ประสิทธิภาพของผู้นำจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้นำได้ใช้ภาวะผู้นำซึ่งภาวะผู้นำมีหลายแบบ แล้วแต่ว่าจะเลือกใช้แบบใดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องการเลือกแบบภาวะผู้นำควรคำนึงถึงผู้ใต้บังคับบัญชา สถานการณ์และบุคลิกภาพของผู้นำเอง ภาวะผู้นำมีความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางแล้วว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จ และเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนช่วยผลักดันให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เป็นสิ่งเร้าและตัวเร่งอันสำคัญที่ ทำให้การทำงานของสถานศึกษาบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย เป็นหลักสำคัญที่จะนำ สถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด^{๓๘}

^{๓๗} สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, ภาวะความเป็นผู้นำต่อองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : ส.เอเซียเพรส ๑๙๘๘, ๒๕๕๐), หน้า ๑-๑๗.

^{๓๘} สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๑๘.

องค์กรที่ทำงานซ้ำเหมือนกันเจอกับคู่ค้าหรือลูกค้ากลุ่มเดิมไม่มีคู่แข่งใหม่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงก็จะสามารถคงตัวอยู่ได้ในระดับหนึ่งแม้ว่าจะไม่มีผู้นำหรือผู้คอยบัญชาก็ตามแต่หากเรานำ “ผู้นำ” ออกไปจากระบบทำงานเราจะเห็นได้ว่าพนักงานที่ไม่มีแรงจูงใจในการทำงานส่วนมากก็จะตั้งใจทำงานน้อยลง เหมือนคำว่าแมวไม่อยู่หนูร่าเริง และเมื่อไรที่มีคนทำตัวชี้เกียจพนักงานคนอื่นก็จะรู้สึกตัวเองกำลังถูกเอาเปรียบอยู่จนทำตัวชี้เกียจตามในกรณีนี้ผู้นำมีหน้าที่ “สร้างกำลังใจในการทำงาน” ให้กับพนักงานบางคนอาจจะกระตุ้นด้วยเงินบางคนอาจจะกระตุ้นด้วยกำลังใจแนวบวกขึ้นอยู่กับวิธีการบริหาร และวัฒนธรรมของผู้ติดตาม^{๓๙}

ความสำคัญของภาวะผู้นำไว้ว่าภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้นำแต่ละคนที่แสดงออกในพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการตัดสินใจสั่งการเพื่อที่จะทำให้ผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ฝึกอบรมให้เกิดขึ้นได้ และขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูงจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมในการนำ และมีความมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานในทุกสถานการณ์ และเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ภายในหน่วยงานหรือกลุ่ม^{๔๐}

สรุปได้ว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำหมายถึงความสามารถของบุคคลในการนำพาผู้ติดตามหรือสมาชิกในองค์กรเพื่อให้ประสบความสำเร็จผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในการตัดสินใจที่ดีสามารถสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนได้ และสามารถชักจูงผู้ติดตามไปสู่เป้าหมายร่วมที่ผู้นำคนเดียวไม่สามารถทำได้การจัดบุคคลทำงานตรงตามความถนัด และความสามารถผู้บังคับบัญชาต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นการประเมินการปฏิบัติงานก็ต้องมีความยุติธรรม

ตารางที่ ๒.๖ ความสำคัญของภาวะผู้นำ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
การดี อนันต์นารี	๑. เป็นส่วนที่ดึงดูดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้ ๒. ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงานหน่วยงาน ๓. ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กร

^{๓๙}สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, ความสำคัญของภาวะผู้นำ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://thaiwinner.com/what-is-leadership> [๒ ตุลาคม ๒๕๖๕].

^{๔๐}ชาญชัย อาจินสมภาร, ทักษะภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : มัลติมีเดียฟอร์เมชันเทคโนโลยี, ๒๕๕๐), หน้า ๓๕.

ตารางที่ ๒.๖ ความสำคัญของภาวะผู้นำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กัลยาณี ดารากร ณ อยุธยา	มีการกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม มีบรรทัดฐานและค่านิยมของกลุ่ม รู้จักสร้างและใช้แรงจูงใจ มีการ บริหารจัดการ มีความสามารถในการปฏิบัติการ สามารถอธิบายได้ เป็นตัวแทนของกลุ่ม แสดงถึง สัญลักษณ์ของกลุ่ม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์	๑. เป็นส่วนที่ดึงดูดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ๒. ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ๓. ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถ
สมคิด บางโม	๔. เป็นหลักยึดให้แก่บุคลากรเมื่อหน่วยงานภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ในอันที่จะดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นอย่างมาก ความล้มเหลวขององค์กรต่าง ๆ ที่เป็นมาสืบเนื่องมาจากการขาดผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของผู้นำจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้นำได้ใช้ภาวะผู้นำซึ่งภาวะผู้นำมีหลายแบบแล้วแต่ว่าจะเลือกใช้แบบใดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องการเลือกแบบภาวะผู้นำควรคำนึงถึงผู้ใต้บังคับบัญชา สถานการณ์ และบุคลิกภาพของผู้นำเอง ภาวะผู้นำมีความสำคัญ
สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์	หากองค์กรมีการทำงานที่ซ้ำ ๆ และไม่มี การเปลี่ยนแปลง เช่น คู่ค้าหรือลูกค้ากลุ่มเดิม ไม่มี คู่แข่งใหม่ การดำเนินงานก็สามารถคงตัวอยู่ได้ในระดับหนึ่ง แม้ว่าจะไม่มีผู้นำ แต่หากไม่มีผู้นำในการบริหารจัดการ พนักงานจะขาดแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งอาจทำให้พวกเขาทำงานน้อยลงหรือชี้แจง การมีผู้นำที่สร้างแรงจูงใจและกำลังใจให้กับ

ตารางที่ ๒.๖ ความสำคัญของภาวะผู้นำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ชาญชัย อาจินสมาจาร	พนักงานจึงสำคัญมาก โดยอาจกระตุ้นด้วยเงินหรือ กำลังใจตามวิธีการบริหารและวัฒนธรรมขององค์กร ภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้นำแต่ ละคนที่แสดงออกในพฤติกรรมต่าง ๆ ผู้นำที่มีภาวะ ผู้นำสูงจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมในการนำ และความมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานในทุกสถานการณ์ และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ภายในหน่วยงาน หรือกลุ่ม

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น

การเมืองท้องถิ่นคือการปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานทางการเมืองการปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มากที่สุดโดยปกติการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ ได้เข้าถึงสิทธิเสรีภาพของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๒.๔.๑ ความหมายของนักการเมืองและนักการเมืองท้องถิ่น

คำว่า “นักการเมือง” (Politician) มาจากคำว่า “การเมือง” (Politics) ซึ่งมาจากภาษากรีก คือคำว่า Polis แปลว่าเมืองหรือนครตามประวัติศาสตร์การปกครองของกรีกในสมัยโบราณนั้นเมืองหรือนครนั้นมีฐานะเป็นรัฐ (State) หรือที่เรียกว่านครรัฐ เช่น นครรัฐเอเธนส์นครรัฐสปาร์ตาเมืองหรือนครในสมัยโบราณจึงกลายมาเป็น “รัฐ” ตามความหมายในปัจจุบันในนครรัฐเอเธนส์ถือว่าสังคมคือการเมืองประชาชนทั้งหมดในฐานะที่มีส่วนร่วมในกิจการของรัฐคือนักการเมือง และบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกการปกครองของรัฐหรือเมืองก็คือประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่าคนอื่น ๆ^{๔๑}

สำหรับความหมายของนักการเมืองท้องถิ่นเมื่อพิจารณาในมิติของการเมืองท้องถิ่นก็จะพบได้ว่าการเมืองท้องถิ่นมีสองมิติเช่นเดียวกับการเมืองระดับชาติ คือมิติของการเมืองภาคตัวแทนและการเมืองภาคพลเมืองกล่าวคือการเมืองท้องถิ่นในมิติของภาคตัวแทนคือการเมืองที่ประชาชนเลือกนักการเมืองท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั่นคือ ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นส่วนมิติภาคพลเมืองเป็นการเมืองที่เกิดขึ้นจากประชาชนหรือชุมชน

^{๔๑}ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๗.

เข้ามามีส่วนร่วมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งการลงชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง^{๔๒}

การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรัฐมอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการจัดทำบริการสาธารณะซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นให้ท้องถิ่นหรือองค์กรนั้นมีได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การในราชการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นหรือองค์กรนั้นเอง^{๔๓}

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลมีอำนาจในการตัดสินใจ และบริหารงานภายในเขตอำนาจของตน^{๔๔}

การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่างซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชนโดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้นโดยมีงบประมาณของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร^{๔๕}

นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้^{๔๖}

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครอง

^{๔๒}ปธาน สุวรรณมงคล, การเมืองท้องถิ่น : การเมืองของใครโดยใครเพื่อใคร, (กรุงเทพมหานคร : จตุรพิชิต, ๒๕๕๔), หน้า ๒๓.

^{๔๓}มานิตย์ จุมปา, คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, ๒๕๕๕), หน้า ๔๓.

^{๔๔}Wit, D, A Comparative Survey of Local Government and Administration, 2th Edition, (Bangkok: Prachandra Printing Press, 2006), pp. 214-220.

^{๔๕}วิญญู อังคนารักษ์, แนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น, พิมพ์ครั้งที่ ๗. (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารการพิมพ์, ๒๕๕๙), หน้า ๕๖.

^{๔๖}ประทาน คงฤทธิศึกษาการ, การปกครองเมืองพัทยา, (กรุงเทพมหานคร : สหยาบสื่อการพิมพ์, ๒๕๒๔), หน้า ๑๕.

ร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชนดังนั้นการบริการการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจ และบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน^{๔๗}

การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองการปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมามีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งคือการมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่นทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเองซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงมิเช่นนั้นแล้วการพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หยิбы่นยัดใส่ หรือกึ่งหยิбы่นยัดใส่” เกิดความคาดหวังทุกปีจะมี “ลาภลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างลักษณะการพัฒนาแบบพึ่งพาไม่ยอมช่วยตนเองอันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย^{๔๘}

การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือการปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบียดเบียนการปกครองตนเองคือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนต่อท้องถิ่นประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาลงของท้องถิ่นของตน^{๔๙}

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดจากหลักการกระจายอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารงานภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย^{๕๐}

^{๔๗}เดเนียลวิท, แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://govt101.blogspot.com/2008/08/blog-post_2237.html [๓ ตุลาคม ๒๕๖๕].

^{๔๘}ลิติตี ธีรเวคิน, การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบท, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://govt101.blogspot.com/2008/08/blog-post_2237.html [๓ ตุลาคม ๒๕๖๕].

^{๔๙}อนันต์ อนันตกุล, การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://govt101.blogspot.com/2008/08/blog-post_2237.html [๓ ตุลาคม ๒๕๖๕].

^{๕๐}ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘, หน้า ๒๐.

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครอง ในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครอง และการบริหารท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่าง ประหยัดมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการของประชาชนโดยเหตุที่ว่าประชาชน ในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความ ผูกพันต่อท้องถิ่นนั้นโดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร^{๔๑}

คำว่า “นักการเมือง” (Politician) มาจากคำว่า “การเมือง” (Politics) ซึ่งมาจากภาษา กรีก คือคำว่า Polis แปลว่าเมืองหรือนครตามประวัติศาสตร์การปกครองของกรีกในสมัยโบราณนั้น เมืองหรือนครนั้นมีฐานะเป็นรัฐ (State) หรือที่เรียกว่านครรัฐ เช่น นครรัฐเอเธนส์ นครรัฐสปาร์ตา เมืองหรือนครในสมัยโบราณจึงกลายมาเป็น “รัฐ” ตามความหมายในปัจจุบันในนครรัฐเอเธนส์ถือว่า สังคมคือการเมืองประชาชนทั้งหมดในฐานะที่มีส่วนร่วมในกิจการของรัฐก็คือนักการเมือง และบุคคล ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกของรัฐหรือเมืองก็คือประชาชนที่เกี่ยวข้องกับ การเมืองมากกว่าคนอื่น ๆ^{๔๒}

ภายใต้ความเป็นรัฐสมัยใหม่มีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมืองที่หลากหลายซึ่งสามารถแบ่ง ออกเป็น ๔ ประเภทสำคัญตามลักษณะของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองประเภทแรกคือผู้ที่ไม่สนใจ การเมืองมักเป็นส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังพัฒนาไม่สนใจเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองหรือ กระบวนการทางการเมือง เช่น ไม่ไปเลือกตั้งไม่สนใจเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือลงรับสมัคร เลือกตั้งไม่สนใจเรื่องราวต่าง ๆ ทางการเมืองประเภทที่สองผู้สนใจทางการเมืองเป็นบุคคลที่สนใจ เรื่องราวต่างข่าวสารทางการเมือง และอาจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการดำเนินกิจการ ของรัฐถึงความสำคัญของตัดสินใจของสถาบันทางการเมืองแต่ยังไม่ถึงระดับที่จะลงรับสมัครเลือกตั้ง ประเภทที่สามผู้แสวงหาอำนาจและผู้นำในสังคมการเมืองหนึ่ง ๆ มีบุคคลบางคนพยายามแสวงหา อำนาจมากกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งทำให้เขามีอำนาจหรืออิทธิพลทางการเมืองมากกว่าบุคคลเหล่านี้จะ พยายามแสวงหาอิทธิพลเพื่อผลทางด้านนโยบายระเบียบข้อบังคับ และการตัดสินใจในการบังคับใช้ กฎหมายการแสวงหาอำนาจก็เพื่อประโยชน์ทางการเมืองการคุ้มครองผลประโยชน์ประชาชน หรือ ผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องตัวเองประเภทสุดท้ายผู้ทรงอำนาจทางการเมืองหมายถึงบุคคลที่ มีทรัพยากรทางการเมืองหรือเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองอันเนื่องมาจากความแตกต่างของ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้แก่บุคคลเหล่านี้มากกว่าบุคคลโดยทั่วไปในระบบการเมืองเมื่อพิจารณา บุคคลทั้ง ๔ ประเภทจึงพบได้นักการเมืองในความหมายทั่วไปคือผู้แสวงหาอำนาจ และผู้นำ นักการเมืองจึงเป็นกลุ่มบุคคลซึ่งมีอำนาจในสังคมใดสังคมหนึ่งโดยมีตำแหน่งหน้าที่สำคัญ และมี ชื่อเสียงอาจรวมถึงบุคคลหลายอาชีพด้วยกันเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งสูงมีอำนาจหน้าที่ราชการซึ่งเป็น

^{๔๑}วิญญู อังคนารักษ์, แนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารการพิมพ์, ๒๕๑๙).

^{๔๒}ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๗.

บุคคลส่วนน้อยในสังคม และเป็นผู้ควบคุมทรัพย์สินส่วนใหญ่หรือมีสถานภาพสังคมในระดับสูงหรือเป็นผู้มีอิทธิพลไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในกระบวนการตัดสินใจที่ผลต่อสมาชิกในสังคม สำหรับความหมายของนักการเมืองท้องถิ่น เมื่อพิจารณาในมิติของการเมืองท้องถิ่น ก็จะพบได้ว่าการเมืองท้องถิ่นมีสองมิติเช่นเดียวกับการเมืองระดับชาติ คือมิติของการเมืองภาคตัวแทนและการเมืองภาคพลเมืองกล่าวคือ การเมืองท้องถิ่นในมิติของภาคตัวแทน คือการเมืองที่ประชาชนเลือกนักการเมืองท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั่นคือ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ส่วนมิติภาคพลเมือง เป็นการเมืองที่เกิดขึ้นจากประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การลงชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง^{๕๓}

สรุปได้ว่า นักการเมืองท้องถิ่น คือการเมืองที่ประชาชนเลือกนักการเมืองท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นการเมืองที่เกิดขึ้นจากประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องพึงเสียง ประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ

ตารางที่ ๒.๗ แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สุธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์	สังคมคือการเมืองประชาชนทั้งหมดในฐานะที่มีส่วนร่วมในกิจการของรัฐคือนักการเมืองและบุคคลที่มีหน้าที่ รับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกการปกครองของรัฐหรือเมืองก็คือประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่าคนอื่น ๆ
ปธาน สุวรรณมงคล	การเมืองท้องถิ่นมีสองมิติเช่นเดียวกับการเมืองระดับชาติ คือการเมืองท้องถิ่นในมิติของภาคตัวแทน คือการเมืองที่ประชาชนเลือกนักการเมืองท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่แทน

^{๕๓}ปธาน สุวรรณมงคล, การเมืองท้องถิ่น การเมืองของใครโดยใครเพื่อใคร, (กรุงเทพมหานคร : จตุพรดีไซด์, ๒๕๕๔), หน้า ๒๓.

ตารางที่ ๒.๗ แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
มานิตย์ จุมปา	การปกครองส่วนท้องถิ่นคือการที่รัฐมอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการจัดทำบริการสาธารณะให้กับท้องถิ่น หรือองค์กรในท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นดำเนินการเอง โดยใช้เจ้าหน้าที่และงบประมาณของท้องถิ่น ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนกลาง
Wit, D, A	ในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอื่นมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในเขตอำนาจของตน
วิญญู อังคนารักษ์	การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและการบริหารท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัคมีประสิทธิภาพ
ประทาน คงฤทธิศึกษาการ	ประสิทธิผลตรงกับความประสงค์ของประชาชน การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการ กำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้
เดเนียลวิท	การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน

ตารางที่ ๒.๗ แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ลิขิต อีร์เวคิน	การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของท้องถิ่นทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง
อนันต์ อนันตกุล	การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือการปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบี่ยงเบนการปกครองตนเองคือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่น
ชูศักดิ์ เทียงตรง	การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครอง และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย
วิญญู อังคณารักษ์	การปกครองท้องถิ่น หมายถึงการปกครอง ในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่างซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครอง
ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์	คำว่า “นักการเมือง” (Politician) มาจากคำว่า “การเมือง” (Politics) ซึ่งมาจากภาษากรีก คือคำว่า Polis แปลว่าเมืองหรือนครตามประวัติศาสตร์การปกครองของกรีกในสมัยโบราณนั้นเมืองหรือนครนั้นมีฐานะเป็นรัฐ (State) หรือที่เรียกว่านครรัฐ
ปธาน สุวรรณมงคล	แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ประเภทแรกคือผู้ที่ไม่สนใจการเมือง ประเภทที่สองคือผู้สนใจทางการเมือง ประเภทที่สาม ผู้แสวงหาอำนาจและผู้นำในสังคมการเมือง ประเภทที่สี่ ผู้ทรงอำนาจทางการเมือง

๒.๔.๒ ประเภทของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามหลักของการกระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentralization) คือ การจัดระเบียบการปกครองซึ่งรัฐหรือส่วนกลางมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง ซึ่งเดิมราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นให้ท้องถิ่นรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น โดยราชการบริหารส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลเท่านั้น ไม่ได้เข้าไปบังคับบัญชาสั่งการ ซึ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบและเข้าใจเป็นอย่างดีว่าสามารถจำแนกออกเป็น ๒ ประเภทด้วยกัน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป อันประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

(๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดตั้งขึ้น โดยมีลักษณะหรือองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกันทั่วประเทศ แต่ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปอาจจะมีหลายประเภทก็ได้ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปของประเทศไทยจะมีอยู่ด้วยกัน ๓ ประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล) และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในแต่ละประเภทจะมีการกำหนดลักษณะหรือองค์ประกอบให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ คือ จะมีกฎหมายกำหนดวิธีการในการจัดตั้ง รูปแบบการบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ วิธีการในการจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การคลังและงบประมาณเป็นแบบแผนเดียวกันทั่วประเทศ

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะหรือองค์ประกอบบางประการแตกต่างไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่ว ๆ ไป ความแตกต่างนี้สืบเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ เอง เช่น เป็นท้องถิ่นที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก เป็นท้องถิ่นที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือเป็นท้องถิ่นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เป็นต้น โดยลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้นทำให้การใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปไม่เหมาะสม ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการคิดค้นหารูปแบบการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว^{๕๔}

สำหรับการปกครองท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน มี ๒ รูปแบบด้วยกันคือ

๑. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไป ได้แก่

๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

๒) เทศบาล ๓) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

๒. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมี ฐานะเป็นทบวงการเมือง และนิติบุคคล โดยในประเทศไทยมีอยู่ ๒ แห่งคือ

^{๕๔}สมคิด เลิศไพฑูรย์, **ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**, [ออนไลน์], (แหล่งที่มา : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title> [๑๘ กันยายน ๒๕๖๔]).

๑) กรุงเทพมหานคร

๒) เมืองพัทยา^{๕๕}

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบที่สำคัญ

๑. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ใน รัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

๒. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติและความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎหมายที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ออกเป็น ๒ ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่น ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหาร และเกษตร องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก และสำนักกิจการสังคม ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากร ประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้ และบุคลากร

๓. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบาย ทางการเมืองการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

๔. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจ ในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

๕. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหาร จะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือ บางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

๖. อิสระในการปกครองตนเองสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดย ไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

๗. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้การจัดเก็บภาษี เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุ บำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๘. การควบคุมดูแลของรัฐเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์ และความมั่นคง ของรัฐ และประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า มี อิสระอย่างเต็มที่คงมีเฉพาะอิสระในการ

^{๕๕}เอกสารประชาสัมพันธ์, องค์การบริหารส่วนตำบลนาบ่อคำ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.nabokham.go.th/frontpage> [๓ ตุลาคม ๒๕๖๔].

ดำเนินงานเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวน อำนาจในการควบคุมดูแล^{๕๖}

การก่อตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยทุกรูปแบบต้องกำหนดรูปแบบวิธีการและประเภทบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้มีการ จัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนใน ท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ โดยการจัดตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนายั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่ และอำนาจ โดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติ เกี่ยวกับกลไก และขั้นตอนในการกระจายหน้าที่ และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณ และบุคลากรที่ เกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการ มอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น มากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือ มอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ได้ รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริม และพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวรรค หนึ่งได้อย่างเพียงพอ ในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน กฎหมายตามวรรคหนึ่ง และกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาการเงิน และการคลังการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่ง ต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของ ประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริต และการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึง ความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมี บทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวก่ายการปฏิบัติ หน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

^{๕๖}อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๖๓), หน้า ๒๒.

(มาตรา ๑๕๐) ในการกำหนดรูปแบบ และประเภทการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ผ่านกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติใน ๒ ประเภท คือ อำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งรวมถึงในแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ออกตาม ความในพระราชบัญญัติด้วย และ อำนาจตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแบ่ง ตามหลักของการกระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentralization) คือ การจัดระเบียบการปกครองซึ่งรัฐหรือส่วนกลางมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง ซึ่งเดิมราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นให้ท้องถิ่นรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น โดยราชการบริหารส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลเท่านั้น ไม่ได้เข้าไปบังคับบัญชาสั่งการ ซึ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบและเข้าใจเป็นอย่างดีว่าสามารถจำแนกออกเป็น ๒ ประเภทด้วยกัน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป อันประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา^{๕๗}

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดตั้งขึ้น โดยมีลักษณะหรือองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกันทั่วประเทศ แต่ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปอาจจะมีหลายประเภทก็ได้ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปของประเทศไทยจะมีอยู่ด้วยกัน ๓ ประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล) และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในแต่ละประเภทจะมีการกำหนดลักษณะหรือองค์ประกอบให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ คือ จะมีกฎหมายกำหนดวิธีการในการจัดตั้ง รูปแบบการบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ วิธีการในการจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การคลังและงบประมาณเป็นแบบแผนเดียวกันทั่วประเทศ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะหรือองค์ประกอบบางประการแตกต่างไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่ว ๆ ไป ความแตกต่างนี้สืบเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ เอง เช่น เป็นท้องถิ่นที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก เป็นท้องถิ่นที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือเป็นท้องถิ่นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เป็นต้น โดยลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้นทำให้การใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปไม่เหมาะสม ไม่สามารถตอบสนองต่อความ

^{๕๗} นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศ เปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๖), หน้า ๓๒.

ต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการคิดค้นหารูปแบบการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว^{๕๘}

สรุปได้ว่า ประเพณีของการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลักของการกระจายอำนาจทางการปกครองจำแนกออกไปซึ่งรัฐหรือส่วนกลางที่ได้มีการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดการบริการสาธารณะ ส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่อำนาจจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

ตารางที่ ๒.๘ ประเพณีของการปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมคิด เลิศไพฑูรย์	การกระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentralization) คือ การจัดระเบียบการปกครองซึ่งรัฐหรือส่วนกลางมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง ซึ่งเดิมราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นให้ท้องถิ่นรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น จำแนกออกเป็น ๒ ประเภทด้วยกัน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป อันประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา
เอกสารประชาสัมพันธ์	สำหรับการปกครองท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน มี ๒ รูปแบบด้วยกันคือ ๑. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไป ได้แก่ ๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ๒) เทศบาล ๓) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ๒. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมี ฐานะเป็นทบวงการเมือง และนิติบุคคล โดยในประเทศไทยมีอยู่ ๒ แห่งคือ ๑) กรุงเทพมหานคร ๒) เมืองพัทยา

^{๕๘} สมคิด เลิศไพฑูรย์ และคณะ, “การจัดการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ : ศึกษากรณีจังหวัดภูเก็ต”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย, ๒๕๔๑), หน้า ๒๔.

ตารางที่ ๒.๘ ประเภทของการปกครองส่วนท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อุทัย หิรัญโต	๑. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) ๒. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ๓. การกระจายอำนาจและหน้าที่ ๔. องค์การนิติบุคคล ๕. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหาร ๖. อิสระในการปกครองตนเองสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย ๗. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้การจัดเก็บภาษี ๘. การควบคุมดูแลของรัฐเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์ และความมั่นคง ของรัฐ และประชาชนโดยรวม
นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งมีการจัดตั้งและบริหารจัดการตามมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น ความเจริญทางเศรษฐกิจสูง หรือมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลบริบทพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหาร เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้ ดังนี้

๒.๕.๑. สภาพทั่วไป

เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม โดยประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกรและแรงงานทั่วไป ชุมชนในพื้นที่มีความเข้มแข็ง ยึดมั่นในวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีความสัมพันธ์ที่ดีในระดับครอบครัวและชุมชน

ในด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลีได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงบูรณาการ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งส่งเสริมบทบาทผู้นำทางการเมืองให้มีความสามารถในการวางนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง มีภาวะผู้นำที่แสดงออกถึงความโปร่งใส เสียสละ รับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ดังพันธกิจ ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนฉิมพลี ดังนี้ ๑.ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต ๒. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนและจัดระเบียบชุมชน/สังคมให้สงบเรียบร้อย เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ๓. พัฒนาการจัดการแหล่งน้ำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุล บนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ๔. ส่งเสริมและพัฒนางานด้านการศึกษา กีฬา นันทนาการ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ ๕. ส่งเสริมและพัฒนางานด้านสาธารณสุขสวัสดิการสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ๖. ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม อาชีพหลักและอาชีพรอง เพื่อเพิ่มรายได้ ๗. สร้างระบบบริการจัดการที่ดี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผนพัฒนา การตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหาร รวมทั้งเพิ่มมาตรการในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและให้บริหารอย่างประทับใจ^{๕๙}

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อเป็นฐานในการศึกษาดังนี้

นายพรเศรษฐี วุฒิปัญญาสกุล ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า ๑. สภาพทั่วไปการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ ๑) จุดเด่น ผู้นำทางการเมืองมีความพยายามทำกิจกรรมทางการเมืองปฏิบัติงาน

^{๕๙} องค์การบริหารส่วนตำบลดอนฉิมพลี, นโยบายการบริหาร พันธกิจ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://donchimplee.go.th/public/list/data/index/menu/1598> [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕].

เพื่อประชาชน เสียสละอาสาทำงานขับเคลื่อนนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน ๒) จุดด้อย นักการเมืองใช้อำนาจอิทธิพลทางการเมืองรวมทั้งการใช้อำนาจด้านอื่นๆ เพื่อเอาชนะคู่แข่งทางการเมือง ๓) โอกาส ผู้นำทางการเมืองแสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมมากขึ้นรวมทั้งมีการนำหลักทศพิธราชธรรมมาสร้างโอกาสทางการเมือง ๔) อุปสรรค ขับเคลื่อนนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้ยาก พรรคการเมืองยังอยู่ในอำนาจของกลุ่มต่างๆ อุดมการณ์ทางการเมืองไม่แน่นอน ยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายทางการเมือง^{๖๐}

พระมหาธีรุต ภาณุวุฒโท (พยนต์ย์ม) ได้วิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพทั่วไปของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า มีจุดเด่นคือนักการเมืองท้องถิ่นมีความเข้าใจในบริบทและปัญหาของพื้นที่ท้องถิ่น และเป็นกันเองต่อประชาชนในพื้นที่ มีจุดอ่อนคือ บางครั้งนักการเมืองท้องถิ่นมั่นใจในตนเองมากเกินไป ไม่ยอมฟังคำแนะนำหรือวิเคราะห์สถานการณ์อย่างละเอียด โอกาสคือ โอกาสของการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นคือความสามารถในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่น อุปสรรคคือ บางพื้นที่มีทรัพยากรที่จำกัด ความจำกัดของงบประมาณและการเข้าถึงทรัพยากรอาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ๒. คุณลักษณะสำหรับการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม มี ๔ คุณลักษณะ คือ ๑) ทักษะของการใช้อิทธิพล ได้แก่ จัดสรรงานให้เหมาะสมและถูกคน มีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยน ใช้อิทธิพลในทางที่ถูกต้องและยึดถือระเบียบสร้างควมไว้วางใจในประชาชน ใช้อิทธิพลในการสร้างโอกาส ๒) ทักษะในการมอบหมายงาน ได้แก่ สามารถกำหนดเป้าหมายและงานให้ชัดเจน สามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงาน สามารถสื่อสารที่ชัดเจนและกระตือรือร้น สามารถเสริมสร้างทีมงานให้มีความเชื่อมั่น สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของงานที่มอบหมาย ๓) มีความยืดหยุ่น ได้แก่ มีความมุ่งมั่นเพียรพยายามขณะเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความคิดเชิงบวก มีความรู้มอบหมายงานให้กับผู้รับมอบหมาย ให้เกิดความเข้าใจ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน และสามารถปรับตัว รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนและเพื่อนร่วมงาน ๔) ทักษะในการจูงใจ ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาส่วนบุคคล

^{๖๐} นายพรเศรษฐี วุฒิปญญาอิสกุล, “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

สร้างความเชื่อมั่นและความกระตือรือร้นในทีม การสื่อสารอย่างชัดเจน สร้างการยอมรับจากคนภายในท้องถิ่น ให้กำลังใจและพลังงานให้กับทีม^{๒๑}

พระมหาอภิวัชร อภิวัชรโร (โกศลสวัสดิ์) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีมีดังนี้ ด้านความเป็นประชาธิปไตย คือ ๑) ยอมรับความคิดเห็น ๒) ปลุกฝังสำนึกประชาธิปไตย ๓) มีความซื่อสัตย์ ๔) ร่วมกิจกรรมกับประชาชน ๕) พุ่มพหุชีวิตจิตใจให้กับชุมชนอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ๖) มีความซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใส และตรวจสอบได้ ด้านวิสัยทัศน์ คือ ๑) ตอบสนองความต้องการของประชาชน ๒) มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ๓) นโยบายสามารถทำได้จริง ๔) มุ่งผลสำเร็จในการบริหารจัดการ ๕) สามารถบอกแนวทางในการดำเนินบทบาทภารกิจของหน่วยงานได้ ๖) มีจุดแข็งของหน่วยงานคือ “การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ชุมชน” ด้านคุณธรรม คือ ๑) ซื่อสัตย์สุจริต ๒) ไม่ทิ้งปัญหาของประชาชน ๓) โปร่งใส เป็นธรรม ๔) มีจิตสำนึกที่ดี ๕) ร่วมแสดงความยินดีเมื่องานประสบความสำเร็จ ๖) ใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อผลประโยชน์ แก่ส่วนรวมเป็นหลัก และ ด้านกล้าตัดสินใจ คือ ๑) แก้ไขปัญหา ๒) ทันท่วงที ๓) ตอบสนองความต้องการของประชาชน ๔) การตัดสินใจใด ๆ กระทำโดยเสียงส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกัน ๕) ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างและความหลากหลายทางความคิด^{๒๒}

พระมหานรินทร์ สุธงโณ (เอมพันธ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้บริหารการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ” จากผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของจริยธรรมทางการเมืองของผู้บริหารการเมืองที่มีความสำคัญ ได้แก่ ๑) ยึดมั่นในสถาบันหลักอันได้แก่ ชาตศาสนา พระมหากษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบหน้าที่ ๓) กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ๔) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า

^{๒๑} พระมหาณิรุต ญาณวุฑโฒ (พยนต์ย์ม), “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

^{๒๒} พระมหาอภิวัชร อภิวัชรโร (โกศลสวัสดิ์), “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

ประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และ ๖) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ^{๖๓}

พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ) ได้วิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) ปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ ๑) คุณลักษณะผู้นำส่งผลต่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี ๗ ด้าน มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ สามารถอธิบายการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี (Y) ได้ร้อยละ ๘๔. โดยนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรีควรมีหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) ยึดหลักนิติธรรมในการบริหารและปกครองท้องถิ่น ๒) หลักปาปนิกรรม ๓ สามารถอธิบายการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี (Y) ได้ร้อยละ ๘๒.๖ ประชาชนต้องการนักการเมืองท้องถิ่นที่มี วิสัยทัศน์ (จกขุม) ($\bar{X}=3.63$) เพื่อพัฒนาจังหวัด^{๖๔}

พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักทศิยาปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม มี ๓ องค์ประกอบคือ ๑) องค์ประกอบด้านการฝึกอบรม ได้แก่ เรื่องการบริหารจัดการทางการเมือง เรื่องการวางแผนและการบริหารจัดการโครงการ เรื่องการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม เรื่องการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจที่ถูกต้อง เพื่อเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการบริหารจัดการทางการเมือง ๒) องค์ประกอบด้านการศึกษา ได้แก่ การศึกษาทางวิชาการ การพัฒนาทักษะการนำ การเรียนรู้แบบตลอดชีวิต การเรียนรู้ทางสังคม การสร้างทีมงานและการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและ ๓) องค์ประกอบด้านการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาทักษะที่จำเป็น การพัฒนา

^{๖๓} พระมหานรินทร์ สุรณโณ (เอมพันธ์), “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๖๔} พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ), “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

เครือข่ายการทำงานร่วมกัน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การพัฒนาการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจ การพัฒนาเสถียรภาพทางการเมือง^{๖๕}

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำพบว่า การส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารและนักการเมืองท้องถิ่นในหลายจังหวัดของประเทศไทย พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองที่ดีของผู้บริหารท้องถิ่นต้องประกอบด้วย ๔ ด้านหลัก คือ ความแข็งแรงทางกายใจ พร้อมทุ่มเททำงานเพื่อประชาชน บุคลิกภาพที่ซื่อสัตย์ มีมนุษยสัมพันธ์ดีและกล้าตัดสินใจอย่างถูกต้อง ความสามารถในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาอย่างมีวิสัยทัศน์ และทักษะทางสังคมที่ช่วยสร้างความไว้วางใจ มอบหมายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือในทีมและชุมชน ทั้งหมดนี้ร่วมกันผลักดันให้ผู้นำท้องถิ่นพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้จริง

ตารางที่ ๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล	๑. สภาพทั่วไปการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ ๑) จุดเด่น ทำกิจกรรมทางการเมืองปฏิบัติงาน เพื่อประชาชน ขับเคลื่อนนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน ๒) จุดด้อย ใช้อำนาจอิทธิพลทางการเมือง รวมทั้งการใช้อำนาจด้านอื่น ๆ เพื่อเอาชนะคู่แข่งทางการเมือง ๓) โอกาส แสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมมากขึ้นสร้างโอกาสทางการเมือง ๔) อุปสรรค พรรคการเมืองยังอยู่ในอำนาจของกลุ่มต่าง ๆ อุดมการณ์ทางการเมืองไม่แน่นอน ยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายทางการเมือง

^{๖๕} พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นททอง), “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

ตารางที่ ๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระมหานิรุต ญาณวุฑฺโฒ (พยนตฺยิม)	๑. สภาพทั่วไปของนักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงครามนักการเมืองท้องถิ่นมีความเข้าใจปัญหาในพื้นที่ และมีความใกล้ชิดกับประชาชน (จุดเด่น) แต่บางครั้งขาดการรับฟังและวิเคราะห์สถานการณ์รอบด้าน (จุดอ่อน) มีโอกาสในการพัฒนาภาวะผู้นำผ่านการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น (โอกาส) แต่อุปสรรคคือข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรในบางพื้นที่ ๒. คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ได้แก่ ๑) ทักษะการใช้อิทธิพล ใช้ตำแหน่งเพื่อสร้างความไว้วางใจและโอกาส ๒) ทักษะการมอบหมายงาน ตั้งเป้าหมายชัดเจน ปรับแผนงาน และตรวจสอบความคืบหน้าได้ ๓) ความยืดหยุ่น มนุษยสัมพันธ์ดี รับฟังความคิดเห็น ปรับตัวตามสถานการณ์ ๔) ทักษะการจูงใจ สื่อสารชัดเจน สร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นในทีม
พระมหาอภิวัชร อภิวัชรโร (โกศลสวัสดิ์)	ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบุรีมีดังนี้ ด้านความเป็นประชาธิปไตย คือ ๑) ยอมรับความคิดเห็น ๒) ปลุกฝังสำนึกประชาธิปไตย ๓) มีความซื่อสัตย์ ๔) ร่วมกิจกรรมกับประชาชน ๕) พุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับชุมชนอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ๖) มีความซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใส และตรวจสอบได้
พระมหานรินทร์ สุรนุโณ (เอมพันธ์)	๑) ยึดมั่นในสถาบันหลักอันได้แก่ ชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ๓) กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ๔) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และ ๖) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ
พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง)	องค์ประกอบในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ๑) ด้านการฝึกอบรม เน้นการบริหารจัดการทางการเมือง การวางแผนโครงการ การทำงานเป็นทีม และการตัดสินใจอย่างถูกต้อง ๒) ด้านการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการ ทักษะการนำ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ๓) ด้านการพัฒนา มุ่งพัฒนาทักษะที่จำเป็น การสร้างเครือข่าย ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และเสถียรภาพทางการเมือง

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อเป็นฐานในการศึกษา ดังนี้

พระศกลวัธน จิตตปญโญ (วงวิวงษ์) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.31) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.40) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.36) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ๒. ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและอาชีพ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาดอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย^{๖๖}

พระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี) ได้วิจัยเรื่อง “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^{๖๗}

^{๖๖} พระศกลวัธน จิตตปญโญ (วงวิวงษ์), “บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^{๖๗} พระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี), “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

นนท์ชนันท์กรณ์ ฝ่ายเทศ ได้วิจัยเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมือง ท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรม ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชากรที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^{๖๘}

พระภาณุวัฒน์ จิตวินโย ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน^{๖๙}

พระคณพศ กิตติสาร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วน

^{๖๘} นน့်ชนันท์กรณ์ ฝ่ายเทศ, “คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๖๙} พระภาณุวัฒน์ จิตวินโย (ทวิร่าง), “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

บุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน^{๗๐}

สรุป จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พบว่าโดยรวมแล้วการบริหารงานในด้านนี้ได้รับความคิดเห็นในระดับดีมากจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร สมาชิกพนักงาน หรือประชาชน แต่ก็มีบางประเด็นที่ต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ ๒.๑๐ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระศกลวัฒน์ จิตตปณฺโณ (วงวิวัชย์)	ผลการวิจัยพบว่า ๑. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบพบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาดอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
พระประเสริฐ เดชโก (ชาภักดี)	ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
นนท์ชนันท์กรณ ฝ้ายเทศ	ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรม ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชากรที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ

^{๗๐} พระคณพศ กิตติสารโร, "การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี", วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ตารางที่ ๒.๑๐ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระภานุวัฒน์ จิตวินโย	รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลลูกจ้างประจำพนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลลูกจ้างประจำพนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน
พระคณพศ กิตติสาโร	ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

๒.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสัปปุริสธรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อเป็นฐานในการศึกษา ดังนี้

พระจำรัส จิตธมโม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ บริหารจัดการชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๔ มีอายุ ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๖๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๒ มีการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒ มีอาชีพอื่น ๆ จำนวน ๘๗ คน คิด เป็นร้อยละ ๔๐.๖ มีรายได้รวมต่อเดือน ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาทจำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕๗

๒. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และบุคคลที่มีอายุ อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่ พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้รวมต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. แนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ควรทำงานโดยการนำหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ใน ด้านต่าง ๆ คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักหลักการ รู้จักหลักเกณฑ์และระเบียบการบริหาร จัดการ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้หน้าที่และรู้ประโยชน์ที่พึงประสงค์ ด้านความเป็นผู้รู้จักตน คือ รู้ว่าตัวตนของเราเป็นใคร มีฐานะหรือทำหน้าที่อะไร ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ ความพอเพียงในความเป็นอยู่ ในการใช้จ่ายทรัพย์ ด้านความ เป็นผู้รู้จักกาลเวลา

อันเหมาะสมว่า เวลาไหนควรทำ เวลาไหนไม่ควรทำและระยะเวลาในการ ทำงาน การจัดคนเข้าทำงาน ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ที่ประชุมการประชุมที่ตัวในที่ ประชุม การเข้าหาชุมชนหรือกลุ่มคนในสังคม ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล ความแตกต่าง แห่งบุคคล ความสามารถ คุณธรรม อธิยาศัยทำงานเพื่อส่วนรวม ซื่อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น บริหารจัดการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง รักษากฎระเบียบที่ตั้งไว้ เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา และ ความต้องการในชุมชน แสดงความคิดเห็น วิจารณ์การทำงาน และร้องทุกข์เรื่องราวต่างๆ ได้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และชุมชนอยู่เสมอ^{๗๑}

พระศตวรรษ กิตติปาโล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ๑.พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี มีระดับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการ ส่งเสริมการปกครอง โดยรวมทั้ง ๗ ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มีดังนี้ ด้านหลักบุคคลปโรปรัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านหลักธัมมัญญาและด้านหลักอรรถัญญา มี ค่าเฉลี่ยรองลงมา ส่วนด้านหลักอรรถัญญามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครองของพระ สังฆาธิการที่มี อายุ พรรษา ระดับการศึกษาทางโลก ระดับการศึกษาทางธรรม และตำแหน่งต่างกัน พบว่า พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษาทางโลก และระดับ การศึกษาทางธรรม ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครอง โดยรวม ทั้ง ๗ ด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่ มีตำแหน่งต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครอง ด้านหลักธัมมัญญา ด้านหลักอรรถัญญา ด้านหลักอรรถัญญา ด้านหลักมัตตัญญา และด้านหลักบุคคลปโรปรัญญา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายด้าน มีดังนี้ ๑) ด้านหลักธัมมัญญา พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรีควรเป็นผู้รู้จักการพิจารณา วิเคราะห์ แยกแยะอย่างสมเหตุสมผล ๒) ด้านหลักอรรถัญญา พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ควรมีมุ่งมั่น พากเพียรที่ จะทำนุบำรุง พระศาสนา ๓) ด้านหลักอรรถัญญา พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ควรมีความเข้าใจภาวะ ความ เป็นผู้นำของคณะสงฆ์เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมด้านการปกครอง ๔) ด้านหลักมัตตัญญา พระ

^{๗๑} พระจำรัส จิตธมโม (สวาสโพธิ์กลาง), “การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการบริหารจัดการชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

สังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ควรมีการวางแผน และ กำหนดนโยบายของศาสนสถานให้เหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านการปกครอง ๕) ด้านหลักกัลยาณุตตา พระสังฆาธิการในเขตจังหวัด นนทบุรี ควรมีการจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น ๖) ด้านหลักปรีชาญาณ พระสังฆาธิการ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่ พุทธศาสนิกชน ๗) ด้านหลักบุคคลปโรปริญาณุตตา พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ควรมีการ สนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านการปกครอง^{๗๒}

พระครูอุทัยกิจพิพัฒน์ (วิรัตน์ สุกอินทร์) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาภาวะผู้นำ ของพระสังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักสัปตปรีชธรรม ๗" กล่าวว่า ระดับภาวะผู้นำของพระ สังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านกัลยาณุตตา นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านธัมมัญญา ด้านอรรถัญญา ด้านอรรถัญญา ด้านมัตตัญญา ด้านปรีชาญาณ และด้าน บุคคลัญญา ส่วนผลการ เปรียบเทียบภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักสัป ธิธรรม ๗ โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลดังนี้ พรรษา ตำแหน่ง การศึกษานักธรรม การศึกษาบาลี และประสบการณ์การปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พรรษา พบว่าพระสังฆาธิการที่มีพรรษาต่างกัน มีความเป็นภาวะผู้นำตามหลักสัปตปรีชธรรม ๗ โดย ภาพรวมไม่แตกต่างกันตำแหน่ง พบว่าพระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความเป็นภาวะผู้นำตาม หลักสัปตปรีชธรรม ๗ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน การศึกษานักธรรม พบว่าพระสังฆาธิการที่มี การศึกษานักธรรมต่างกัน มีความเป็นภาวะผู้นำตามหลักสัปตปรีชธรรม ๗ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน การศึกษาบาลี พบว่าพระสังฆาธิการที่มีการศึกษาบาลีต่างกัน มีความเป็นภาวะผู้นำตามหลักสัปตปรี สธรรม ๗ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่าพระสังฆาธิการที่มี ประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีความเป็นภาวะผู้นำตามหลักสัปตปรีชธรรม ๗ โดยภาพรวม ไม่ แตกต่างกัน^{๗๓}

พระมหาคมเพชร วชิรบุญโณ (เรืองผา) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักสัปตปรี สธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วน ตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสัปตปรีชธรรมในการ บริหารราชการส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง ๗ ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อ

^{๗๒} พระศตวรรษ กิตติปาโล, “การประยุกต์ใช้หลักสัปตปรีชธรรมในการส่งเสริมการปกครองของพระ สังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

^{๗๓} พระครูอุทัยกิจพิพัฒน์ (วิรัตน์ สุกอินทร์), “การศึกษาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักสัปตปรีชธรรม ๗”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากคือ ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคลด้านความเป็นผู้รู้จักผล ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ด้านความเป็นผู้รู้จัก ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ความเป็นผู้รู้จักตน และ ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ^{๗๔}

พระมหาพร อคฺคปณฺโณ (วลัยศรี) จากการวิจัยเรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑ ผลการวิจัยพบว่า ได้ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ โดยใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพที่ดี กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารจำนวน ๑๗๗ คนและครูอาจารย์ จำนวน ๓๔๖ คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ทั้ง ๗ ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านกาลัญญตา ความรู้จักกาล ส่วนครูอาจารย์มีความเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ทั้ง ๗ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านอรรถัญญตา ความรู้จักประโยชน์ รู้ความมุ่งหมาย และด้านมัตตัญญตา ความรู้จักประมาณ^{๗๕}

ตารางที่ ๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสัปปุริสธรรม

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระจำรัส จิตฺตมโน	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของความคิดเห็นตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการในการบริหารจัดการชุมชน คือ การนำหลักสัปปุริสธรรมมาปรับใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักเหตุและผลผลิต, การรู้จักตนเอง และการรู้จักชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเพื่อการบริหารจัดการที่มีความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ

^{๗๔} พระมหาคมเพชร วชิรปณฺโณ (เรืองผา), “การนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๗๕} พระมหาพร อคฺคปณฺโณ (วลัยศรี), “การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

ตารางที่ ๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสปปริสธรรม (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระศตวรรษ กิตติปาโล	พบว่า พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี มีการประยุกต์ใช้หลักสปปริสธรรมในการส่งเสริมการปกครองในระดับมากทุกด้าน โดยด้านหลักบุคคลปโรปรัญญตามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านหลักอรรถัตถุญตามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการเปรียบเทียบพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสปปริสธรรมในการปกครองไม่แตกต่างกันตามอายุ พรรษา หรือระดับการศึกษาทางโลกและทางธรรม แต่มีความแตกต่างกันตามตำแหน่งต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางด้าน เช่น ด้านหลักธัมมัญญาและหลักอรรถัตถุญญา เป็นต้น
พระครูอุทัยกิจพิพัฒน์	ผลการศึกษานี้ชี้ชัดถึงภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานี โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับแต่ละด้านที่มีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลที่พบว่า โดยภาพรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และไม่มี ความแตกต่างในภาพรวมของผู้นำตามปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ ที่ถูกวิเคราะห์
พระมหาคมเพชร วชิรบุญโณ	ด้านที่มีระดับความสำเร็จสูงที่สุดคือด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคลด้านความเป็นผู้รู้จักผล ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ด้านความเป็นผู้รู้จัก ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ความเป็นผู้รู้จักตน และด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ ดังนั้น การศึกษาเชิงลึกเรื่องการนำหลักสปปริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ได้เป็นไปตามที่คาดหวังโดยมีระดับความสำเร็จที่สูงในด้านต่าง ๆ ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
พระมหาพร อคฺคบุญโณ	บริหารและครูอาจารย์โรงเรียนวิสุทธิพุทธในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑ มีการประยุกต์ใช้หลักสปปริสธรรมในการบริหารจัดการศึกษา โดยผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสปปริสธรรมในระดับปานกลางในด้านการกัลยาณุตตา (ความรู้จักกาล) ส่วนครูอาจารย์มี

ตารางที่ ๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสัปปุริสธรรม (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
	ความเห็นในระดับมาก แต่พบว่าในด้านอัตถิยัญตา (ความรู้จักประโยชน์) และมีัตถิยัญตา (ความรู้จักประมาณ) อยู่ในระดับปานกลาง.

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยมุ่งศึกษา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้ โดยกำหนดตัวแปร ดังนี้

๒.๗ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยมุ่งศึกษา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้ โดยกำหนดตัวแปร ดังนี้

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

๑.๒ การหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาล ได้แก่ สัปปุริสธรรม ๗ ข้อ คือ ๑. อัมมัญญตา รู้จักเหตุ ๒. อัตถิยัญตา รู้จักผล ๓. อัตตัญญตา รู้จักตน ๔. มัตตัญญตา รู้จักประมาณ ๕. กาลัญญตา รู้จักกาล ๖. ปริสสัญญตา รู้จักบริษัท ๗. ปุคคลัญญตา รู้จักบุคคล^{๗๖}

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

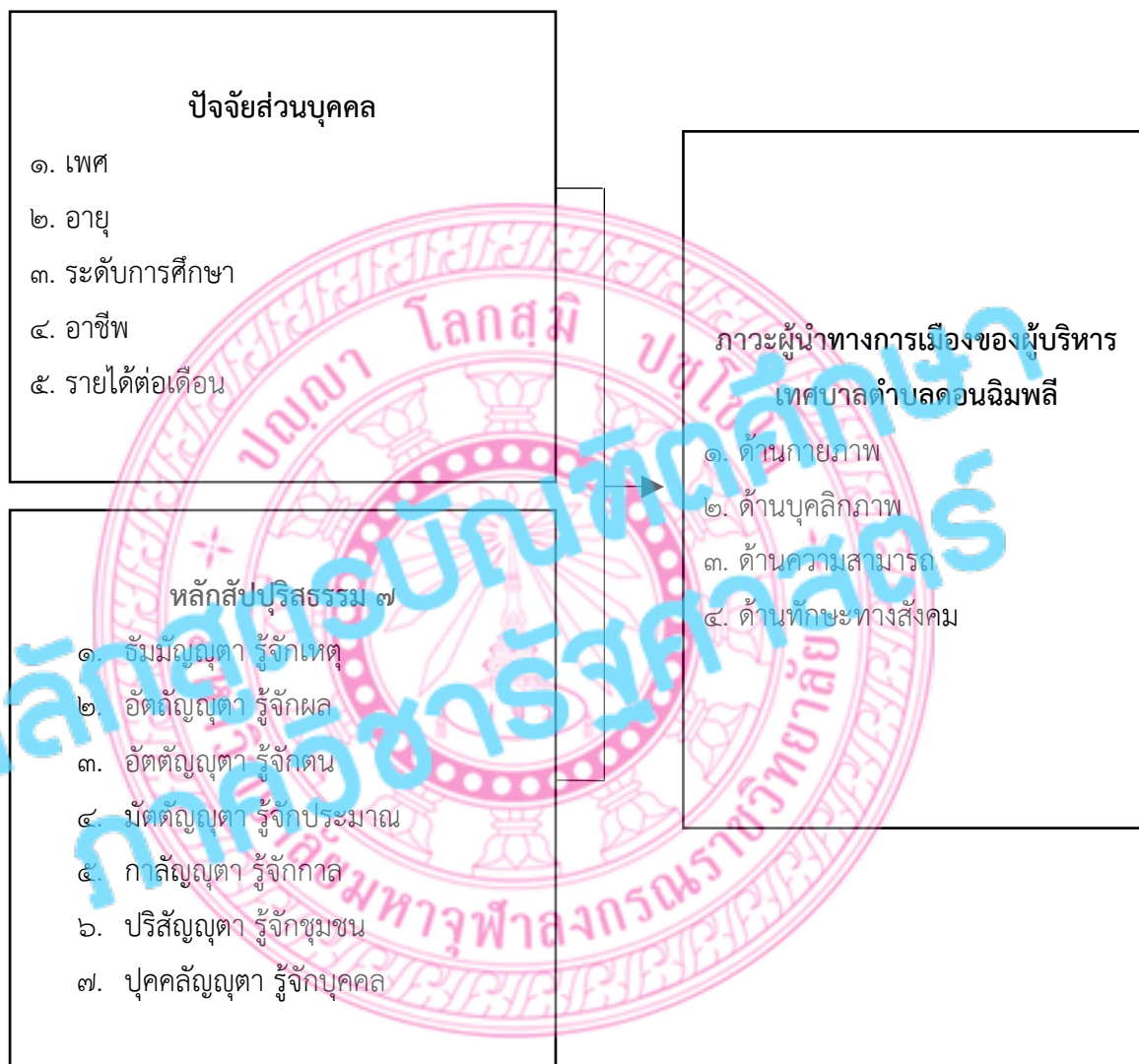
ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ๑. ด้านกายภาพ ๒. ด้านบุคลิกภาพ ๓. ด้านความสามารถ ๔. ด้านทักษะทางสังคม^{๗๗}

^{๗๖} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๕) หน้า ๑๔.

^{๗๗} กวี วุฒิพงษ์, ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๗-๑๒๓.

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
ผู้บริหาร เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอดงนาบัวบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยจะได้นำเสนอ
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย มีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)
ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) ศึกษาเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่
เกี่ยวข้อง (Documentary Survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จากจำนวนประชากร ๑,๒๐๐ คน^๑

๒. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลดอนฉิมพลีในเขตเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี ซึ่งมีจำนวน ๑,๒๐๐ คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชนจำนวน ๓๒๙ คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane^๒ ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน จำนวนตัวอย่าง
N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด
e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ เท่ากับ ๐.๐๕
ตามสูตรแทนค่า

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

$$n = \frac{1,200}{1 + 1,200 (0.05)^2}$$

$$n = \frac{1,200}{4}$$

$$n = 300 \text{ คน}$$

^๑เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี, จำนวนประชากรในเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี ปีพ.ศ. ๒๕๖๔, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.pakchongcity.go.th/main/> [๑๖ กันยายน ๒๕๖๔].

^๒Yamane, T., **Statistic: An Introductory Analysis**, (New York: Harper and Row, 1973), p. 136.

ดังนั้น ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำนวน ๓๐๐ คน
 วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่
 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี ๓๐๐ คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ

ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนคน	$n = \frac{n1 \times N1}{N}$	กลุ่มตัวอย่าง (n)
๑	๖๔	๒๙๓	$\frac{300 \times 293}{1,200}$	๗๔
๑๘	๕๑๕	๙๐๗	$\frac{300 \times 907}{1,200}$	๒๒๖
รวม	๕๗๙	๑,๒๐๐	กลุ่มตัวอย่าง	๓๐๐

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แบบสอบถาม

๑) ศึกษาหลักการ ทฤษฎีเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบูรณาการหลัก
 สัมปรีชธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหาร เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอดบาง
 น้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบเนื้อหา ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่
 ปรึกษา

๔) สร้างเครื่องมือในการวิจัย

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือที่สร้างขึ้นในการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และ
 ผู้เชี่ยวชาญ ในการสร้างเครื่องมือ

๒. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
 ตามกรอบของ การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัมปรีชธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
 ผู้บริหาร เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอดบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา การวิจัยครั้งนี้เป็นการ
 วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างสร้าง
 แบบสอบถามตามกรอบ ปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ
 อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check
 List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหาร เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอดงนาบัวบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ทั้ง ๔ ด้าน จำนวน ๒๐ ข้อ

๑. ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ	จำนวน ๕ ข้อ
๒. ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ	จำนวน ๕ ข้อ
๓. ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ	จำนวน ๕ ข้อ
๔. ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม	จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามที่เกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม คือ ธรรมที่ทำให้คนเป็นสัตว์บุรุษ หรือเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ทั้ง ๗ ด้าน จำนวน ๓๕ ข้อ

๑. ธีรมัตถุญตา รู้จักเหตุ	จำนวน ๕ ข้อ
๒. อุตถัตถุญตา รู้จักผล	จำนวน ๕ ข้อ
๓. อุตถัตถุญตา รู้จักตน	จำนวน ๕ ข้อ
๔. มัตถัตถุญตา รู้จักประมาณ	จำนวน ๕ ข้อ
๕. กาลัตถุญตา รู้จักกาล	จำนวน ๕ ข้อ
๖. ปริสัทถุญตา รู้จักบริษัท	จำนวน ๕ ข้อ
๗. บุคคลัตถุญตา รู้จักบุคคล	จำนวน ๕ ข้อ

ส่วนที่ ๒ ถึงส่วนที่ ๓ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale^๓ ซึ่งจะมีข้อคำถามแบบประมาณค่าที่ใช้วัด ๕ ระดับ (Rating Scale) และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	๕	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	๔	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	๓	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	๒	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	๑	คะแนน

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการอภิปรายผล ๕ ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐ หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐ หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง น้อย

^๓ชุดิ ระบอบ และคณะ, *ระเบียบวิธีวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง น้อยที่สุด

หากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ข้อใดมีค่าเท่ากันให้พิจารณาค่า S.D. ที่มีค่าต่ำกว่าจัดให้อยู่ในลำดับที่สูงกว่า

๓. การหาคุณภาพเครื่องมือ

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน

๑. รศ. อนุภูมิ ไชวเกษม

ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

๒. อ.ดร. ทักษิณ ประชามาญ

ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

๓. รศ.ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

ตำแหน่งผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขารัฐศาสตร์

๔. ผศ.ดร. สุริยา รักษาเมือง

ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

๕. อ.ดร. นิกร ศรีราช

ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์หรือหาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$\text{ใช้สูตร } IOC = \frac{\sum X}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์

$\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ^๔

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +๑ หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- ๐ หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- ๑ หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

๔. หาคความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)^๕ เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ซึ่งเครื่องมือการวิจัยฉบับนี้ได้ค่า IOC ระหว่าง ๐.๖ - ๑.๐ ทุกข้อ ซึ่งถือว่าเครื่องมือใช้ได้แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสามารถนำไปแจกกลุ่มตัวอย่างจริงได้

๕) หาคความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยเครื่องมือการวิจัยได้ค่าของแบบสอบถาม เท่ากับ ๐.๙๔๙

๖) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถึงผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๓๐๐ คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

^๔ ประคอง กรรณสูตร, สถิติเพื่อการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๓๗.

^๕ สมนึก ภัททิยธนี, การวัดผลการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒๐.

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา การบูรณาการหลักสัปรีศธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทราและพรรณนาสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency)ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหาร เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยซึ่งใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์^๖ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย ความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย

๔.๕๑ – ๕.๐๐ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ มากที่สุด

๓.๕๑ – ๔.๕๐ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ มาก

๒.๕๑ – ๓.๕๐ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ ปานกลาง

๑.๕๑ – ๒.๕๐ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ น้อย

๑.๐๐ – ๑.๕๐ หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) สำหรับข้อคำถามปลายเปิดผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดตามกรอบของการวิจัยจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

^๖ ชูติระ ระเบียบ และคณะ, ระเบียบวิธีวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต , ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานในเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จำนวน ๑๐ รูปหรือคน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
กลุ่มที่ ๑ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๑ รูป		
๑	พระมหาภุชงค์ธนี สมนูญเมธี, ดร.	ประธานหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กลุ่มที่ ๒ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๒ คน		
๑	อาจารย์ชัยวิวัฒน์ ลาไป	อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒	ผศ.สมภาพ สายหยุด	อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒ คน		
๑	นายชูรัช ภูศรีจันทร์	นายกเทศมนตรีตำบลดอนฉิมพลี
๒	นางสาวรมย์นลิน ชื่นชุมพร	หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี
กลุ่มที่ ๔ ผู้นำชุมชนในตำบลดอนฉิมพลี จำนวน ๒ คน		
๑	นางประนอม โนริวงศ์	ประธานชุมชนศาลเจ้าแม่ทับทิม หมู่ ๑
๒	นางวรวิทย์ นิตฉาย	ประธานชุมชนเจ้าพ่อเขาดก หมู่ ๑๘
กลุ่มที่ ๕ ประชาชนในพื้นที่ จำนวน ๓ คน		
๑	คุณเสาวรรณี แก้วน้อย	ประชาชนหมู่ที่ ๑
๒	คุณสำรวย แซ่เอี้ยะ	ประชาชนหมู่ที่ ๑๘
๓	คุณพนมาศ ปั่นเจริญ	ประชาชนหมู่ที่ ๑๘

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง และเครื่องมือการบันทึกซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อค้นหาการภาวะผู้นำทางการเมืองทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑. แบบสัมภาษณ์ (Interviews Form)

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

๒. ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัจพริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหาร เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอดงบางบัว จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ๒. ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ๓. ภาวะผู้นำด้านความสามารถ ๔. ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์หลักสัจพริสธรรม คือ ธรรมที่ทำให้คนเป็นสัตว์บุรุษ หรือ เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง มี ๗ ประการ ด้วยกัน คือ ๑. อัมมัญญตา รู้จักเหตุ ๒. อัตถัญญตา รู้จักผล ๓. อัตถัญญตา รู้จักตน ๔. มัตถัญญตา รู้จักประมาณ ๕. กาลัญญตา รู้จักกาล ๖. ปริสสัญญตา รู้จักบริษัท ๗. ปุคคัลลัญญตา รู้จักบุคคล ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความ อนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็น โดย ขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปี ขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลฉิมพลีจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๓๐๐ คน จากประชากรจำนวน ๑,๒๐๐ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๓ การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

การศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๐๐ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = ๓๐๐)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๑๓๘	๔๖.๐๐
	หญิง	๑๖๒	๕๔.๐๐
	รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐๐
อายุ	๒๑-๒๕ ปี	๙๔	๓๑.๓๓
	๒๖-๓๐ ปี	๑๗๙	๕๙.๖๖
	๕๑-๖๐ ปี	๑๘	๖.๐๐
	๖๑ ปีขึ้นไป	๙	๓.๐๐
	รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา			
มัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓		๖๔	๒๑.๓๓
มัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๔ - ม.๖		๑๒๓	๔๑.๐๐
ปริญญาตรี		๑๑๐	๓๖.๖๖
สูงกว่าปริญญาตรี		๓	๑.๐๐
รวม		๓๐๐	๑๐๐.๐๐
อาชีพ			
รับจ้างทั่วไป		๑๓๓	๔๔.๓
เกษตรกร		๘๘	๒๙.๓
ข้าราชการ		๑๗	๕.๖
พนักงานบริษัท		๓๔	๑๑.๓

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

		(n = ๓๐๐)
พนักงานของรัฐ	๑๙	๖.๓
เกษียณ	๙	๓.๐
รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐๐
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๔๑	๔๗.๐๐
๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๘๑	๒๗.๐๐
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐	๖.๖๖
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๓๘	๑๒.๖๖
๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๒๐	๖.๖๖
รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน ๑๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๐ รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๐๐ ตามลำดับ

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๒๖ - ๓๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๗ รองลงมาคือ อายุ ๒๑ - ๒๕ ปีจำนวน ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓๐ อายุ ๕๑ - ๖๐ ปี จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๐ และน้อยที่สุดมีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๐ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๔ - ม.๖ จำนวน ๑๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐๐ รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗๐ มัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓ จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๐ และน้อยที่สุดคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน ๑๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๓๐ รองลงมาคือ อาชีพเกษตรกร จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๐ อาชีพพนักงานบริษัท จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๐ อาชีพพนักงานของรัฐ จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓๐ อาชีพข้าราชการ จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๐ และน้อยที่สุดคือ เกษียณ จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๐ ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐๐ รองลงมา มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๐ มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๐ มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๐ และ มีรายได้ ๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๐ ตามลำดับ

๔.๑.๑ ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑) ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย ๑) ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ๒) ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ๓) ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ และ ๔) ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลีจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม

(n = ๓๐๐)

การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ	๔.๐๗	๐.๙๕	มาก
๒. ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ	๔.๐๗	๐.๗๓	มาก
๓. ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ	๔.๑๐	๐.๙๒	มาก
๔. ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม	๔.๐๑	๐.๙๑	มาก
โดยภาพรวม	๔.๐๖	๐.๘๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ ๔.๐๖, S.D.=๐.๘๖) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ ($\bar{X}$ =๔.๑๐, S.D.=๐.๙๒) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ภาวะผู้นำ

ทางด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.73) ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.55) อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม ($\bar{X}=4.01$, S.D.= 0.51) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านกายภาพ

(n = 300)

ด้านกายภาพ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการทำกิจกรรมทางการเมือง	4.25	0.52	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลมีความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง	4.05	0.55	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลแสดงความเป็นผู้นำเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง	4.07	0.56	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลมีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน	4.07	0.55	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลแต่งกายเหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	4.04	0.52	มาก
โดยภาพรวม	4.07	0.55	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านกายภาพ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.55) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลแสดงความเป็นผู้นำเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.52) รองลงมาผู้บริหารเทศบาลมีความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลแต่งกายเหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.52) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านบุคลิกภาพ

(n = ๓๐๐)

ด้านบุคลิกภาพ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการปรับตัวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	๔.๐๕	๐.๙๑	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารงานต่าง ๆ	๓.๙๑	๐.๗๔	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลมีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่	๔.๐๙	๐.๙๕	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลมีความสุขรอบคอบในการเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์	๔.๑๒	๐.๙๕	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลมีความเชื่อมั่นในตัวเองในการทำงานกับชุมชน	๔.๑๕	๐.๙๕	มาก
โดยภาพรวม	๔.๐๗	๐.๗๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๗$, S.D.= ๐.๗๓) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความเชื่อมั่นในตัวเองในการทำงานกับชุมชน ($\bar{X}=๔.๑๕$, S.D.=๐.๙๕) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความสุขรอบคอบในการเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=๔.๑๒$, S.D.=๐.๙๕) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารงานต่างๆ ($\bar{X}=๓.๙๑$, S.D.=๐.๗๔) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหาร
เทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้าน
ความสามารถ

(n = ๓๐๐)

ด้านความสามารถ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเทศบาล	๔.๐๔	๐.๙๓	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลมีความเที่ยงตรงตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	๔.๑๒	๐.๙๕	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลมีระดับความรู้ความสามารถในการบริหารงานของเทศบาล	๔.๑๓	๐.๙๔	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาและการสื่อสารกับชุมชน	๔.๑๔	๐.๙๕	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลมีทักษะในการบริหารงานของเทศบาล	๔.๐๖	๐.๙๔	มาก
โดยภาพรวม	๔.๑๐	๐.๙๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๐$, S.D.= ๐.๙๒) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาและการสื่อสารกับชุมชน ($\bar{X}=๔.๑๔$, S.D.=๐.๙๕) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีระดับความรู้ความสามารถในการบริหารงานของเทศบาล ($\bar{X}=๔.๑๓$, S.D.=๐.๙๔) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเทศบาล ($\bar{X}=๔.๐๔$, S.D.=๐.๙๓) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลนิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม

(n = ๓๐๐)

ทักษะทางสังคม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลรู้จักประนีประนอมและแก้ไขข้อขัดแย้งในชุมชน	๔.๐๕	๐.๙๕	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชน	๔.๐๖	๐.๙๔	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นกับกิจกรรมของชุมชน	๔.๐๕	๐.๙๕	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลมีความเป็นกันเองเข้าใจคนในชุมชน	๔.๐๕	๐.๙๓	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลมีความเป็นกลางและมีความยุติธรรมซื่อสัตย์สุจริต	๓.๘๓	๑.๐๙	มาก
โดยภาพรวม	๔.๐๑	๐.๙๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลนิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D.= 0.91) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชน ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.94) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลรู้จักประนีประนอมและแก้ไขข้อขัดแย้งในชุมชน ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.95) ผู้บริหารเทศบาลให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นกับกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.95) ผู้บริหารเทศบาลมีความเป็นกันเองเข้าใจคนในชุมชน ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความเป็นกลางและมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X}=3.83$, S.D.=1.09) ตามลำดับ

๒) หลักสัปปริสธรรม ๗ (หลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสัปปริสธรรม ๗ (หลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี) โดยรวม และรายด้าน ประกอบด้วย ๑) อัมมัญญตา รู้จักเหตุ ๒) อตถัญญตา รู้จักผล ๓) อตตัญญตา รู้จักตน ๔) มัตตัญญตา รู้จักประมาณ ๕) กาลัญญตา รู้จักกาล ๖) ปริสสัญญตา รู้จักชุมชน ๗) ปุคคลัญญตา รู้จักบุคคล ดังนี้

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลักสัปปริสธรรม ๗ (หลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี) โดยภาพรวม

(n = ๓๐๐)

สัปปริสธรรม ๗	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อัมมัญญตา รู้จักเหตุ	๓.๗๗	๐.๔๓	มาก
๒. อตถัญญตา รู้จักผล	๔.๑๔	๐.๓๘	มาก
๓. อตตัญญตา รู้จักตน	๔.๑๐	๐.๔๑	มาก
๔. มัตตัญญตา รู้จักประมาณ	๔.๐๕	๐.๔๔	มาก
๕. กาลัญญตา รู้จักกาล	๔.๐๙	๐.๕๒	มาก
๖. ปริสสัญญตา รู้จักชุมชน	๔.๐๘	๐.๕๕	มาก
๗. ปุคคลัญญตา รู้จักบุคคล	๔.๐๔	๐.๔๗	มาก
โดยภาพรวม	๔.๐๔	๐.๔๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า หลักสัปปริสธรรม ๗ (หลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.41) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อตถัญญตา รู้จักผล ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.38) อยู่ในระดับมาก รองลงมา อตตัญญตา รู้จักตน $\bar{X}=4.10$, S.D.= 0.41) กาลัญญตา รู้จักกาล ($\bar{X}=4.09$, S.D.= 0.52) อัมมัญญตา รู้จักเหตุ ($\bar{X}=3.77$, S.D.= 0.43) อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลักสัปปุริสธรรม ๗ ธัมมัญญตา รู้จักเหตุ

(n = ๓๐๐)

ธัมมัญญตา รู้จักเหตุ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลทราบและเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติกฎของชุมชนอย่างถ่องแท้	๒.๗๓	๐.๙๘	ปานกลาง
๒. ผู้บริหารเทศบาลมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในด้านการบริการประชาชน	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลทราบถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การให้บริการช่วยเหลือชุมชน	๔.๓๔	๐.๗๓	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลตั้งมั่นอยู่ในหลักแห่งกฎหมายให้บริการโดยยึดหลักความถูกต้อง	๔.๐๔	๐.๙๘	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลปฏิบัติตามกฎระเบียบและปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
โดยภาพรวม	๓.๗๗	๐.๔๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า หลักสัปปุริสธรรม ๗ ธัมมัญญตา รู้จักเหตุ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$, S.D.= 0.43) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลทราบถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การให้บริการช่วยเหลือชุมชน ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.73) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตั้งมั่นอยู่ในหลักแห่งกฎหมายให้บริการโดยยึดหลักความถูกต้อง ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.98) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลทราบและเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติกฎของชุมชนอย่างถ่องแท้ ($\bar{X}=2.73$, S.D.=0.98) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสัปบุริสธรรม อัตถัญญตา รู้จักผล

(n = ๓๐๐)

อัตถัญญตา รู้จักผล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้บรรลุ จุดหมายที่ประชาชนต้องการ	๔.๓๔	๐.๗๓	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลสามารถบริหารจัดการความขัดแย้งที่ ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้	๔.๐๖	๐.๙๗	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลมีการบริหารจัดการที่ดี ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อชุมชน	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลคำนึงถึงผลเสียหายที่เกิดจากการ บริหารจัดการอย่างไม่ถูกต้อง	๔.๓๔	๐.๗๓	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลดูแลและให้บริการเต็มที่ตามแนวทาง ปฏิบัติที่ทางราชการกำหนดไว้	๔.๐๖	๐.๙๗	มาก
โดยภาพรวม	๔.๑๔	๐.๓๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า หลักสัปบุริสธรรม ๗ อัตถัญญตา รู้จักผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ ๔.๑๔, S.D.= ๐.๓๘) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลคำนึงถึงผลเสียหายที่เกิดจากการบริหารจัดการอย่างไม่ถูกต้อง ($\bar{X}$ =๔.๓๔, S.D.=๐.๗๓) ผู้บริหารเทศบาลมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้บรรลุจุดหมายที่ประชาชนต้องการ ($\bar{X}$ =๔.๓๔, S.D.=๐.๗๓) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลสามารถบริหารจัดการความขัดแย้งที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้ ($\bar{X}$ =๔.๐๖, S.D.=๐.๙๗) ผู้บริหารเทศบาลดูแลและให้บริการเต็มที่ตามแนวทางปฏิบัติที่ทางราชการกำหนดไว้ ($\bar{x}$ =๔.๐๖, S.D.=๐.๙๗) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีการบริหารจัดการที่ดี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ($\bar{X}$ =๓.๘๗, S.D.= ๐.๗๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสี่ปฐิธธรรม ๗ อัตตัญญูตา รู้จักตน

(n = ๓๐๐)

อัตตัญญูตา รู้จักตน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการวางตัวได้อย่างเหมาะสม	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี	๔.๓๔	๐.๗๓	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการให้บริการเป็นอย่างดีตามตำแหน่งหน้าที่	๔.๐๖	๐.๙๗	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน	๓.๘๘	๐.๗๘	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลปรับตัวเข้ากับประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี	๔.๓๔	๐.๗๓	มาก
โดยภาพรวม	๔.๑๐	๐.๔๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า หลักสี่ปฐิธธรรม ๗ อัตตัญญูตา รู้จักตน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D. = 0.41) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.73) ผู้บริหารเทศบาลปรับตัวเข้ากับประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.73) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการให้บริการเป็นอย่างดีตามตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.97) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการวางตัวได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.77) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสี่ปฐิธธรรม ๗ มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ

n = ๓๐๐

มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลพัฒนาชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน	๔.๐๕	๐.๙๗	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน	๔.๓๔	๐.๗๓	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลจัดงบประมาณได้อย่างพอเพียงและทั่วถึง	๔.๑๒	๐.๙๓	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลปฏิบัติตนเองเป็นแบบอย่างด้านความพอเพียงแก่ชุมชน	๓.๘๙	๐.๘๑	มาก
โดยภาพรวม	๔.๐๕	๐.๔๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า หลักสี่ปฐิธธรรม ๗ (หลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี) มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๕$, S.D.= ๐.๔๔) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ($\bar{X}=๔.๓๔$, S.D.=๐.๗๓) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลจัดงบประมาณได้อย่างพอเพียงและทั่วถึง ($\bar{X}=๔.๑๒$, S.D.=๐.๙๓) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาลใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X}=๓.๘๗$, S.D.=๐.๗๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสี่ปฐิธธรรม ๗ กาลัญญุตา รู้จักกาล

(n = ๓๐๐)

กาลัญญุตา รู้จักกาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลมีลำดับขั้นตอนในการทำงานที่ เหมาะสม	๔.๔๑	๐.๖๑	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้มีความตรงต่อเวลาเสมอ	๔.๑๒	๐.๙๓	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลใช้ช่วงเวลาวินหยุดจัดกิจกรรมร่วมกับ ชุมชนในด้านต่าง ๆ	๓.๙๗	๐.๙๙	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ อย่างทันเวลา	๔.๐๖	๐.๙๗	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลดูแลคนในชุมชนในสถานการณ์ ฉุกเฉิน	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
โดยภาพรวม	๔.๐๙	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า หลักสี่ปฐิธธรรม ๗ กาลัญญุตา รู้จักกาล ภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X}=4.09$, S.D.= 0.52) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีลำดับขั้นตอนในการทำงานที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.41$,
S.D.=0.61) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้มีความตรงต่อเวลาเสมอ ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.93)
และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลดูแลคนในชุมชนในสถานการณ์ฉุกเฉิน ($\bar{X}=3.87$,
S.D.=0.77) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสี่ปฐิธธรรม ๗ ปฐิธณุตฯ รู้จักชุมชน

(n = ๓๐๐)

ปฐิธณุตฯ รู้จักชุมชน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลมีความตั้งใจในการบริการชุมชนด้วย ความมุ่งมั่นและเสียสละ	๔.๓๔	๐.๗๓	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ามาติดต่อ งาน	๔.๐๖	๐.๙๗	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลติดตามสภาพความเดือดร้อนของคน ในชุมชน	๔.๐๖	๐.๙๗	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลรับฟังความคิดเห็นร้อนของประชาชน	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลเข้าถึงคนในชุมชน ไปร่วมงานของ ชุมชนต่าง ๆ	๔.๐๖	๐.๙๗	มาก
โดยภาพรวม	๔.๐๘	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า หลักสี่ปฐิธธรรม ๗ ปฐิธณุตฯ รู้จักชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, S.D.= 0.55) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความตั้งใจในการบริการชุมชนด้วยความมุ่งมั่นและเสียสละ ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.73) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ามาติดต่องาน ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.97) ผู้บริหารเทศบาลรับฟังความคิดเห็นร้อนของประชาชน ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.97) ผู้บริหารเทศบาลเข้าถึงคนในชุมชน ไปร่วมงานของชุมชนต่าง ๆ ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.97) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลรับฟังความคิดเห็นร้อนของประชาชน ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.77) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหลักสัปรีธรรม ๗ บุคคลัญญา รู้จักบุคคล

(n = ๓๐๐)

บุคคลัญญา รู้จักบุคคล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ผู้บริหารเทศบาลเข้าถึงประชาชน ระดับครอบครัว	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
๒. ผู้บริหารเทศบาลรับทราบปัญหาจากบุคคลอย่างเท่าเทียม	๔.๓๔	๐.๗๓	มาก
๓. ผู้บริหารเทศบาลหมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคคลอย่างเหมาะสมตามความถนัดของบุคคล	๔.๐๖	๐.๙๗	มาก
๔. ผู้บริหารเทศบาลอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน	๔.๐๖	๐.๙๗	มาก
๕. ผู้บริหารเทศบาลจัดกิจกรรมที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
โดยภาพรวม	๔.๐๔	๐.๔๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า หลักสัปรีธรรม ๗ บุคคลัญญา รู้จักบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D.= 0.47) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลรับทราบปัญหาจากบุคคลอย่างเท่าเทียม ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.73) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลหมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคคลอย่างเหมาะสมตามความถนัดของบุคคล ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.97) ผู้บริหารเทศบาลอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.97) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลเข้าถึงประชาชน ระดับครอบครัว ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.77) ผู้บริหารเทศบาลจัดกิจกรรมที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้ ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.77) ตามลำดับ

๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคม อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคม อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ โดยใช้สถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ๒ กลุ่ม ในเรื่อง เพศ โดยการทดสอบค่า F-test (One way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า ๒ กลุ่ม ในเรื่องอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference)

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคม อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๑ ใช้สถิติ t-test คือ กลุ่มตัวอย่าง ๒ กลุ่ม มีความเป็นอิสระต่อกันใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ดังนั้น จะเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. มีค่ามากกว่า ๐.๐๕ และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคม อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ โดยรวม

(n = ๓๐๐)

ความคิดเห็นของประชาชนต่อ						
ภาวะผู้นำทางการเมือง	Group	n	$\bar{X}$	SD.	t.	Sig.
๑. ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ	ชาย	๑๓๘	๔.๑๗	๐.๔๒	๒.๒๐	๐.๐๑
	หญิง	๑๖๒	๔.๐๖	๐.๔๖		
๒. ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ	ชาย	๑๓๘	๔.๑๔	๐.๕๒	๑.๘๗	๐.๐๑
	หญิง	๑๖๒	๔.๐๒	๐.๕๗		
๓. ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ	ชาย	๑๓๘	๔.๑๖	๐.๔๑	๒.๓๒	๐.๔๕
	หญิง	๑๖๒	๔.๐๕	๐.๓๙		

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของ
ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
จำแนกตามเพศ โดยรวม (ต่อ)

(n = ๓๐๐)

๔. ภาวะผู้นำทางด้านทักษะ ทางสังคม	ชาย	๑๓๘	๔.๑๖	๐.๔๑	๒.๓๒	๐.๔๕
	หญิง	๑๖๒	๔.๐๕	๐.๓๙		
โดยรวม	ชาย	๑๓๘	๔.๑๖	๐.๓๘	๒.๐๗	๐.๑๙
	หญิง	๑๖๒	๔.๐๕	๐.๔๑		
	รวม	๓๐๐	๔.๑๐	๐.๔๐		

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า สมมติฐานประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันที่ระดับสำคัญทางสถิติ Sig. > ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๒ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า ๒ กลุ่ม ใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) และ นำเสนอในรูปตาราง ประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอายุ (n = ๓๐๐)

ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมือง		SS	df	MS	F	Sig
ภาวะผู้นำทางด้าน กายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๐	๔	๐.๑๐	๐.๕๐	๐.๗๓๖
	ภายในกลุ่ม	๕๙.๐๔	๒๙๕	๐.๒๐		
	รวม	๕๙.๔๔	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน บุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๔	๔	๐.๑๖	๐.๕๓	๐.๗๑๗
	ภายในกลุ่ม	๘๙.๒๖	๒๙๕	๐.๓๐		
	รวม	๘๙.๘๙	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน ความสามารถ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๒	๔	๐.๐๕	๐.๓๓	๐.๘๕๘
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๗๐	๒๙๕	๐.๑๗		
	รวม	๔๘.๙๒	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน ทักษะทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๒	๔	๐.๐๕	๐.๓๓	๐.๘๕๘
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๗๐	๒๙๕	๐.๑๗		
	รวม	๔๘.๙๒	๒๙๙			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๗	๔	๐.๐๙	๐.๔๒๒	๐.๗๙๒
	ภายในกลุ่ม	๖๑.๔๒	๒๙๕	๐.๒๑		
	รวม	๖๑.๗๙	๒๙๙			

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกอายุ ด้วยวิธีการทดสอบด้วยค่า เอฟ (F-Test) พบว่าโดยภาพรวม มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่าระดับ ๐.๐๕ อยู่ที่ระดับ ๐.๐๑ จึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ รายละเอียดตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

(n = ๓๐๐)

อายุ	อายุ				
	21-25 ปี	26-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
$\bar{X}$	4.07	4.12	4.08	4.16	4.03
21-25 ปี	4.07	.05*	-.01	-.05	.05*
26-30 ปี	4.12	.05*	.05*	-.05	.05
31-40 ปี	4.08	.01*	-.04	-.08	.05*
41-50 ปี	4.16	.05	.05*	.08	.13
51 ปีขึ้นไป	4.03	-.04	-.05	-.05	-.13

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ประชาชนที่มีอายุ ๕๑ - ๖๐ ปี มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด รองลงมา ประชาชนที่มีอายุ ๒๖ - ๓๐ ปี และประชาชนอายุ ๓๑ - ๕๐ ปี ตามลำดับ ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือประชาชนมีอายุ ๖๑ ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ ๔.๑๘ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านกายภาพ จำแนกตามอายุ

(n = ๓๐๐)

อายุ	X̄	อายุ				
		๒๑-๒๕ ปี	๒๖-๓๐ ปี	๓๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
		๔.๐๗	๔.๑๒	๔.๑๐	๔.๒๕	๔.๑๐
๒๑-๒๕ ปี	๔.๐๗		-.๐๕*	-.๐๓	-.๑๘	-.๐๓
๒๖-๓๐ ปี	๔.๑๒	.๐๕*		.๐๒*	-.๑๔	.๐๒*
๓๑-๕๐ ปี	๔.๑๐	.๐๓*	-.๐๒		-.๑๕	-.๑๖
๕๑-๖๐ ปี	๔.๒๕	.๑๘	.๑๕	.๑๕		.๑๕
๖๑ ปีขึ้นไป	๔.๑๐	.๐๓*	-.๐๒	-.๑๖	-.๑๕	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านการกายภาพ จำแนกตามอายุ ความคิดเห็นของประชาชนอายุ ๕๑ - ๖๐ ปี มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาประชาชนอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี ประชาชนอายุ ๓๑ - ๕๐ ปี และ ๖๑ ปีขึ้นไปมีระดับความคิดเห็นเท่ากันตามลำดับ และประชาชนอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๕ ปี มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามอายุ

(n = ๓๐๐)

อายุ	อายุ				
	๒๑-๒๕ ปี	๒๖-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
	๒๑-๒๕ ปี	๒๖-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
$\bar{X}$	๔.๐๕	๔.๐๙	๔.๐๔	๔.๐๐	๔.๑๐
๒๑-๒๕ ปี	๔.๐๕	-.๐๕*	.๐๐*	-.๒๒	.๐๕*
๒๖-๓๐ ปี	๔.๐๙	.๐๕*	.๐๕*	-.๑๗	.๐๙
๓๑-๔๐ ปี	๔.๐๔	.๐๐*	-.๐๕	-.๒๒	.๐๔*
๔๑-๖๐ ปี	๔.๐๐	.๒๒	.๑๗	.๒๒	.๒๖
๖๑ ปีขึ้นไป	๔.๑๐	-.๐๕	-.๐๙	-.๐๔	-.๒๖

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ประชาชนที่มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาประชาชนอายุระหว่าง ๒๖ – ๓๐ ปี ประชาชนอายุระหว่าง ๒๑ – ๒๕ ปี อายุ ๓๑ – ๔๐ ปี ตามลำดับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ น้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง ๔๑ – ๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านความสามารถ จำแนกตามอายุ

(n = ๓๐๐)

อายุ	X̄	อายุ				
		๒๑-๒๕ ปี	๒๖-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
		๔.๐๘	๔.๑๓	๔.๐๙	๔.๐๖	๔.๐๐
๒๑-๒๕ ปี	๔.๐๘		-.๐๕	-.๐๑	.๐๒*	.๐๘
๒๖-๓๐ ปี	๔.๑๓	.๐๕*		.๐๕*	.๐๖	.๑๓
๓๑-๔๐ ปี	๔.๐๙	.๐๑*	-.๐๔		.๐๓*	.๐๙
๔๑-๖๐ ปี	๔.๐๖	-.๐๒	-.๐๖	-.๐๓		.๐๖
๖๑ ปีขึ้นไป	๔.๐๐	-.๐๘	-.๑๓	-.๐๙	-.๐๖	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านความสามารถ จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ประชาชนที่มีอายุ ๒๖ - ๓๐ ปีขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือประชาชนอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี ประชาชนอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๕ ปี ประชาชนอายุระหว่าง ๔๑ - ๖๐ ปี ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ น้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง ๖๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคม จำแนกตามอายุ

(n = ๓๐๐)

อายุ	X̄	อายุ				
		๒๑-๒๕ ปี	๒๖-๓๐ ปี	๓๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
		๔.๐๘	๔.๑๓	๔.๐๙	๔.๐๖	๔.๐๐
๒๑-๒๕ ปี	๔.๐๘		-.๐๕	-.๐๑	.๐๒*	.๐๘
๒๖-๓๐ ปี	๔.๑๓	.๐๕*		.๐๕*	.๐๖	.๑๓
๓๑-๕๐ ปี	๔.๐๙	.๐๑*	-.๐๔		.๐๓*	.๐๙
๕๑-๖๐ ปี	๔.๐๖	-.๐๒	-.๐๖	-.๐๓		.๐๖
๖๑ ปีขึ้นไป	๔.๐๐	-.๐๘	-.๑๓	-.๐๙	-.๐๖	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคม จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม ประชาชนที่มีอายุ ๒๖ - ๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาประชาชนอายุระหว่าง ๓๑ - ๕๐ ปี ประชาชนมีอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๕ ปี ประชาชนอายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ และประชาชนอายุ ๖๑ ปีขึ้นไปน้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๓ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า ๒ กลุ่ม ใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) และ นำเสนอในรูปตาราง ประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามระดับการศึกษา

		(n = ๓๐๐)				
ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหาร		SS	df	MS	F	Sig.
ภาวะผู้นำทางด้าน กายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๗๐	๓	.๙๐	๔.๗๐	.๐๐๓*
	ภายในกลุ่ม	๕๖.๗๔	๒๙๖	.๑๙		
	รวม	๕๙.๔๔	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน บุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๕.๑๙	๓	๑.๗๓	๖.๐๕	.๐๐๑*
	ภายในกลุ่ม	๘๔.๗๐	๒๙๖	.๒๘		
	รวม	๘๙.๘๙	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน ความสามารถ	ระหว่างกลุ่ม	.๕๘	๓	.๑๙	๑.๑๘	.๓๑๙
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๓๔	๒๙๖	.๑๖		
	รวม	๔๘.๙๒	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน ทักษะทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.๕๘	๓	.๑๙	๑.๑๘	.๓๑๙
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๓๔	๒๙๖	.๑๖		
	รวม	๔๘.๙๒	๒๙๙			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๘	๓	.๓๙	๒.๕๓	.๐๕๗
	ภายในกลุ่ม	๔๕.๘๓	๒๙๖	.๑๕		
	รวม	๔๗.๐๑	๒๙๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกระดับ

การศึกษา ด้วยวิธีการทดสอบด้วยค่า เอฟ (F-Test) พบว่าโดยภาพรวม มีค่านัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่าระดับ ๐.๐๕ อยู่ที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วนั้นพบว่า ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ มีค่านัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่าระดับ ๐.๐๑ จึงต้องทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ในด้านดังกล่าวต่อไป

การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) โดยภาพรวม (ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม) จำแนกตามระดับการศึกษา รายละเอียดตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๓ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๐๐)

ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา			
	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	ม.๑ - ม.๓	ม.๓ - ม.๖		
$\bar{X}$	๔.๑๑	๔.๐๘	๔.๑๐	๔.๑๐
มัธยมศึกษาตอนต้น ม. ๑ - ม.๓	๔.๑๑	.๑๑	-.๐๒	.๐๐*
มัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖	๔.๐๘	-.๑๑	-.๑๓	-.๑๑
ปริญญาตรี	๔.๑๐	.๐๒*	.๑๓	.๐๒*
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๑๐	.๐๐*	.๑๑	-.๐๒

* มีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓ มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา สูงที่สุด รองลงมาคือการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับความคิดเห็นเท่ากัน และมี

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๔ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา รายด้าน ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๐๐)

ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา			
	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	ม.๑ - ม.๓	ม.๓ - ม.๖		
$\bar{X}$	๔.๒๑	๔.๐๐	๔.๑๗	๔.๒๐
มัธยมศึกษาตอนต้น ม. ๑ - ม.๓	๔.๒๑	.๒๒	.๐๔*	.๐๑*
มัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖	๔.๐๐	-.๒๒	-.๑๗	-.๒๐
ปริญญาตรี	๔.๑๗	-.๐๔	.๑๗	-.๐๓
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๒๐	-.๐๑	.๐๒*	.๐๓*

* มีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓ มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา สูงที่สุด รองลงมาคือการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี ตามลำดับ และมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๕ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา รายด้าน ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๐๐)

ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา			
	มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
	ม.๑ - ม.๓		ม.๓ - ม.๖	
	$\bar{X}$	๔.๒๔	๓.๙๓	๔.๑๕
มัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓	๔.๒๔		๓.๙๓	๔.๑๕
มัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖	๓.๙๓	-๓๒		-๒๗
ปริญญาตรี	๔.๑๕	-๐๙	๒๓	
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๒๐	-๐๔	๒๗	๐๕*

* มีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓ มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา สูงที่สุด รองลงมาคือการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรีตามลำดับ และมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๖ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา รายด้าน ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๐๐)

ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา			
	$\bar{X}$	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ปริญญาตรี
		ม.๑ - ม.๓	ม.๓ - ม.๖	สูงกว่าปริญญาตรี
		๔.๐๔	๔.๐๙	๔.๑๖
มัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓	๔.๐๔		-.๐๕	-.๑๑
มัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖	๔.๐๙	.๐๕*		-.๐๗
ปริญญาตรี	๔.๑๖	.๑๑	.๐๗	
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๑๗	.๐๒	-.๐๒	-.๐๙

* มีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปริญญาตรี มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา สูงที่สุด รองลงมาคือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖ ระดับสูงกว่าปริญญาตรีตามลำดับ และมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๗ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา รายด้าน ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๐๐)

ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา			
	มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
	ม.๑ - ม.๓		ม.๓ - ม.๖	
	$\bar{X}$			
มัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓	๔.๐๔	๔.๐๔	๔.๐๙	๔.๑๖
มัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖	๔.๐๙	๐.๐๕*	๐.๐๗	๐.๐๗
ปริญญาตรี	๔.๑๖	๐.๑๑	๐.๐๗	๐.๑๙
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๐๗	๐.๐๒	๐.๐๒	๐.๐๙

* มีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปริญญาตรี มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา สูงที่สุด รองลงมาคือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๓ - ม.๖ ระดับสูงกว่าปริญญาตรีตามลำดับ และมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทราแตกต่างกัน

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๔ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า ๒ กลุ่ม ใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) และ นำเสนอในรูปตาราง ประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๘ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทราจำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๐๐)

ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหาร		SS	df	MS	F	Sig
ภาวะผู้นำทางด้าน กายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๕	๕	.๗๓	๓.๘๔	.๐๐๒*
	ภายในกลุ่ม	๕๕.๗๙	๒๙๔	.๑๙		
	รวม	๕๙.๔๔	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน บุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๗.๓๐	๕	๑.๔๖	๕.๒๐	.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๘๒.๖๐	๒๙๔	.๒๘		
	รวม	๘๙.๘๙	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน ความสามารถ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๖	๕	.๘๓	๕.๔๖	.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๔๔.๗๖	๒๙๔	.๑๕		
	รวม	๔๘.๙๒	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน ทักษะทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๖	๕	.๘๓	๕.๔๖	.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๔๔.๗๖	๒๙๔	.๑๕		
	รวม	๔๘.๙๒	๒๙๙			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๖๓	๕	.๕๓	๓.๔๙	.๐๐๔*
	ภายในกลุ่ม	๔๔.๓๘	๒๙๔	.๑๕		
	รวม	๔๗.๐๑	๒๙๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหาร เทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกอาชีพ ด้วยวิธีการทดสอบด้วยค่า เอฟ (F-Test) พบว่าโดยภาพรวม มีค่านัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าระดับ ๐.๐๕ อยู่ทีระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วนั้น พบว่า ภาวะผู้นำ

ทางด้านกายภาพ ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ และภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม มีค่านัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าระดับ ๐.๐๑ จึงต้องทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ในด้านดังกล่าวต่อไป

การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) โดยภาพรวม (ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม) จำแนกตามระดับการศึกษา รายละเอียดตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๐๐)

อาชีพ	รับจ้างทั่วไป	เกษตรกร	ข้าราชการ	พนักงานบริษัท	พนักงานของรัฐ	เกษียณ
$\bar{X}$	๔.๑๖	๔.๐๕	๓.๙๒	๓.๙๕	๔.๒๙	๔.๑๑
รับจ้างทั่วไป		-.๐๑	.๑๔	.๒๒	-.๓๐	.๐๓*
เกษตรกร	๔.๐๕		.๑๕	.๒๓	-.๒๙	.๐๔*
ข้าราชการ	๓.๙๒	-.๑๔		.๐๗	-.๔๔	-.๑๑
พนักงานบริษัท	๓.๙๕	-.๒๒	-.๒๓		-.๕๒	-.๑๙
พนักงานของรัฐ	๔.๒๙	.๓๐	.๒๙	.๔๔		.๓๓
เกษียณ	๔.๑๑	-.๐๓	-.๐๔	.๑๑	.๑๙	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานของรัฐ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหาร

เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มากที่สุด อาชีพรับจ้างทั่วไป เกษียนอายุ อาชีพเกษตรกร ข้าราชการ มีระดับความคิดเห็นเรียงตามลำดับ ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุดคือพนักงานบริษัท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๐๐)

อาชีพ	รับจ้าง ทั่วไป	เกษตรกร	ข้าราชการ	พนักงาน บริษัท	พนักงาน ของรัฐ	เกษียณ
$\bar{X}$	๔.๑๒	๔.๑๓	๓.๙๘	๓.๙๐	๔.๔๒	๔.๐๙
รับจ้าง ทั่วไป	๔.๑๒	-.๐๑	.๑๔	.๒๒	-.๓๐	.๐๓*
เกษตรกร	๔.๑๓	.๐๑*	.๑๕	.๒๓	-.๒๙	.๐๔*
ข้าราชการ	๓.๙๘	-.๑๔	-.๑๕	.๐๗	-.๔๔	-.๑๑
พนักงาน บริษัท	๓.๙๐	-.๒๒	-.๒๓	-.๐๗	-.๕๒	-.๑๙
พนักงาน ของรัฐ	๔.๔๒	.๓๐	.๒๙	.๔๔	.๕๒	.๓๓
เกษียณ	๔.๐๙	-.๐๓	-.๐๔	.๑๑	.๑๙	-.๓๓

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานของรัฐ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มากที่สุด อาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพเกษตรกร เกษียนอายุ ข้าราชการ มีระดับความคิดเห็นเรียงตามลำดับ ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุดคือพนักงานบริษัท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๐๐)

อาชีพ	รับจ้าง ทั่วไป	เกษตรกร	ข้าราชการ	พนักงาน บริษัท	พนักงาน ของรัฐ	เกษียณ
$\bar{X}$	๔.๐๘	๔.๑๒	๓.๙๖	๓.๗๙	๔.๕๕	๔.๐๒
รับจ้าง ทั่วไป	๔.๐๘	- .๐๔	.๑๑	.๒๘	-.๔๗	.๐๕*
เกษตรกร	๔.๑๒	.๐๔*	.๑๕	.๓๒	-.๔๓	.๐๙
ข้าราชการ	๓.๙๖	-.๑๑	-.๑๕	.๑๗	-.๕๘	-.๐๖
พนักงาน บริษัท	๓.๗๙	-.๒๘	-.๓๒	-.๑๗	-.๗๕	-.๒๓
พนักงาน ของรัฐ	๔.๕๕	.๔๓	.๕๘	.๓๕		.๕๓
เกษียณ	๔.๐๒	-.๐๕	-.๐๙	.๐๖	.๒๓	-.๕๓

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานของรัฐ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มากที่สุด อาชีพอาชีพเกษตรกร รับจ้างทั่วไป เกษียณอายุ ข้าราชการ มีระดับความคิดเห็นเรียงตามลำดับ ระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุดคือพนักงานบริษัท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๐๐)

อาชีพ	รับจ้าง ทั่วไป	เกษตรกร	ข้าราชการ	พนักงาน บริษัท	พนักงาน ของรัฐ	เกษียณ
$\bar{X}$	๔.๒๒	๔.๙๘	๓.๘๗	๓.๐๖	๔.๐๙	๔.๑๖
รับจ้าง ทั่วไป	๔.๒๒	.๒๔	.๓๕	.๑๖	.๑๓	.๐๗
เกษตรกร	๓.๙๘	-.๒๔	.๑๑	-.๐๘	-.๑๑	-.๑๗
ข้าราชการ	๓.๘๗	-.๓๕	-.๑๑	-.๑๙	-.๒๒	-.๒๘
พนักงาน บริษัท	๔.๐๖	-.๑๖	.๐๘	.๑๙	-.๐๔	-.๑๐
พนักงาน ของรัฐ	๔.๐๙	-.๑๓	.๑๑	.๒๒	.๐๔*	-.๐๖
เกษียณ	๔.๑๖	-.๐๗	.๑๗	.๒๘	.๑๐	.๐๖

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มากที่สุด อาชีพเกษียณอายุ พนักงานของรัฐ พนักงานบริษัท อาชีพเกษตรกร มีระดับความคิดเห็นเรียงตามลำดับระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุดคือข้าราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๓ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๐๐)

อาชีพ	รับจ้าง ทั่วไป	เกษตรกร	ข้าราชการ	พนักงาน บริษัท	พนักงาน ของรัฐ	เกษียณ
$\bar{X}$	๔.๒๒	๓.๙๘	๓.๘๗	๔.๐๖	๔.๐๙	๔.๑๖
รับจ้าง ทั่วไป	๔.๒๒	-.๒๔	.๓๕	.๑๖	.๑๓	.๐๗
เกษตรกร	๓.๙๘	-.๒๔	.๑๑	-.๐๘	-.๑๑	-.๑๗
ข้าราชการ	๓.๘๗	-.๓๕	-.๑๑	-.๑๙	-.๒๒	-.๒๘
พนักงาน บริษัท	๔.๐๖	-.๑๖	.๐๘	.๑๙	-.๐๔	-.๑๐
พนักงาน ของรัฐ	๔.๐๙	-.๑๓	.๑๑	.๒๒	.๐๔	-.๐๖
เกษียณ	๔.๑๖	-.๐๗	.๑๗	.๒๘	.๑๐	.๐๖

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มากที่สุด อาชีพเกษียณอายุ พนักงานของรัฐ พนักงานบริษัท อาชีพเกษตรกร มีระดับความคิดเห็นเรียงตามลำดับระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุดคือข้าราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๔ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล
ดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n = ๓๐๐)

ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหาร		SS	df	MS	F	Sig
ภาวะผู้นำทางด้าน กายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๕๐	๔	๑.๑๓	๖.๐๔	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๕๔.๙๔	๒๙๕	.๑๙		
	รวม	๕๙.๔๔	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน บุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๙.๐๕	๔	๒.๒๙	๘.๒๕	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๘๐.๘๕	๒๙๕	.๒๗		
	รวม	๘๙.๘๙	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน ความสามารถ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๐๒	๔	๑.๐๑	๖.๖๑	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๕๔.๘๙	๒๙๕	.๑๕		
	รวม	๕๘.๙๒	๒๙๙			
ภาวะผู้นำทางด้าน ทักษะทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๐๒	๔	๑.๐๑	๖.๖๑	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๕๔.๘๙	๒๙๕	.๑๕		
	รวม	๕๘.๙๒	๒๙๙			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๘๔	๔	.๗๑	๔.๗๓	.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๕๔.๑๘	๒๙๕	.๑๕		
	รวม	๕๗.๐๑	๒๙๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามรายได้ต่อเดือน กับภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความเห็นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ตามรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๙ - ๔.๓๓ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๓๕ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวม รายได้ต่อเดือน

(n = ๓๐๐)

รายได้ต่อเดือน	น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป
$\bar{X}$	๔.๑๕	๔.๐๗	๓.๙๓	๓.๙๔	๔.๒๙
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๔.๑๕	.๐๙	.๒๒	.๒๒	.๑๔
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๔.๐๗	-.๐๙	.๑๔	.๑๓	-.๒๓
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๓	-.๒๒	-.๑๔	-.๐๑	-.๓๖
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๓.๙๔	-.๒๒	-.๑๓	.๐๑*	-.๓๖
๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป	๔.๒๙	.๑๔	.๒๓	.๓๖	.๓๖

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มากที่สุด ระดับความคิดเห็นผู้มีรายได้น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ผู้มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท ผู้มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ ๐๐ ขึ้นไป ส่วนประชาชนที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาทมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา น้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๖ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ รายได้ต่อเดือน

(n = ๓๐๐)

รายได้ต่อเดือน		น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป
		บาท	บาท	บาท	บาท	
	$\bar{X}$	๔.๑๒	๔.๑๖	๓.๙๗	๓.๘๘	๔.๔๒
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๔.๑๒		-.๐๔	.๑๔	.๒๓	-.๓๑
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๔.๑๖	.๐๔		.๑๘	.๒๗	-.๒๗
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๗	-.๑๔	-.๑๘		.๐๙	-.๔๕
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๓.๘๘	-.๒๓	-.๒๗	-.๐๙		-.๕๔
๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป	๔.๔๒	.๓๑	.๒๗	.๔๕	.๕๔	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มากที่สุด ระดับความคิดเห็นผู้มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาทผู้มีรายได้ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทผู้มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ ส่วนประชาชนที่มี ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาทมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา น้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๗ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ รายได้ต่อเดือน

(n = ๓๐๐)

รายได้ต่อเดือน		น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป
		บาท	บาท	บาท	บาท	
	$\bar{X}$	๔.๐๗	๔.๑๖	๓.๙๕	๓.๗๖	๔.๕๕
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๔.๐๗		-.๐๙	.๑๒	.๓๑	-.๔๘
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๔.๑๖	.๐๙		.๒๑	.๓๙	-.๓๙
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๕	-.๑๒	-.๒๑		.๑๙	-.๖๐
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๓.๗๖	-.๓๑	-.๓๙	-.๑๙		-.๗๙
๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป	๔.๕๕	.๔๘	.๓๙	.๖๐	.๗๙	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มากที่สุด ระดับความคิดเห็นผู้มี ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาทบาทผู้มีรายได้ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทผู้มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ ส่วนประชาชนที่มี ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาทมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา น้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๘ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านภาวะผู้นำทางด้านการสามารถรายได้ต่อเดือน

(n = ๓๐๐)

รายได้ต่อเดือน		น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป
		บาท	บาท	บาท	บาท	
	$\bar{X}$	๔.๒๒	๓.๙๘	๓.๙๐	๔.๐๕	๔.๑๐
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๔.๒๒		.๒๔	.๓๒	.๑๖	.๑๒
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๙๘	-.๒๔		.๐๘	-.๐๗	-.๑๒
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๐	-.๓๒	-.๐๘		-.๑๕	-.๒๐
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๔.๐๕	-.๑๖	.๐๗	.๑๕		-.๐๕
๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป	๔.๑๐	-.๑๒	.๑๒	.๒๐	.๐๕	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านภาวะผู้นำทางด้านการสามารถจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีน้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มากที่สุด ระดับความคิดเห็นผู้มีรายได้ ๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป ผู้มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ ส่วนประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาทมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา น้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านภาวะผู้นำทางด้านการทักษะทางสังคม รายได้ต่อเดือน

(n = ๓๐๐)

รายได้ต่อเดือน		น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป
		บาท	บาท	บาท	บาท	
	$\bar{X}$	๔.๒๒	๓.๙๘	๓.๙๐	๔.๐๕	๔.๑๐
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๔.๒๒		.๒๔	.๓๒	.๑๖	.๑๒
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๙๘	-.๒๔		.๐๘	-.๐๗	-.๑๒
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๐	-.๓๒	-.๐๘		-.๑๕	-.๒๐
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๔.๐๕	-.๑๖	.๐๗	.๑๕		-.๐๕
๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป	๔.๑๐	-.๑๒	.๑๒	.๒๐	.๐๕	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านภาวะผู้นำทางด้านการทักษะทางสังคม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีน้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มากที่สุด ระดับความคิดเห็นผู้มีรายได้ ๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป ผู้มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ ส่วนประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาทมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา น้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๔๐ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	ยอมรับ	ปฏิเสธ	t	F	Sig.
สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน		✓	๒.๐๗		๐.๑๙*
สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน		✓		๐.๔๒๒	๐.๗๙๒*
สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน		✓		๒.๕๓	๐.๕๗*
สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน		✓		๓.๔๙	.๐๐๔
สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกัน	✓			๔.๗๓	.๐๐๑

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๓ การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๐ รูปหรือคน ซึ่งครอบคลุมประเด็นเรื่องที่วิจัยโดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

๑) ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านภาวะผู้นำด้านกายภาพ

ภาวะผู้นำด้านกายภาพของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลีจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้โดยวิธีการใดบ้าง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้คำตอบสรุปได้ดังนี้

๑) การทำงานที่ผ่านมามองได้ว่าผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การตรงต่อเวลาทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวันเวลาที่กำหนด มีการติดตามผลงานที่ทำเสมอ หากเกิดข้อผิดพลาดจะต้องแสดงความรับผิดชอบ ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ของตน ชอบทำงานร่วมกับบุคคลอื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด มีความตั้งใจในการทำงาน^๑

๒) ผู้บริหารองค์กรในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำ นั้นจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของระบบในการบริหารองค์กร ซึ่งถ้ามองส่วนหนึ่งของความคิดที่สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากบริบทของสภาพแวดล้อมขององค์กร^๒

๓) การกระทำของทั้งสองฝ่ายทั้งฝ่ายสั่งการและฝ่ายปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถืออันเป็นพลอย่างหนึ่งที่สามารถจะเอาชนะความไม่แน่นอน และสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งได้ การสร้างความเชื่อถือของคนนั้น เกิดจากประสบการณ์จะปรากฏเมื่อเกิดความมั่นใจ^๓

๔) การตรงต่อเวลาทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวันเวลาที่กำหนด มีการติดตามผลงานที่ทำเสมอ หากเกิดข้อผิดพลาดจะต้องแสดงความรับผิดชอบ ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ของตน ชอบทำงานร่วมกับบุคคลอื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด มีความตั้งใจในการทำงาน^๔

๕) เป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่จะช่วยให้สามารถพัฒนาภาวะผู้นำให้สามารถปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ ที่จะดำเนินชีวิตร่วมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ต้องรู้จักมองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริง และจะต้องทำใจยอมรับสภาพที่แท้จริงของตนเองให้ได้จะช่วยให้บุคคลสามารถกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม^๕

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

๖) ในการบริหารเทศบาลนั้นผู้นำจำเป็นที่จะต้องพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขตนเองและนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำ ในส่วนบุคคลที่รับรู้ต้นได้สอดคล้องตามความเป็นจริง ซึ่งมักจะมองเห็นตนตามอุดมคติที่ค่อนข้างเป็นไปได้ บางคนพูดไม่เก่งถ้าบุคคลนั้นไฝ่ฝันที่จะเป็นผู้นำในอนาคตก็จะให้เขาพัฒนาศักยภาพของภาวะผู้นำให้ดีขึ้น^๖

๗) เทศบาลผู้นำสูงสุดจะต้องมาจากการเลือกตั้งฉะนั้นในการที่จะได้ผู้นำที่มีการพัฒนาในตนเองเข้ามาร่วมงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง แน่นนอนในทุกเทศบาลก็อยากได้ผู้นำที่มีวินัยในตนเองที่จะบังคับบัญชาให้เกิดความสนใจ และผู้นำที่จะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย^๗

๘) การเป็นผู้นำที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับผลการตัดสินใจของผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ โดยที่ผู้บริหารจะหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญก่อนหน้า^๘

๙) ตัวของผู้นำจะต้องมีแนวคิดการบริหารการแสวงหาแนวทางการบริหารองค์กร ซึ่งในแต่ละสถานที่จะมีความแตกต่างกันออกไป ผู้นำจะต้องพัฒนาเพื่อที่จะเพิ่มความความกระตือรือร้นและความสม่ำเสมอในการแสวงหาคำตอบ^๙

๑๐) ผู้นำที่มีการพัฒนาความรู้และทักษะในตนเองมาก่อนเข้ารับตำแหน่งจะช่วยให้มีผู้นำที่มีคุณภาพและสามารถต่อสู้กับความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้นำที่มีวินัยในตนเองและสามารถบังคับบัญชาให้เกิดความสนใจและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของทีมงานได้^{๑๐}

สรุปได้ว่า การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ การทำงานที่ผ่านมามองได้ว่าผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง การตรงต่อเวลาทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวันเวลาที่กำหนด มีการติดตามผลงานที่ทำเสมอมีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หากเกิดข้อผิดพลาดจะต้องแสดงความรับผิดชอบผู้บริหารองค์กรในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำแสดงความเป็นผู้นำเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง แต่งกายเหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองนั้นจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของระบบในการบริหารองค์กรการกระทำของทั้งสองฝ่ายทั้งฝ่ายสั่งการและฝ่ายปฏิบัติงาน มีความพร้อมในการทำกิจกรรมทางการเมืองซึ่งจะส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือขึ้นเป็นพลอย่างหนึ่งที่สามารถจะ

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

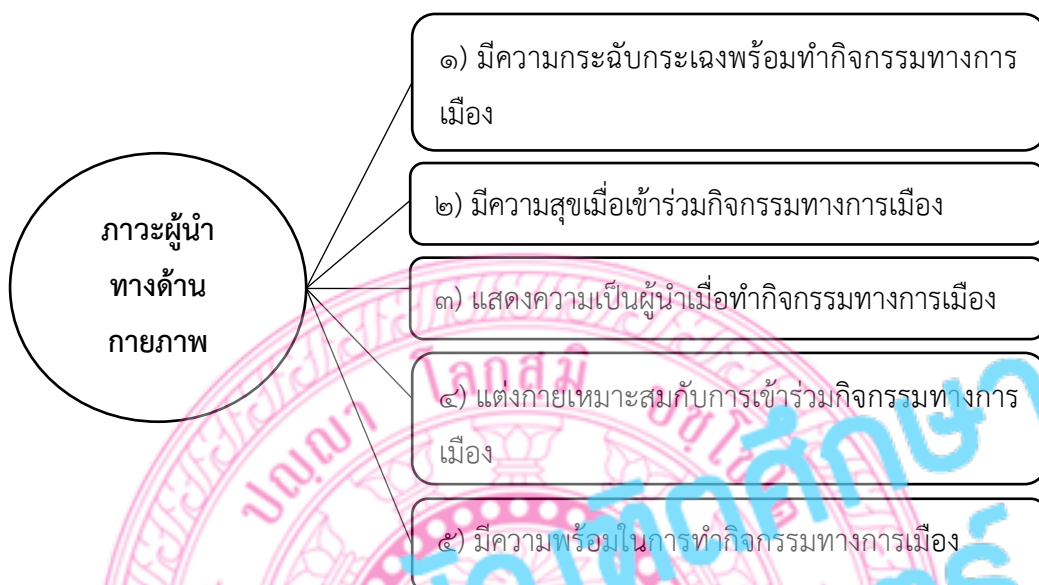
^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

เอาชนะความไม่แน่นอนการตรงต่อเวลาทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวันเวลาที่กำหนด มีการติดตามผลงานที่ทำเสมอ

แผนภาพที่ ๔.๑ ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทปนโณ

๒) ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ

ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลีจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้โดยวิธีการใดบ้าง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้คำตอบสรุปได้ดังนี้

๑) เป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่จะช่วยให้สามารถพัฒนาภาวะผู้นำให้สามารถปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ ที่จะดำเนินชีวิตร่วมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ต้องรู้จักมองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริง และจะต้องทำใจยอมรับสภาพที่แท้จริงของตนเองให้ได้จะช่วยให้บุคคลสามารถกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม^{๑๑}

๒) ในการบริหารเทศบาลนั้นผู้นำจำเป็นที่จะต้องพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขตนเองและนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำ ในส่วนบุคคลที่รับรู้ตนได้สอดคล้องตามความเป็นจริง ซึ่งมักจะมองเห็นตนตาม

^{๑๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

อุดมคติที่ค่อนข้างเป็นไปได้ บางคนพูดไม่เก่งถ้าบุคคลนั้นไฝฝืนที่จะเป็นผู้นำในอนาคตก็จะให้เขาพัฒนาศักยภาพของภาวะผู้ให้ดีขึ้น^{๑๒}

๓) เทศบาลผู้นำสูงสุดจะต้องมาจากการเลือกตั้งฉะนั้นในการที่จะได้ผู้นำที่มีการพัฒนาในตนเองเข้ามาร่วมงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง แน่ชอนในทุกเทศบาลก็อยากได้ผู้นำที่มีวินัยในตนเองที่จะบังคับบัญชาให้เกิดความสนใจ และผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย^{๑๓}

๔) การเป็นผู้นำที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถตัดสินใจของผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ โดยที่ผู้บริหารจะหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญก่อนหน้า^{๑๔}

๕) ตัวของผู้นำจะต้องมีแนวคิดการบริหารการแสวงหาแนวทางการบริหารองค์กร ซึ่งในแต่ละสถานที่ที่มีความแตกต่างกันออกไป ผู้นำจะต้องพัฒนาเพื่อที่จะเพิ่มความความกระตือรือร้นและความสม่ำเสมอในการแสวงหาคำตอบ^{๑๕}

๖) ภาวะผู้นำมีหลายประเภทและที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ การให้คำปรึกษาว่าเป็นการพัฒนาเครือข่ายระหว่างบุคคล ที่มีความไว้วางใจ ให้การยอมรับ การนับถือให้ความอบอุ่น การทำความเข้าใจ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเผชิญกับความพึงพอใจหรือปัญหาในชีวิตของผู้รับคำปรึกษา^{๑๖}

๗) การพัฒนาการบริหาร มีแนวทางการควบคุมดูแลกันเองภายใน เพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อยซึ่งปัจจัยที่สำคัญสำหรับการบริหารงานตาม ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์^{๑๗}

๘) ผู้บริหารจะมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำจะต้องแนะนำวิธีการในการปฏิบัติส่วนหนึ่งเกิดจากการสั่งการซึ่งเป็นหน้าที่ของการบริหาร ที่จะผลักดันให้องค์กรเกิดการดำเนินงาน ผู้บริหารจะต้องใช้ทักษะอย่างสูงในการสื่อสารจูงใจอย่างระมัดระวัง^{๑๘}

๙) การบริหารเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและที่ได้ทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายของเทศบาล ผู้บริหารจะต้องเกิดมาจากคุณสมบัติที่มีมาแต่กำเนิดบวกกับทักษะที่ได้มีการฝึกหัดต่อมาในภายหลัง ผู้นำส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทั้งในด้านที่ให้ทั้งคุณและให้โทษ^{๑๙}

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

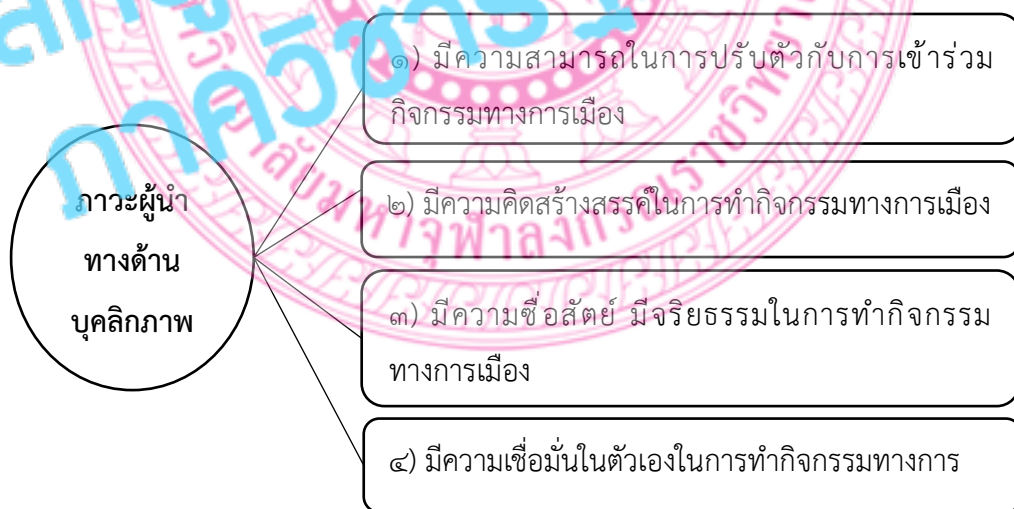
^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

๑๐) มุ่งเน้นเน้นปัจจัย พัฒนาศักยภาพและความรู้ความสามารถ บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ จัดสรรให้เพียงพอและเหมาะสม การมอบหมายงานและการสั่งการ ผู้บริหารต้องแนะนำวิธีการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เน้นการสั่งการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลักดันให้องค์กรทำงานเน้นความเป็นผู้นำ ใช้อำนาจอย่างมีคุณธรรม^{๒๐}

สรุปได้ว่า การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลนิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ เป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่จะช่วยให้สามารถพัฒนาภาวะผู้นำให้สามารถปรับตัวดิกรรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างราบรื่น ต้องรู้จักมองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริงในการบริหารเทศบาลนั้นผู้นำจำเป็นที่จะต้องพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขตนเองมีความสามารถในการปรับตัวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมทางการเมือง ในส่วนบุคคลที่รับรู้ตนได้สอดคล้องตามความเป็นจริงเทศบาลผู้นำสูงสุดจะต้องมาจากการเลือกตั้งฉะนั้นในการที่จะได้ผู้นำที่มีการพัฒนาในตนเองเข้ามาร่วมงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งการเป็นผู้นำที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์มีความความเชื่อสัตย์ มีจริยธรรมในการทำกิจกรรมทางการเมืองมีความเชื่อมั่นในตัวเองในการทำกิจกรรมทางการเมือง และประเมินสถานการณ์ โดยที่ผู้บริหารจะหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพที่ ๔.๒ ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทบุญโล

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

๓) ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านภาวะผู้นำทางด้านการความสามารถ

ภาวะผู้นำทางด้านการความสามารถของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลีจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้โดยวิธีการใดบ้าง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้คำตอบสรุปได้ดังนี้

๑) การที่จะพัฒนาคุณลักษณะผู้นำในด้านเป็นผู้รู้จักเหตุ นั้นขึ้นอยู่กับตัวของผู้บริหารเอง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล หน้าที่ของผู้บริหารก็ คือ การกำหนดเป้าหมายและสั่งการส่วนผลงานจะประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ^{๒๑}

๒) เห็นสมควรให้มีการลงพื้นที่สำรวจเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และความต้องการของประชาชนในชุมชนที่แท้จริงโดยการจัดเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้าน และเวทีประชาคมในระดับตำบล อีกทั้งในวางแผนในการดำเนินงานที่ชัดเจนทั้งระยะสั้นหรือในกรณีเร่งด่วน^{๒๒}

๓) ได้มองไปถึงการรู้จักเหตุในทางด้านการบริหารบุคคลที่มีมาตรฐานรองรับซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มของผู้บริหาร และพนักงานเทศบาล กำหนดหน้าที่ให้ทำตามความรู้ความสามารถว่ามีความรู้ด้านไหน จบการศึกษาระดับใดหรือวิชาเอกใดมา ควรอยู่ในตำแหน่งงานใด^{๒๓}

๔) ทางพระพุทธศาสนาที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้นำนั้น มองถึงเรื่องความเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งที่ย่าย ๆ ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ซับซ้อนและมีความหมายต่อความเข้าใจคือความเชื่อ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นไปได้ในทางที่ดี ความรู้ความเข้าใจนี้เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดออกมาสู่สังคม สู่ตัวบุคคล ถ้าเข้าใจและรู้ว่าสิ่งหนึ่งสิ่งนั้นคืออะไรสิ่งนั้นนั้นเป็นเพียงการเสริมให้เป็น การมองถึงการเป็นผู้การดำเนินการในฐานะผู้นำองค์กร ทำให้มีกำลังใจในการทำงาน^{๒๔}

๕) เป็นผู้ที่รู้จักเหตุและงานว่าอันใดมีความรู้ระดับไหน ทำงานได้มีประสิทธิภาพระดับไหน เพื่อที่จะมอบงานนั้นให้แก่หน่วยงานไหนนั้นไปทำงานให้เป็นไปตามการวางแผนไว้ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้เป็นที่เป็นผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ได้ ทำให้งานประสบความสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี^{๒๕}

๖) ผู้นำรู้จักการแบ่งงาน หรือการมอบหมายอำนาจและและกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ทุกคน โดยให้ทุกคนได้ช่วยกันปฏิบัติงานในลักษณะของการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานที่เกิดจาก ความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายในองค์กรนั้น เนื่องมาจากทุกฝ่ายมีความสามารถ มีบทบาทต่อการปฏิบัติงาน^{๒๖}

^{๒๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๒๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๒๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๒๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๒๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๒๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

๓) ผู้นำนั้นจะต้องมีทักษะในการบริหารงานในหลายๆ ด้าน เพื่อที่จะดำเนินการบริหารเทศบาลก้าวหน้าสู่ความสำเร็จ และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งผู้บริหารจะต้องมีทั้งความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา จะต้องมีความวิสัยทัศน์ มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีการประสานความร่วมมือระหว่างบุคคล เพื่อที่จะขับเคลื่อนให้งานให้บรรลุเป้าหมาย^{๒๗}

๔) ผู้นำนั้นจะมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะต้องแนะนำวิธีการในการปฏิบัติส่วนหนึ่งเกิดจากการสั่งการซึ่งเป็นหน้าที่ของการบริหาร ที่จะผลักดันให้องค์กรเกิดการทำงานผู้บริหารจะต้องใช้ทักษะอย่างสูงในการสื่อสารจูงใจอย่างระมัดระวัง^{๒๘}

๕) ผู้นำนั้นเป็นที่ยอมรับ และที่ได้ทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายของเทศบาลผู้บริหารจะต้องเกิดมาจากคุณสมบัติที่มีมาแต่กำเนิดบวกกับทักษะที่ได้มีการฝึกหัดต่อมาในภายหลัง ผู้นำส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทั้งในด้านที่ให้คุณ และให้โทษ^{๒๙}

๑๐) ผู้นำต้องมีทักษะการบริหารงานหลากหลายด้าน มุ่งเน้นการนำพาเทศบาลไปสู่ความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ต้องมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล ต้องมีทักษะและคุณสมบัติที่หลากหลาย ทักษะการบริหารงาน ความรู้ความสามารถ มนุษย์สัมพันธ์ และการประสานงาน^{๓๐}

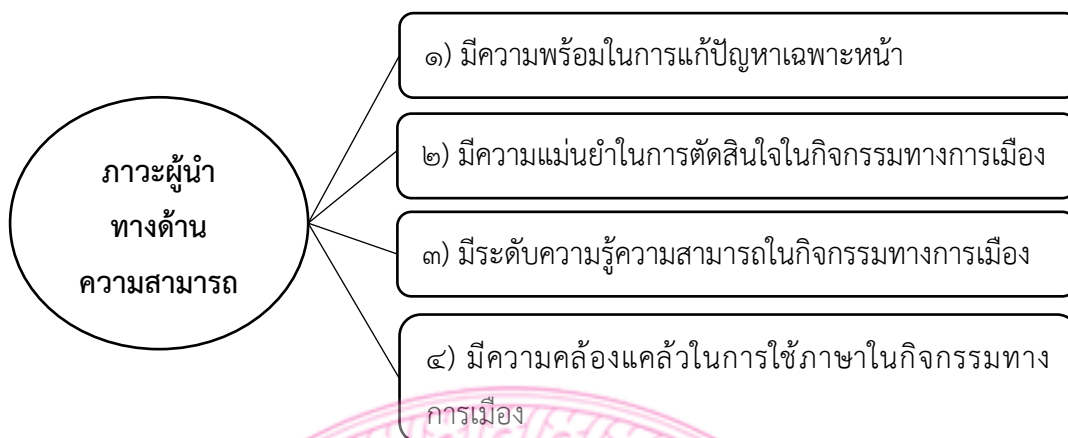
สรุปได้ว่า การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลนิคมพัฒนา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ การที่จะพัฒนาคุณลักษณะผู้นำในด้านเป็นผู้รู้จักเหตุ นั้นขึ้นอยู่กับตัวของผู้บริหารเองไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล เห็นสมควรให้มีการลงพื้นที่สำรวจเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมีความพร้อมในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาในกิจกรรมทางการเมือง และความต้องการของประชาชนในชุมชนที่แท้จริงโดยการจัดเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้านได้มองไปถึงการรู้จักเหตุในทางด้านการบริหารบุคคลที่มีมาตรฐานรองรับซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มของผู้บริหารมีความแม่นยำในตัดสินใจ ในกิจกรรมทางการเมือง มีระดับความรู้ความสามารถในกิจกรรมทางการเมือง และพนักงานเทศบาลทางพระพุทธศาสนาที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้นำนั้น มองถึงเรื่องความเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งที่ย่อย ๆ

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

แผนภาพที่ ๔.๓ ภาวะผู้นำทางด้านการเมือง

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทพลโ

๔. ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านภาวะผู้นำทางด้านการเมือง

ภาวะผู้นำทางด้านการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลีจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้โดยวิธีการใดบ้าง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้คำตอบสรุปได้ดังนี้

๑) ความดีความชอบทางด้านการกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญในบางครั้งก็ต้องการการประนีประนอมในบางครั้งเพราะประชาชนก็สำคัญ^{๓๑}

๒) ผู้นำจะต้องมีความเต็มใจในการบริหาร ใช้ความสามารถที่จะทำกิจกรรมที่เกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะประสบการณ์และอารมณ์ความพร้อมที่จะพัฒนาคนให้นำความสามารถมาทำกิจกรรม ตามที่ต้องการมีความพร้อม ตามสภาพหรือคุณภาพในการที่จะทำ อันเนื่องมาจากการที่เราได้เตรียมการไว้ก่อน การมีความถนัด การมีความพอใจ หรือการมีความกระตือรือร้น^{๓๒}

๓) ความรู้จะเป็นผลนำมาสู่การกระทำความจำที่เริ่มจากสิ่งที่ยาก ๆ ไปจนถึงความจำเป็นในสิ่งที่ย่งยากมีความซับซ้อนและมีความหมายต่อกันมีความเข้าใจคือ ความเชื่อหรือความรู้สึกลึกซึ้งต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นไปได้ในทางดี และไม่ตี ความรู้ความเข้าใจนี้เป็นสิ่งที่สามารถจะถ่ายทอดออกมาจากกลุ่ม มาสู่ตัวบุคคล ให้บุคคลเข้าใจและรู้ว่าแต่ละสิ่งคืออะไร^{๓๓}

^{๓๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๓๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๓๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

๔) ความเป็นผู้นำในการเข้าถึงกิจกรรมต่างๆมีความเป็นกันเองเอาใจใส่เข้าถึงประชาชนมีการพูดคุยสังเคราะห์ และช่วยเหลือประชาชนเมื่ออยู่ในฐานะผู้นำบริการเหมือนญาติพี่น้องของตนเอง^{๓๔}

๕) การกำหนดเป้าหมายและสิ่งการส่วนผลงานจะประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการการที่จะพัฒนาเทศบาลเมืองตำบลอนฉิมพลีให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป^{๓๕}

๖) ตัวของผู้บริหารเทศบาลเองเป็นผู้รู้จักผล ในการทำงานและมีความรับผิดชอบ ดูแลการจัดการด้านขอบข่ายที่ครอบคลุมในทุกเรื่อง มุ่งเน้นงานถึงผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก และในอีกประการหนึ่งคือเน้นเรื่องการกระจายอำนาจไปสู่ผู้ปฏิบัติจริงทั่วไปได้จัดทำหลักเกณฑ์ในเรื่องนโยบาย ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๓๖}

๗) โดยธรรมชาติของงานบริหาร ส่วนมากจะต้องมีความหลากหลาย ที่จำเป็นอย่างยิ่งกว่าต้องเรียนรู้ โดยการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรสมัยใหม่นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ได้อย่างมีความเหมาะสมและสามารถนำมาเชื่อมโยงและเพิ่มการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว^{๓๗}

๘) ผู้นำจะต้องมีความเต็มใจในการบริหารใช้ความสามารถที่จะทำกิจกรรมที่เกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะประสบการณ์และอารมณ์ความพร้อมที่จะพัฒนาคนให้มีความสามารถทำกิจกรรม ตามที่ต้องการมีความพร้อม ตามสภาพหรือคุณภาพในการที่จะทำ อันเนื่องมาจากการที่เราได้เตรียมการไว้ก่อน การมีความถนัด การมีความพอใจ หรือการมีความกระตือรือร้น^{๓๘}

๙) ตัวตนของบริหารของเทศบาล มีอัตลักษณ์ที่เด่นชัด สามารถจัดการบริหารได้ตามที่ตั้งไว้ ทั้งการพัฒนาศักยภาพ และเป็นการกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ทำงานด้วยความสมัครใจได้พัฒนาด้านมีความริเริ่มสร้างสรรค์ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ความสามารถ^{๓๙}

๑๐) งานบริหารมีความหลากหลาย จำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ พัฒนางค์กรให้ทันสมัย ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เชื่อมโยงและเพิ่มการติดต่อสื่อสารอย่างรวดเร็ว จัดการได้ตามเป้าหมาย พัฒนาด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ เปี่ยมไปด้วยความรู้ความสามารถ^{๔๐}

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

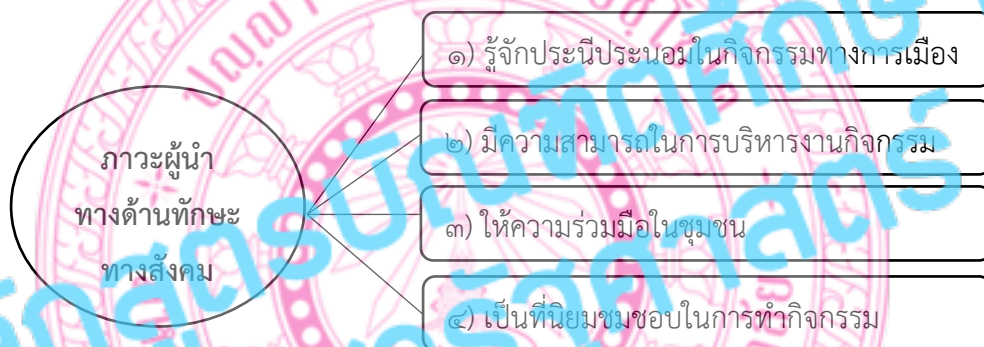
^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

สรุปได้ว่า การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ความเด็ดขาดทางด้านกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญในบางครั้งก็ต้องมีการประนีประนอมในบางครั้งเพราะประชาชนก็เป็นสิ่งสำคัญ ผู้นำจะต้องมีความเต็มใจในการบริหารรู้จักประนีประนอมในกิจกรรมทางการเมืองมีความสามารถในการบริหารงานกิจกรรม ใช้ความสามารถที่จะทำกิจกรรมที่เกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะประสบการณ์ให้ความร่วมมือในชุมชน และอารมณ์ความพร้อมที่จะพัฒนาคนให้นำความสามารถมาทำกิจกรรมตามที่ต้องการมีความพร้อม ตามสภาพหรือคุณภาพในการที่จะทำความรู้จะเป็นผลนำมาสู่การกระทำ ความจำที่เริ่มจากสิ่งที่ย่อยๆ เป็นที่นิยมชมชอบในการทำกิจกรรมไปจนถึงความจำเป็นในสิ่งที่ยุ่ยากมีความซับซ้อนและมีความหมายต่อกันมีความเข้าใจ

แผนภาพที่ ๔.๔ ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม
ที่มา : สักระหาญโดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทบุญโณ

๒) หลักสัปปุริสธรรมส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้คำตอบสรุปได้ ดังนี้

๑. ด้านธัมมัญญตา รู้จักเหตุ

๑) ควรรู้จักเหตุรู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กติกาที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน กล่าวคือ ผู้นำนั้นจะต้องรู้จักเหตุรู้หลักการ รู้กฎกติกาเหล่านี้ได้ชัดเจนเพื่อจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้^{๔๑}

๒) ส่งเสริมผู้นำให้น้อมนำหลักปุริสธรรมของพระพุทธองค์มาใช้ จะช่วยให้ผู้นำมีความเข้าใจในหลักการการทำงานที่มีคุณธรรม โดยการรู้จักเหตุและผลของการกระทำแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการตัดสินใจที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบ และเกิดประโยชน์สูงสุดในองค์กร^{๔๒}

๓) ผู้นำในควรให้ความใส่ใจและการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือองค์กรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้นซึ่งจะช่วยให้สามารถคิดได้อย่างที่ตรงจุดและมีแนวโน้มว่าจะมีประสิทธิภาพการยึดติดตามสถานการณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างกัน สามารถตัดสินใจได้อย่างมีนัยสำคัญและทิศทางในแหล่งข้อมูล^{๔๓}

๔) ผู้นำควรลงพื้นที่พบปะประชาชนบ่อย ๆ เพื่อสร้างความใกล้ชิดและเข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างแท้จริง การลงพื้นที่ช่วยให้ผู้นำได้ฟังความคิดเห็นจากประชาชนในหลากหลายมุมมองอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใดหรือชนชั้นไหนก็ตาม ทำให้สามารถเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นจริงในการตัดสินใจ อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในผู้นำจากประชาชนที่รู้สึกว่าเสียงของตนได้รับการฟังและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม^{๔๔}

๕) ผู้นำควรศึกษาและทำความเข้าใจปัญหาของประชาชนในเทศบาลอย่างลึกซึ้ง เพื่อที่จะสามารถวางแผนและจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอเป็นการสร้างความใกล้ชิดและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยตรง ซึ่งจะช่วยทำให้ผู้นำได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุม เพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ และทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณเขามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน^{๔๕}

^{๔๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๔๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๔๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๔๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๔๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

๖) การเข้าใจถึงความฟุ้งซ่านของการทำให้ผู้นำสามารถระบุปัญหาได้ตรงจุดและวางแผนแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพที่จะไปอย่างรวดเร็วและความต้องการของประชาชนจะต้องทำหน้าที่ในเทศบาลเป็น^{๔๖}

๗) ผู้นำควรมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาทันทีที่เกิดขึ้น โดยไม่ปล่อยให้ปัญหาสะสม เนื่องจากการแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงทีและมีขั้นตอนที่ชัดเจนจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขยายตัวและสร้างผลกระทบมากขึ้น ทำให้การดำเนินงานในเทศบาลมีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ^{๔๗}

๘) ผู้นำและในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในเทศบาลอย่างกระฉับกระเฉงการทำกิจกรรมต่างๆ ช่วยให้ผู้นำเข้าใจปัญหาที่ประชาชนและหาข้อมูลไปใช้ในการตัด ช่วยให้เกิดความสม่ำเสมอและประสิทธิภาพกับประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับฟังความคิดเห็นและภาพรวมจากประชาชนโดยตรง^{๔๘}

๙) ผู้นำจะต้องมีการจัดระเบียบกิจกรรมและปัญหาต่างๆ ในเทศบาลโดยแกนหลักและวางแผนอย่างใดอย่างหนึ่ง องค์ประกอบที่ช่วยให้สามารถดำเนินการจัดการได้ในระยะเวลาสั้น ๆ และประสิทธิภาพที่เป็นผลผลิตจากทรัพยากรที่มีข้อจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่ทำให้เกิดการทำงาน^{๔๙}

๑๐) ผู้นำต้องมีความรู้และเข้าใจในขั้นตอนภายใต้กรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำเนินการแก้ไขปัญหามีความถูกต้องและส่วนประกอบหลักกฎหมายช่วยให้ระบบและส่วนประกอบยุติธรรมไม่มีความสำคัญหรือข้อกล่าวหาอย่างต่อเนื่องซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาชุมชนและองค์กรมีความคืบหน้าและการวินิจฉัยจากประชาชน^{๕๐}

สรุปได้ว่า ผู้นำจะต้องรู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามขั้นตอนแบบแผนภายใต้หลักกฎหมาย รู้จักเหตุรู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กติกาที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน กล่าวคือ ผู้นำนั้นจะต้องรู้จักเหตุ รู้หลักการจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจต่อสภาพปัญหาในเทศบาลอยู่ตลอดเวลาเพื่อคิดหาวิธีแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องลงพื้นที่ในการพบหาประชาชนในเทศบาลบ่อย ๆ เพื่อผู้คุยถึงสภาพปัญหา

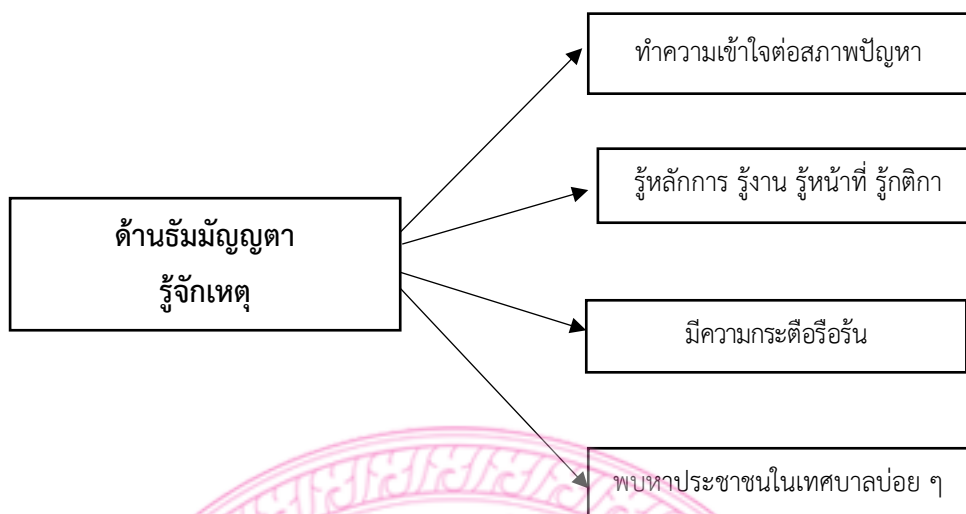
^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

แผนภาพที่ ๔.๕ ผลการสัมภาษณ์ด้านธัมมัญญตา (รู้จักเหตุ)

ที่มา : สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทปัญโญ

ตารางที่ ๔.๔๑ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลอนันตพิสัย อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านธัมมัญญตา รู้จักเหตุ”

ลำดับที่	ข้อมูลการให้สัมภาษณ์	ความถี่	คนที่
๑	ทำความเข้าใจต่อสภาพปัญหา แก้ไขปัญหา	๖	๓,๕,๖,๘,๙,๑๐
๒	รู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กติกา	๒	๑,๒
๓	มีความกระตือรือร้น	๑	๗
๔	พบหาประชาชนในเทศบาลบ่อย ๆ	๑	๔

๒. ด้านอัตถัญญตา รู้จักผล

๑) ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการแก้ปัญหาจะสามารถมองเห็นภาพรวมและมองไปข้างหน้าได้อย่างชัดเจน โดยไม่เพียงแค่มองแก้ไขปัญหามองระยะสั้น แต่ยังสามารถวางแผนและคาดการณ์ถึงผลกระทบในอนาคตได้ การมีความคิดที่กว้างไกลช่วยให้ผู้นำสามารถออกแบบแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนและหลีกเลี่ยงการตัดสินใจที่อาจเป็นปัญหาตามมาในภายหลัง ซึ่งสร้างความมั่นคงและความเจริญเติบโตในระยะยาว^{๕๑}

^{๕๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

๒) ผู้นำที่ดำเนินการดำเนินงานที่เป็นจุดและแนวทางการพัฒนาชุมชนหรือเทศบาลตามเป้าหมายที่ชัดเจนมุ่งหวังที่จะเห็นผลลัพธ์ที่ต่อเนื่องต่อส่วนรวม ช่วยให้ผู้นำสามารถตัดสินใจได้อย่างมีความเป็นผู้นำและส่งเสริมเพื่อประสิทธิภาพระดับสูง^{๕๒}

๓) ผู้นำควรให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชนและเทศบาลเป็นหลักในการตัดสินใจและการดำเนินงาน โดยการพิจารณาทุกการกระทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม และไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนและเทศบาลจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน^{๕๓}

๔) ผู้นำต้องระบุและเข้าใจปัญหาในทิศทางต่าง ๆ แก่ไขที่จุดตรงและแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้องช่วยให้การใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าและให้ผลประโยชน์สูงสุดให้กับเทศบาลรวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพของประชาชน^{๕๔}

๕) ผู้นำเทศบาลควรวางนโยบายพัฒนาที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยกำหนดเป้าหมายระยะสั้นและยาว พร้อมติดตามผลอย่างมีระบบ เพื่อการบริหารที่ราบรื่นและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๕}

๖) ผู้นำที่มีจริยธรรมในการบริหารงานจะยึดมั่นในความโปร่งใส ความยุติธรรม และความรับผิดชอบ เพื่อให้การตัดสินใจทุกอย่างมีความซื่อสัตย์และตรงไปตรงมา จริยธรรมยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ การดำเนินงานที่มีคุณธรรมจะส่งผลดีต่อการพัฒนาเทศบาลและคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว^{๕๖}

๗) ผู้นำควรมีการวิเคราะห์อย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจดำเนินนโยบายใด ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและเทศบาล การประเมินความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจะช่วยให้สามารถวางแผนและเตรียมมาตรการรองรับได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาวและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในการบริหารงานของผู้นำ^{๕๗}

๘) ผู้นำควรมีการประนีประนอมทั้งภายในองค์กรและกับประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจและการร่วมมือที่ดีระหว่างทุกฝ่าย เพื่อให้กิจกรรมทางการเมืองหรือการดำเนินงานต่าง ๆ เกิดขึ้นด้วยความร่วมมือและไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมช่วยส่งเสริมให้การตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ มีผลดีต่อส่วนรวมและสร้างความสามัคคีในสังคม^{๕๘}

^{๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

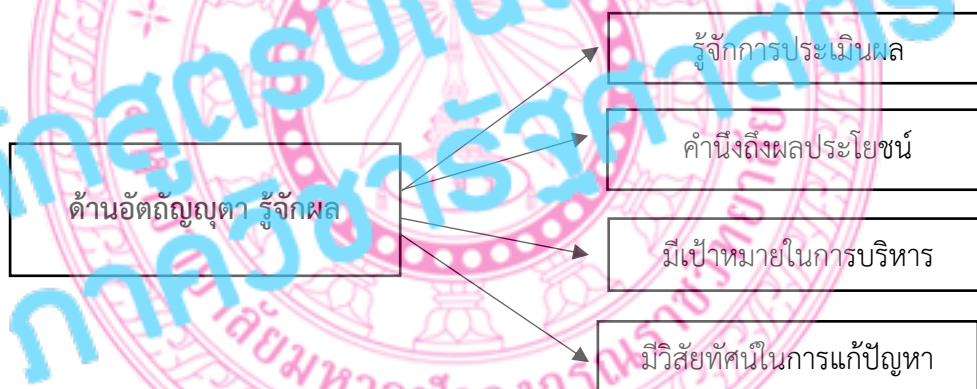
^{๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

๙) ผู้นำควรประเมินผลกิจกรรมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์และระบุปัญหาที่เกิดขึ้น การประเมินช่วยในการหาวิธีแก้ไขและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ สร้างความโปร่งใสและเพิ่มความเชื่อมั่นจากประชาชน^{๕๙}

๑๐) การบริหารงานด้วยความโปร่งใสและจรรยาบรรณที่ดีช่วยสร้างความไว้วางใจจากประชาชน โดยการเปิดเผยข้อมูลและการตัดสินใจที่ซื่อสัตย์และยุติธรรม การดำเนินงานเช่นนี้ทำให้เทศบาลพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถร่วมมือในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๖๐}

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ควรมองเห็นภาพรวมและคาดการณ์ผลกระทบในอนาคตเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การดำเนินงานควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และการตัดสินใจต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ผู้นำต้องสามารถวิเคราะห์ปัญหาและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ผู้นำต้องมีจริยธรรมในการบริหารงาน โดยให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและความรับผิดชอบ การประณีตประนอมและความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายจะช่วยสร้างความสามัคคีและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การประเมินผลอย่างสม่ำเสมอช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเพิ่มความเชื่อมั่นจากประชาชน

แผนภาพที่ ๔.๖ ผลการสัมภาษณ์ด้านอัตถิยฤดา รู้จักผล

ที่มา : สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทปัญโญ

^{๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

ตารางที่ ๔.๔๒ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านอัตตัญญูตา รู้จักผล”

ลำดับที่	ข้อมูลการให้สัมภาษณ์	ความถี่	คนที่
๑	รู้จักการประเมินผล	๓	๖,๙,๑๐
๒	คำนึงถึงผลประโยชน์	๓	๓,๔,๘
๓	มีเป้าหมายในการบริหาร	๓	๒,๕,๗
๔	มีวิสัยทัศน์ในการแก้ปัญหา	๒	๑,๔

๓. ด้านอัตตัญญูตา รู้จักตน

๑) การวางตัวให้เหมาะสมของผู้เป็นสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและความเคารพจากผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน เนื่องจากผู้นำจะเป็นแบบอย่างทีคนอื่น ๆ จะมองและเลียนแบบ ดังนั้นการแสดงออกทั้งในด้านพฤติกรรม การตัดสินใจ และการทำงานของผู้นำจะมีผลกระทบต่อทัศนคติและการกระทำของคนรอบข้าง เช่น การเป็นแบบอย่างในด้านจริยธรรมและความซื่อสัตย์ การตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ การเข้าใจและสนับสนุนผู้อื่น การคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม การสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ที่ดี^{๖๑}

๒) การที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเป็นคุณสมบัติที่สำคัญมาก เพราะวิสัยทัศน์นั้นไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการมองเห็นถึงอนาคตที่ดีกว่า แต่ยังเกี่ยวข้องกับการตั้งเป้าหมายระยะยาวและการวางแผนที่มีความชัดเจนเพื่อให้สังคมหรือประเทศนั้นก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง นี่คือการฉายภาพที่สำคัญของวิสัยทัศน์ของผู้นำ เช่น การมองเห็นอนาคตที่ดีกว่า การสร้างแรงบันดาลใจ การกำหนดเป้าหมายระยะยาว^{๖๒}

๓) ผู้นำต้องสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการพัฒนาเทศบาล โดยการสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและทำให้ประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วม การกระตุ้นความภาคภูมิใจในความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา จะช่วยให้ประชาชนมีแรงจูงใจในการร่วมมือ พร้อมทั้งสนับสนุนให้พวกเขามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในท้องถิ่น^{๖๓}

^{๖๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๖๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๖๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

๔) ผู้นำควรกระตือรือร้นในการรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดเวลา เพื่อที่จะสามารถหาวิธีแก้ไขได้ทันที การรับฟังและใส่ใจในปัญหาช่วยให้ผู้นำสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากประชาชนหรือทีมงาน^{๖๔}

๕) ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ดีควรกระจายวิสัยทัศน์ไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและเห็นความสำคัญของเป้าหมายร่วมกัน การสื่อสารวิสัยทัศน์จะกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและการทำงานที่มีทิศทางเดียวกัน ช่วยสร้างความสามัคคีและความเชื่อมั่นในการพัฒนาเทศบาลอย่างยั่งยืน^{๖๕}

๖) ผู้นำควรวางตัวอย่างเท่าเทียมกับทุกคน โดยไม่แบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ เพื่อให้ทุกคนรู้สึกมีคุณค่าและได้รับการเคารพอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการร่วมมือและบรรยากาศที่ดีในองค์กร^{๖๖}

๗) ผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดีต้องสามารถตัดสินใจอย่างแม่นยำและเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจะช่วยให้สามารถรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายและเข้าใจปัญหาจากหลายมุมมอง การตัดสินใจที่แม่นยำจะทำให้การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ และผู้นำสามารถสร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือจากทีมงานได้มากขึ้น^{๖๗}

๘) ผู้นำที่ดีควรสามารถเข้าถึงและเข้าใจประชาชนได้ทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเพศใด หรือวัยใด โดยไม่แสดงความลำเอียงหรือเลือกปฏิบัติ การทำเช่นนี้จะสร้างความไว้วางใจและความเคารพจากทุกฝ่าย เพราะประชาชนทุกคนจะรู้สึกว่าพวกเขามีความสำคัญและได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน การแสดงออกถึงความเสมอภาคจะช่วยเสริมสร้างความสมานฉันท์และการร่วมมือกันในสังคม^{๖๘}

๙) ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ดีจะสามารถถ่ายทอดคำสั่งหรือทิศทางได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ แต่การถ่ายทอดคำสั่งนั้นควรทำอย่างเหมาะสมและนุ่มนวล เพื่อให้ผู้ตามรับรู้และเข้าใจได้ง่าย โดยไม่รู้สึกกดดันหรือถูกบังคับ การใช้วิธีการสื่อสารที่สุภาพและให้ความเคารพ จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและกระตุ้นให้ผู้ตามมีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกัน^{๖๙}

๑๐) ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ดีจะสามารถถ่ายทอดคำสั่งหรือทิศทางได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ แต่การถ่ายทอดคำสั่งนั้นควรทำอย่างเหมาะสมและนุ่มนวล เพื่อให้ผู้ตามรับรู้และเข้าใจ

^{๖๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๖๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๖๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

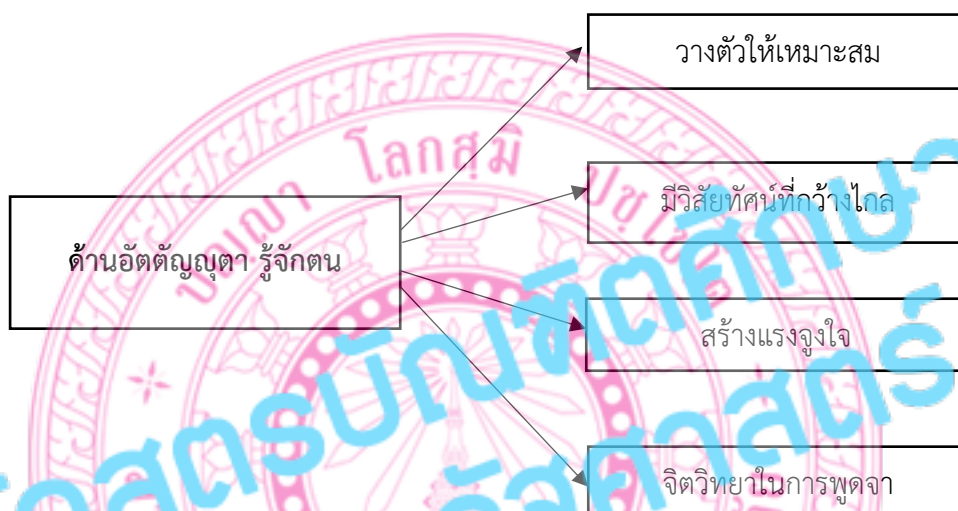
^{๖๗}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๖๘}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๖๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

ได้ง่าย โดยไม่รู้สีกกดดันหรือถูกบังคับ การใช้วิธีการสื่อสารที่สุภาพและให้ความเคารพ จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและกระตุ้นให้ผู้ตามมีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกัน^{๗๐}

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำจะต้องวางตัวให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลสามารถทำให้ประชาชนมองเห็นอนาคตสร้างแรงจูงใจของประชาชนได้เพื่อให้ความร่วมมือในการพัฒนาเทศบาลมีความกระตือรือร้นในการรับรู้ปัญหาต่าง ๆ เข้ากับประชาชนได้ทุก ๆ เพศ ทุก ๆ วัยมีจิตวิทยาในการพูดจาปราศรัยเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม

แผนภาพที่ ๔.๓ ผลการสัมภาษณ์ด้านอัตตัญญตา รู้จักตน

ที่มา : สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทปัญโญ

ตารางที่ ๔.๔๓ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านอัตตัญญตา รู้จักตน”

ลำดับที่	ข้อมูลการให้สัมภาษณ์	ความถี่	คนที่
๑	วางตัวให้เหมาะสม	๔	๑,๖,๗,๘
๒	มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล	๓	๒,๕,๙
๓	สร้างแรงจูงใจ	๓	๓,๔,๕
๔	จิตวิทยาในการพูดจา	๑	๑๐

^{๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

๔. ด้านมัตตัญญูตา รู้จักประมาณ

๑) ควรรู้จักประมาณ รู้จักความพอดีกล่าวคือ ต้องรู้จักขอบเขตความพอเหมาะในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้น ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องรู้จักความพอเหมาะพอควรในการที่จะทำกิจการทุกอย่างให้ลุล่วงไปด้วยดีตามเป้าหมายที่วางไว้^{๗๑}

๒) การควบคุมดูแลงบประมาณให้ดีเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากงบประมาณมีผลโดยตรงต่อโครงการต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตประชาชน หากการบริหารจัดการไม่รอบคอบ อาจเกิดการใช้จ่ายที่ไม่เหมาะสม หรือการทุจริต ซึ่งทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่สูญเปล่า และอาจสร้างความไม่พอใจหรือความสูญเสียให้กับประชาชนได้ ดังนั้นการดูแลงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นการสร้างความมั่นคงและความเชื่อมั่นให้กับสังคม^{๗๒}

๓) ควรมีการวางหลักการบริหารที่เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ตนเองและผู้อยู่ในองค์กรตลอดจนประชาชน ไม่ใช้อำนาจเกินกว่ากรอบความจำเป็นกว่าหน้าที่^{๗๓}

๔) ผู้นำควรรู้จักการใช้ตำแหน่งและอำนาจอย่างมีสติและเหมาะสม โดยไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง การแสดงบทบาทของผู้นำควรสะท้อนอัตลักษณ์ที่ดี เช่น การเป็นแบบอย่างที่ดี มีความยุติธรรม และให้ความสำคัญกับประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว การวางตัวให้เหมาะสมช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความเคารพจากผู้ตาม และทำให้การนำพาทีมไปสู่ความสำเร็จเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๗๔}

๕) ผู้นำควรดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนอย่างเป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ ให้โอกาสและการสนับสนุนที่เหมาะสม เพื่อสร้างความเสมอภาคและความเชื่อมั่นในองค์กรและสังคม การกระทำเช่นนี้จะสร้างความไว้วางใจจากทั้งทีมงานและประชาชน และช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานหรือการปกครอง^{๗๕}

๖) ความเป็นผู้นำที่ดีต้องรู้จักการเสียสละเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยการวางผลประโยชน์ส่วนตัวไว้ข้างหลังและมุ่งมั่นทำสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อส่วนรวม ผู้นำที่เสียสละจะได้รับความเคารพจากประชาชน เพราะแสดงถึงความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อสังคม และไม่ใช่เพื่อตัวเอง การเสียสละนี้ช่วยสร้างความไว้วางใจและเสริมสร้างความร่วมมือในทีมและกับประชาชน^{๗๖}

^{๗๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๗๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๗๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๗๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๗๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๗๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

๗) ผู้นำที่ดีต้องรู้จักขอบเขตของการบริหารงาน โดยสามารถพิจารณาและวิเคราะห์ผลกระทบทั้งในด้านบวกและลบที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจแต่ละอย่าง เพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กรและส่วนรวม ผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวาง สามารถมองภาพรวมของสถานการณ์ และทำการตัดสินใจอย่างรอบคอบ เพื่อหลีกเลี่ยงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นและใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่^{๗๗}

๘) ผู้นำที่ดีควรเป็นแบบอย่างที่ดีชัดเจนในการกระทำและการตัดสินใจ โดยต้องรู้จักประมาณขีดจำกัดของตัวเองว่าทำได้หรือทำไม่ได้ เพื่อไม่ให้เกิดการตัดสินใจที่เกินตัวหรือขาดความเป็นธรรม การปฏิบัติของผู้นำควรมีความโปร่งใสและชัดเจน เพื่อให้ประชาชนเห็นถึงความยุติธรรมและความซื่อสัตย์ การทำเช่นนี้จะช่วยให้ประชาชนยอมรับและเชื่อมั่นในผู้นำและการบริหารงาน^{๗๘}

๙) ผู้นำควรควบคุมอารมณ์และสื่อสารอย่างสงบเพื่อไม่ให้แสดงอารมณ์ลบออกมา เพราะอาจทำให้ผู้ตามรู้สึกไม่พอใจและลดความเชื่อมั่น การสื่อสารที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี^{๗๙}

๑๐) ผู้นำควรรู้จักการแสดงบทบาทให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการปรับตัวและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือความเข้าใจผิด ผู้นำต้องสามารถควบคุมภาวะความเป็นผู้นำได้ดี ไม่ว่าจะในสถานการณ์ที่ท้าทายหรือปกติ^{๘๐}

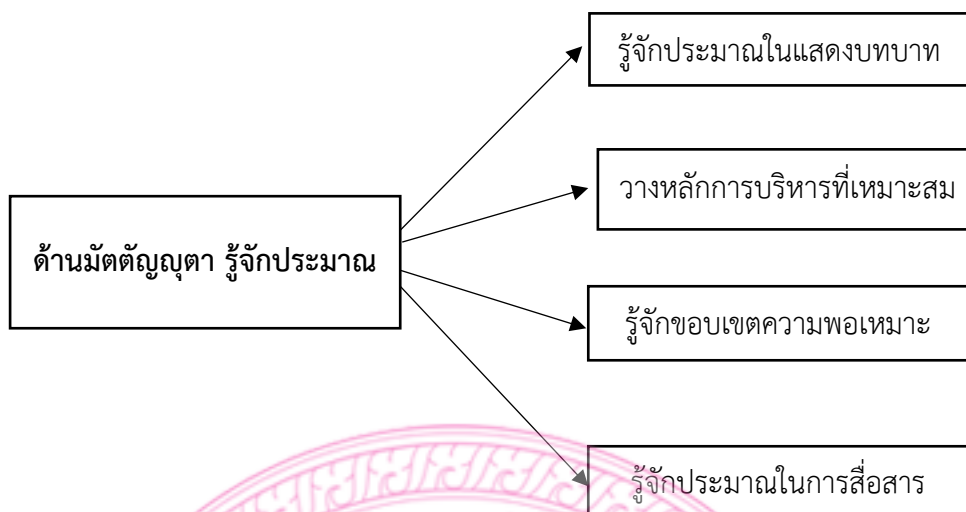
สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำควรรู้จักประมาณ รู้จักความพอดีกล่าวคือ ต้องรู้จักขอบเขตความพอเหมาะในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ ควบคุมดูแลเรื่องของงบประมาณให้เป็นอย่างดี วางหลักการบริหารที่เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ตนเองและผู้อยู่ในองค์กรให้มีอัตลักษณ์ที่ดี วางตัวให้เหมาะสมไม่ใช้ตำแหน่งอำนาจหน้าที่เกินเลย เพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง รู้จักประมาณในการเสียสละเพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

^{๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๗๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๗๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๘๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

แผนภาพที่ ๔.๘ ผลการสัมภาษณ์ด้านมัตตัญญูตา รู้จักประมาณ

ที่มา : สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทปญโญ

ตารางที่ ๔.๔๔ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลอนันตพิสัย อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านมัตตัญญูตา รู้จักประมาณ”

ลำดับที่	ข้อมูลการให้สัมภาษณ์	ความถี่	คนที่
๑	รู้จักประมาณในแสดงบทบาท	๔	๔,๖,๘,๑๐
๒	วางหลักการบริหารที่เหมาะสม	๓	๒,๓,๕
๓	รู้จักขอบเขตความพอเหมาะ	๓	๑,๗,๙
๔	รู้จักประมาณในการสื่อสาร	๑	๙

๕.ด้านกาตัญญูตา รู้จักกาล

๑) ควรรู้จักเวลา รู้จักเวลาที่ควรประกอบกิจการงานต่าง ๆ หรือทำงานให้ทันกับเวลา เหมาะกับเวลาและรู้คุณค่าของเวลา ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นผู้รู้จักการบริหารเวลา หรือวางแผนให้เหมาะสมกับเวลาอย่างถูกต้อง^{๔๑}

๒) ผู้นำมีการวางแผนและตัดสินใจอย่างมีวิจาร์ณญาณในเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้การทำงานมีทิศทางที่ชัดเจน การกำหนดแผนพัฒนางานของเทศบาลอย่างชัดเจน จะช่วยให้ทุกคนใน

^{๔๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

องค์กรมีความเข้าใจตรงกันในเป้าหมายและกระบวนการทำงาน การวางแผนที่ดีจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอน มีการประเมินผล และสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาได้อย่างมี^{๘๒}

๓) ต้องกำหนดหลักนโยบายที่สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้ เพื่อให้ทุกการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและการแบ่งขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ผู้นำยังต้องควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์และระยะเวลาที่กำหนด^{๘๓}

๔) ผู้นำควรรู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับเวลาที่ปฏิบัติงาน โดยการรักษาเวลาและตรงต่อเวลา ซึ่งเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและแสดงถึงผู้มีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลาของผู้นำไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความรับผิดชอบส่วนตัว แต่ยังเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับทีมงาน การปฏิบัติตามเวลาจะช่วยให้กระบวนการทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๘๔}

๕) ผู้นำควรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และไม่ละเลยหน้าที่ในการพบปะประชาชนหรือสมาชิกในองค์กรในเวลาที่เหมาะสม การติดต่อสื่อสารและเข้าถึงผู้คนช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและรับฟังความคิดเห็นได้ทันเวลา การแสดงความสนใจและพร้อมที่จะให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือจะสร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือในทีมและกับประชาชน^{๘๕}

๖) ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยใช้ความรู้และทักษะในการวิเคราะห์สถานการณ์และหาทางออกที่เหมาะสม การตัดสินใจที่ดีในช่วงเวลาคับขันจะช่วยแก้ไขปัญหาได้ทันที และเสริมสร้างความเชื่อมั่นจากผู้ตามและทีมงาน^{๘๖}

๗) มีความสามารถในการตัดสินใจที่แม่นยำหมายถึงการพิจารณาอย่างรอบคอบและมีวิจารณญาณในสถานการณ์ที่สำคัญ การตัดสินใจในเวลาที่เหมาะสมจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผลประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม^{๘๗}

๘) ผู้นำควรมีทัศนคติที่เปิดกว้างและอุดมการณ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาในทิศทางที่ก้าวหน้า โดยสามารถมองเห็นภาพรวมของการทำงานและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งด้านดีและไม่ดี การมองอ่านทิศทางได้ทะลุปรุโปร่งช่วยให้สามารถวางแผนและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๘๘}

^{๘๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๘๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๘๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๘๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๘๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

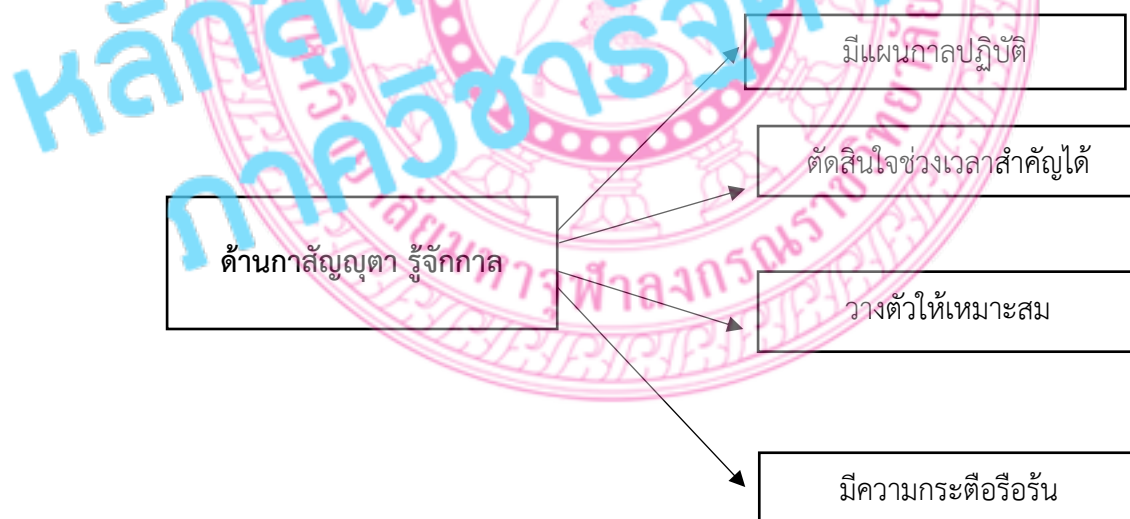
^{๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

๙) ผู้นำควรรู้จักการตัดสินใจในช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะในกิจกรรมสำคัญที่มีความเสี่ยงสูง การตัดสินใจในเวลาที่ถูกต้องจะช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จ ผู้นำต้องสามารถประเมินสถานการณ์ได้ดี และทำการตัดสินใจที่เหมาะสมในเวลาที่สำคัญ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด^{๘๙}

๑๐) ผู้นำควรกำหนดแบบแผนเวลาการทำงานที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกขั้นตอนในการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีทิศทางเดียวกัน การมีแผนที่ดีช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ตามกำหนด โดยทุกคนในทีมสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีระบบ^{๙๐}

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำควรรู้จักเวลา รู้จักเวลาที่ควรประกอบกิจการงานต่าง ๆ หรือทำงานให้ทันกับเวลาเหมาะสมกับเวลาและรู้คุณค่าของเวลากำหนดแผนพัฒนางานของเทศบาลให้มีความชัดเจน วางหลักนโยบายให้เป็นไปตามแผนงานที่วางเอาไว้ และต้องควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเวลาที่กำหนดไว้มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานหน้าที่ไม่ละเลยรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อเวลามีปัญหาเกิดขึ้น ความสามารถในการตัดสินใจที่แม่นยำ เวลาสำคัญ ๆ มีทัศนคติ อุทิศการณ์ นโยบายที่ก้าวไกล มองอ่านทิศทางการทำงานได้ทะลุปรุโปร่ง ทั้งผลดีและผลเสียที่จะได้รับทั้งในปัจจุบันจนถึงอนาคตได้

แผนภาพที่ ๔.๙ ผลการสัมภาษณ์ด้านกาสนัญญตา รู้จักกาล

ที่มา : สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทปญโญ

^{๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๙๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

ตารางที่ ๔.๔๕ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านกาสนัญญา รุ้จักกาล”

ลำดับที่	ข้อมูลการให้สัมภาษณ์	ความถี่	คนที่
๑	มีแผนการปฏิบัติ	๕	๑,๒,๓,๘,๑๐
๒	ตัดสินใจช่วงเวลาสำคัญได้	๔	๖,๗,๘,๙
๓	วางตัวให้เหมาะสม	๒	๔,๙
๔	มีความกระตือรือร้น	๑	๕

๖. ด้านปรัสนัญญา รุ้จักชุมชนและสังคม

๑) ควรมีความมุ่งมั่น เสียสละตั้งใจทำงานเพื่อชุมชนและสังคมเป็นประการสำคัญอันดับแรกเพราะผู้นำ คือ หัวหอกกำหนดทิศทางไปสู่เป้าหมายได้^{๙๑}

๒) ควรรู้ชุมชน รุ้สังคม บริบทอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอย่างไร จะได้สามารถเข้าใจความต้องการของสังคมนั้นได้ถูกต้อง หรือแก้ไขปัญหาก็ตรงจุด^{๙๒}

๓) คณะบริหารควรมีมุขยสัมพันธ์กับชุมชนประสานงานที่ดีกับทุกคน ทุกองค์กรและทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม^{๙๓}

๔) นอกจากนี้ยังต้องเข้าใจในระเบียบ กฎเกณฑ์วัฒนธรรม ประเพณีของสังคมนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องเพื่อให้สามารถเข้าใจถึงสถานการณ์ต่างของสังคมนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องจะสามารถนำความสงบสุข สันติสุข ความก้าวหน้ามาสู่มาลชน หมู่คณะและสังคมได้^{๙๔}

๕) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน อีกทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะเข้าใจความต้องการของสังคมนั้นได้อย่างถูกต้องสามารถนำความสงบสุข ความก้าวหน้ามาสู่มาลชน หมู่คณะ และสังคมได้^{๙๕}

๖) คณะผู้บริหารจะพัฒนาชุมชนและสังคมได้ก้าวหน้าได้ คณะผู้บริหารต้องเข้าใจบริบทพื้นฐานของประชาชนในชุมชนและสังคมได้ให้เสียก่อน ว่ามีวัฒนธรรม ประเพณี ทัศนคติ การใช้ชีวิต เป็นอย่างไร มีปัญหาอย่างไร ส่วนไหนทำได้บ้าง และไม่ได้บ้าง^{๙๖}

^{๙๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๙๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๙๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๙๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๙๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๙๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

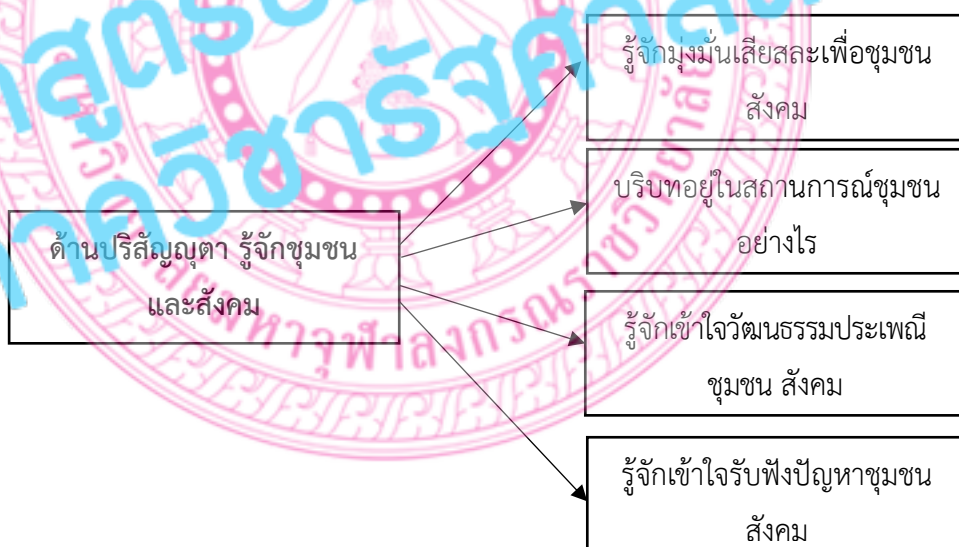
๗) รู้จักเปิดรับฟังทุกมิติของปัญหาในชุมชน สังคม เพื่อจะได้เข้าใจถึงปัญหาโดยตรง สามารถแก้ไข ได้ตรงจุด^{๙๗}

๘) ต้องเข้าใจประชาชน รู้จักสังคมในพื้นที่ สามารถบริการประชาชน บรรเทาทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนได้^{๙๘}

๙) รับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ตอบสนองความต้องการของชุมชน พัฒนาสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างไม่หลีกเลี่ยงปัญหา^{๙๙}

๑๐) มีแบบแผนการพัฒนาชุมชน สังคมที่ชัดเจน และปฏิบัติตามแผนได้อย่างตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้^{๑๐๐}

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำควรรู้ชุมชน รู้สังคม บริบทอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอย่างไร กฎเกณฑ์วัฒนธรรม ประเพณีของสังคมนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง มีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงานเพื่อชุมชน และสังคมเป็นประการสำคัญอันดับแรกเพราะผู้นำ คือ หัวหน้ากำหนดทิศทางไปสู่เป้าหมายได้ จะสามารถเข้าใจความต้องการของสังคมนั้นได้ถูกต้อง หรือแก้ไขปัญหาได้มนุษยสัมพันธ์เป็นประสานงานที่ดีกับทุกคน เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงสถานการณ์ต่างของสังคมนั้น ๆ มีแบบแผนการพัฒนาชุมชน สังคมที่ชัดเจน และปฏิบัติตามแผนได้อย่างตรงไปตรงมา

แผนภาพที่ ๔.๑๐ ผลการสัมภาษณ์ด้านปรีชาญาณ รู้จักชุมชนและสังคม

ที่มา : สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทบุญโถ

^{๙๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๙๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

ตารางที่ ๔.๔๖ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านปรีชาญาณ รู้จักชุมชนและสังคม”

ลำดับที่	ข้อมูลการให้สัมภาษณ์	ความถี่	คนที่
๑	รู้จักเข้าใจรับฟังปัญหาชุมชน สังคม	๔	๓,๕,๗,๙
๒	บริบทอยู่ในสถานการณ์ชุมชนอย่างไร	๓	๒,๖,๘
๓	รู้จักมุ่งมั่นเสียสละเพื่อชุมชน สังคม	๒	๑,๑๐
๔	รู้จักเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีชุมชน สังคม	๒	๔,๖

๗. ด้านบุคลิกลักษณะ รู้จักบุคคล

๑) ผู้นำควรมีทักษะในการรู้จักบุคคลที่ร่วมงานและสามารถแยกแยะลักษณะของแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง โดยการวิเคราะห์และทำความเข้าใจในบุคลิกภาพ พฤติกรรม ความสามารถ และค่านิยมของแต่ละบุคคล จะช่วยให้ผู้นำสามารถปรับวิธีการบริหารและการปกครองให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๐๑}

๒) ผู้นำควรมีความสามารถในการรู้จักบุคคลรอบตัวและประเมินศักยภาพของแต่ละคนอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้สามารถเลือกใช้บุคลากรที่มีทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับประเภทของงาน การรู้จักความสามารถและจุดแข็งของบุคคลแต่ละคนจะช่วยให้สามารถมอบหมายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๐๒}

๓) ผู้นำควรมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับบุคคลจากหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่มีพื้นฐาน ความสามารถ หรือทัศนคติที่ต่างกันไป การรู้จักบุคคลทุกประเภทจะช่วยให้ผู้นำสามารถเข้าใจถึงความต้องการและจุดแข็งของแต่ละคน รวมถึงการปรับใช้วิธีการที่เหมาะสมในการกระตุ้นและพัฒนาแต่ละบุคคลให้ทำงานได้เต็มศักยภาพ^{๑๐๓}

๔) ผู้นำที่ดีควรรู้จักบุคคลและสามารถประเมินความสามารถและลักษณะเฉพาะของแต่ละคน เพื่อให้สามารถเลือกแต่งตั้งและจัดวางบุคคลในตำแหน่งหรือหน้าที่ที่เหมาะสมกับทักษะและความถนัด การรู้จักความแตกต่างของบุคคลช่วยให้ผู้นำสามารถใช้ทรัพยากรบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการทำงานที่มีประสิทธิผลและสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรหรือเทศบาลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้^{๑๐๔}

^{๑๐๑}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

๕) ผู้นำควรสามารถปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยพิจารณาจากความสามารถและทักษะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ให้โอกาสและสนับสนุนผู้ที่มีความรู้และความสามารถให้ได้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล การจัดสรรตำแหน่งอย่างเหมาะสมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกมีคุณค่าส่งผลให้เกิดการพัฒนาและความสำเร็จร่วมกันในองค์กร^{๑๐๕}

๖) ผู้นำควรส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความรู้และความสามารถในการทำงาน การให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์จะช่วยให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการพัฒนาและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๐๖}

๗) ผู้นำควรรู้จักจำแนกบุคคลให้เหมาะสมตามลักษณะและความสามารถของแต่ละคน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและดูแลได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ การจำแนกบุคคลนี้ช่วยให้ผู้นำสามารถมอบโอกาสให้กับคนที่มีความสามารถแต่ขาดโอกาส หรือช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาต่างๆ ได้ตรงจุด การทำเช่นนี้จะส่งผลให้บุคลากรได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม และช่วยให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้นในองค์กร^{๑๐๗}

๘) ผู้นำที่ดีควรรู้จักบุคคลในทีม รู้คน เข้าใจลักษณะและความสามารถของแต่ละคน รู้คน รู้ประเภทของงานที่ต้องทำ รู้งาน และรู้จักการจัดสรรเวลาอย่างเหมาะสม รู้เวลา การเข้าใจทั้งสามสิ่งนี้ช่วยให้ผู้นำสามารถกำหนดทิศทางและมอบหมายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๐๘}

๙) การเลือกบุคคลที่มีความสามารถและความรู้ที่เหมาะสมกับงานจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อผู้นำสามารถระบุบุคคลที่มีทักษะและความเข้าใจในปัญหาได้ จะทำให้พวกเขาสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ การเลือกคนที่มีความเหมาะสมกับงานช่วยลดความผิดพลาด เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และทำให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยการทำงานร่วมกันอย่างราบรื่นและมีผลลัพธ์ที่ดี^{๑๐๙}

๑๐) การเปิดโอกาสให้บุคคลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรือเสนอแนวทางการแก้ไขช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ การให้ทุกคนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบร่วมกันในงานนั้นๆ นอกจากนี้ยังช่วยให้การพัฒนาชุมชนและสังคมเป็นไปอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการแบ่งแยกหรือเลือก

^{๑๐๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๖}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

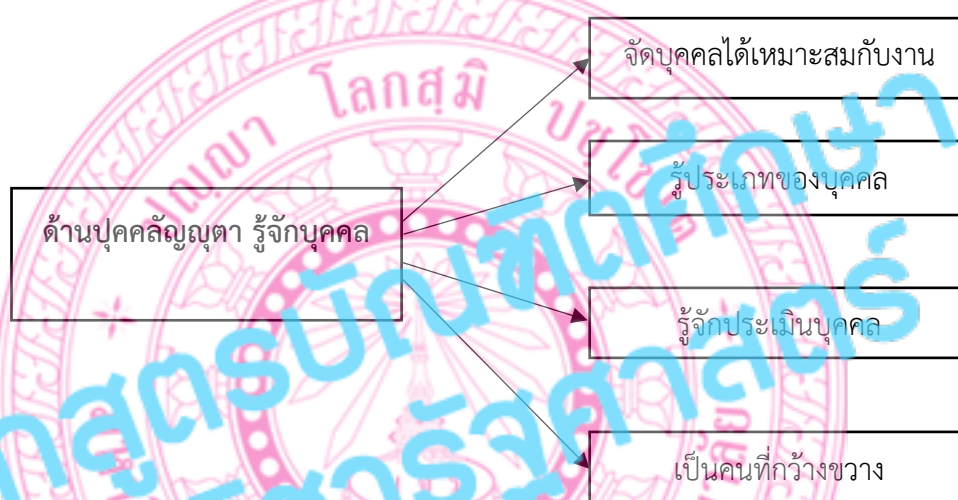
^{๑๐๗}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๘}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๙}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

ปฏิบัติ ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการหาทางออกที่ดีที่สุดและส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ของชุมชนในระยะยาว^{๑๑๐}

สรุปผลได้ว่า ภาวะผู้นำที่ดีควรรู้จักบุคคลในทีมอย่างลึกซึ้ง รวมถึงลักษณะ ความสามารถ และค่านิยมของแต่ละคน เพื่อเลือกใช้งานได้อย่างเหมาะสม การวิเคราะห์และเลือกคนให้เหมาะสมกับงานช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและลดความผิดพลาด การส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาพัฒนาทักษะและการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ส่งผลให้การพัฒนางานหรือชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว

แผนภาพที่ ๔.๑๑ ผลการสัมภาษณ์บุคลลัญญตา รู้จักบุคคล

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทปัญโญ

ตารางที่ ๔.๔๗ ผลและวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา “ด้านบุคลลัญญตา รู้จักบุคคล

ลำดับที่	ข้อมูลการให้สัมภาษณ์	ความถี่	คนที่
๑	จัดบุคคลได้เหมาะสมกับงาน	๕	๒,๔,๕,๘,๙
๒	รู้ประเภทของบุคคล	๔	๑,๓,๔,๗
๓	รู้จักประเมินบุคคล	๓	๒,๖,๑๐
๔	เป็นคนที่กว้างขวาง	๑	๓

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Body of Knowledge) ที่ได้จากการศึกษา เรื่อง การบูรณาการหลักสัปตปฐะเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบล ดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังแสดงใน แผนภาพ ดังนี้

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง

ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาวะผู้นำ ด้านกายภาพ	ภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ	ภาวะผู้นำ ด้านความสามารถ	ภาวะผู้นำ ด้านทักษะทางสังคม
- มีความกระฉับกระเฉง - มีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม - แต่งกายเหมาะสม - มีความพร้อมในการทำกิจกรรม	- สามารถปรับตัว - มีความคิดสร้างสรรค์ - มีจริยธรรม - มีความเชื่อมั่น	- มีความพร้อมในการแก้ปัญหา - มีความแม่นยำในตัดสินใจ - มีระดับความรู้ความสามารถ - มีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา	- รู้จักประนีประนอมในกิจกรรมทางการเมือง - มีความสามารถในการบริหารงานกิจกรรม - ให้ความร่วมมือในชุมชน

หลักสัปปุริสธรรม ๗ (หลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี)

ธัมมัญญตา (รู้จักเหตุ)	อัตถัญญตา (รู้จักผล)	อิตถัญญตา (รู้จักตน)	มัตถัญญตา (รู้จักประมาณ)	กาลัญญตา (รู้จักกาล)	ปริสสัญญตา (รู้จักชุมชน)	บุคคลัญญตา (รู้จักบุคคล)
- รู้เข้าใจกฎระเบียบ - ยึดหลักกฎหมาย - มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ - ปฏิบัติเท่าเทียม	- มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ - บริหารความขัดแย้ง - ยึดประโยชน์ชุมชน	- วางตัวเหมาะสม - เข้าใจบทบาทหน้าที่ - มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ - ปรับตัวเข้าหาชุมชน	- ยึดความจำเป็นหลัก - ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ - จัดงบประมาณอย่างทั่วถึงและพอเพียง - ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง	- มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน - ตรงต่อเวลา - รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	- มุ่งมั่นเสียสละ - มีจิตบริการ - รับฟังเข้าถึงความเดือดร้อน	- เข้าถึงเข้าใจ - บริหารจัดการอย่างเท่าเทียม - สร้างความมีส่วนร่วม - อนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส

แผนภาพที่ ๔.๑๒ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทปญโญ

จากแผนภาพที่ ๔.๑๒ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คือ การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มี ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ภาวะผู้นำ ด้านกายภาพ ๒) ภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ๓) ภาวะผู้นำ ด้านทักษะทางสังคม ๔) ภาวะผู้นำ ด้านความสามารถ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ภาวะผู้นำ ด้านกายภาพ ได้แก่ มีความกระฉับกระเฉง มีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม แต่งกายเหมาะสม และมีความพร้อมในการทำกิจกรรม

๒) ภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ สามารถปรับตัว มีความคิดสร้างสรรค์ มีจริยธรรม และมีความเชื่อมั่น

๓) ภาวะผู้นำ ด้านทักษะทางสังคม ได้แก่ มีความพร้อมในการแก้ปัญหา มีความเมตตาในตัดสินใจ มีระดับความรู้ความสามารถ และมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา

๔) ภาวะผู้นำ ด้านความสามารถ ได้แก่ รู้จักประเมินประนีประนอมในกิจกรรมทางการเมือง มีความสามารถในการบริหารงานกิจกรรม ให้ความร่วมมือในชุมชน และเป็นที่ยอมรับชมชอบในการทำกิจกรรม

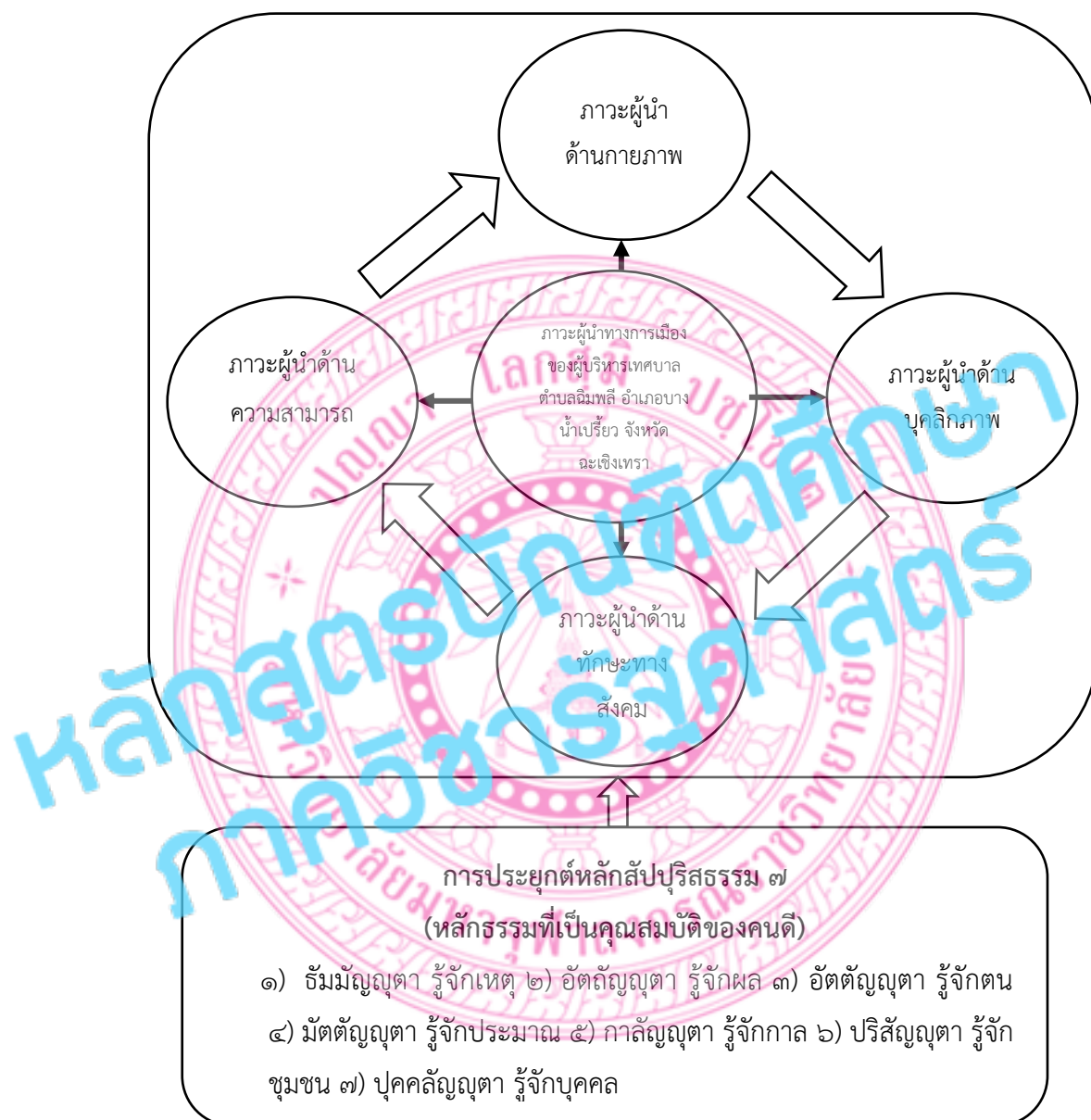
โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม ๗ (หลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี) เพื่อให้เกิดรูปแบบของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้อย่างมีคุณภาพที่ควบคู่ไปกับหลักจริยธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ๑) อัมมัญญตา (รู้จักเหตุ) รู้เข้าใจกฎระเบียบ ยึดหลักกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติเท่าเทียม
- ๒) อัตถัญญตา (รู้จักผล) มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ บริหารความขัดแย้ง ยึดประโยชน์ชุมชน
- ๓) อิตถัญญตา (รู้จักตน) วางตัวเหมาะสม เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ปรับตัวเข้าหาชุมชน
- ๔) มัตตัญญตา (รู้จักประมาณ) ยึดความจำเป็นหลัก ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ จัดงบประมาณอย่างทั่วถึงและพอเพียง ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง
- ๕) กาลัญญตา (รู้จักกาล) มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน ตรงต่อเวลา รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
- ๖) บริสัญญตา (รู้จักชุมชน) – มุ่งมั่นเสียสละ - มีจิตบริการ รับฟังเข้าถึงความเดือดร้อน
- ๗) ปุคคลัญญตา (รู้จักบุคคล) – เข้าถึงเข้าใจ - บริหารจัดการอย่างเท่าเทียม- สร้างความมีส่วนร่วม อนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Body of knowledge) องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริม

ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา”
 ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑๓

แผนภาพที่ ๔.๑๓ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
 ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระบัณฑิต จันทปญโญ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ๓) เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๐ รูปหรือคน มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐๐ คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งนี้ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๕.๑.๑ ระดับความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักปรัชญาเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑. ด้านภาวะผู้นำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย ๑) ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ๒) ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ๓) ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ และ ๔) ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.56) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.52) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.55) ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.53) อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม ($\bar{X}=4.01$, S.D.= 0.51) ตามลำดับ จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

๑. ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ พบว่าระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.55) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาลแสดงความเป็นผู้นำเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.52) รองลงมาคณะผู้บริหารเทศบาลมีความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาลแต่งกายเหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.52) ตามลำดับ

๒. ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.53) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความเชื่อมั่นในตัวเองในการทำงานกับชุมชน ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.55) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความสุขรอบคอบในการเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.12$, S.D.= 0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารงานต่างๆ ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.54) ตามลำดับ

๓. ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D.= 0.52) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาและการสื่อสารกับชุมชน ($\bar{X}=4.14$, S.D.= 0.95) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีระดับความรู้ความสามารถในการบริหารงานของเทศบาล ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.95) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเทศบาล ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.93) ตามลำดับ

๔. ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D.= 0.91) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชน ($\bar{X}=4.06$, S.D.= 0.94) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลรู้จักประนีประนอมและแก้ไขข้อขัดแย้งในชุมชน ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.95) ผู้บริหารเทศบาลให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นกับกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.95) ผู้บริหารเทศบาลมีความเป็นกันเองเข้าใจคนในชุมชน ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความเป็นกลางและมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X}=3.83$, S.D.=1.09) ตามลำดับ

๒. หลักสัปปุริสธรรม ๗

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสัปปุริสธรรม ๗ (หลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี) โดยรวม และรายด้าน ประกอบด้วย ๑) อัมมัญญาตา (รู้จักเหตุ) ๒) อตถัญญาตา (รู้จักผล) ๓) อตตัญญาตา (รู้จักตน) ๔) มัตตัญญาตา (รู้จักประมาณ) ๕) กาลัญญาตา (รู้จักกาล) ๖) ปรีสัญญาตา (รู้จักชุมชน) ๗) ปุคคลัญญาตา (รู้จักบุคคล) พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.41) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อตถัญญาตา (รู้จักผล) ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.38) อยู่ในระดับมาก รองลงมา อตตัญญาตา (รู้จักตน) ($\bar{X}=4.10$, S.D.= 0.41) กาลัญญาตา (รู้จักกาล) ($\bar{X}=4.09$, S.D.= 0.52) อัมมัญญาตา (รู้จักเหตุ) ($\bar{X}=3.97$, S.D.= 0.43) อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

๑. อัมมัญญาตา (รู้จักเหตุ) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, S.D.= 0.43) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลทราบถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การให้บริการช่วยเหลือชุมชน ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.33) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตั้งมั่นอยู่ในหลักแห่งกฎหมายให้บริการโดยยึดหลักความถูกต้อง ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.98) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลทราบและเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติกฎของชุมชนอย่างถี่ถ้วน ($\bar{X}=2.73$, S.D.=0.98) ตามลำดับ

๒. อตถัญญาตา (รู้จักผล) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.= 0.38) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหาร

เทศบาลคำนึงถึงผลเสียที่เกิดจากการบริหารจัดการอย่างไม่ถูกต้อง ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.73$) ผู้บริหารเทศบาลมีความมุ่งมั่นการทำงานให้บรรลุจุดหมายที่ประชาชนต้องการ ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.73$) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลสามารถบริหารจัดการความขัดแย้งที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้ ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.57$) ผู้บริหารเทศบาลดูแลและให้บริการเต็มที่ตามแนวทางปฏิบัติที่ทางราชการกำหนดไว้ ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาลมีการบริหารจัดการที่ดี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.77$) ตามลำดับ

๓. อัตตัญญา (รู้จักตน) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.41$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.73$) ผู้บริหารเทศบาลปรับตัวเข้ากับประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.73$) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการให้บริการเป็นอย่างดีตามตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการวางตัวได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.77$) ตามลำดับ

๔. มัตตัญญา (รู้จักประมาณ) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=0.44$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.73$) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลจัดงบประมาณได้อย่างพอเพียงและทั่วถึง ($\bar{X}=4.12$, $S.D.=0.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาลใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.77$) ตามลำดับ

๕. กาลัญญา (รู้จักกาล) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, $S.D.=0.52$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีลำดับขั้นตอนในการทำงานที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.41$, $S.D.=0.61$) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้มีความตรงต่อเวลาเสมอ ($\bar{X}=4.12$, $S.D.=0.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลดูแลคนในชุมชนในสถานการณ์ฉุกเฉิน ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.77$) ตามลำดับ

๖. ปริสัญญญา (รู้จักชุมชน) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=0.55$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความตั้งใจในการบริการชุมชนด้วยความมุ่งมั่นและเสียสละ ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.73$) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ามาติดต่องาน ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.57$) ผู้บริหารเทศบาลรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.57$) ผู้บริหาร

เทศบาลเข้าถึงคนในชุมชน ไปร่วมงานของชุมชนต่าง ๆ ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.77$) ตามลำดับ

๗. บุคคลัญญตา (รู้จักบุคคล) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, $S.D.=0.47$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลรับทราบปัญหาจากบุคคลอย่างเท่าเทียม ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.77$) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลหมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคคลอย่างเหมาะสมตามความถนัดของบุคคล ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.97$) ผู้บริหารเทศบาลอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลเข้าถึงประชาชน ระดับครอบครัว ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.77$) ผู้บริหารเทศบาลจัดกิจกรรมที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้ ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.77$) ตามลำดับ

๕.๑.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

ผลของการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ มีผลทำให้มีความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา แตกต่างกันโดยรวมแตกต่างกันที่ระดับสำคัญทางสถิติ $\text{Sig.} > 0.05$ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ มีผลทำให้มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกอายุ ด้วยวิธีการทดสอบด้วยค่า เอฟ (F-Test) พบว่าโดยภาพรวม มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่าระดับ 0.05 อยู่ในระดับ 0.01 จึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน ระดับการศึกษา มีผลทำให้มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการทดสอบด้วยค่า เอฟ (F-Test) พบว่าโดยภาพรวม มีค่านัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าระดับ 0.05 อยู่ในระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อาชีพ มีผลทำให้มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหาร เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกอาชีพ ด้วยวิธีการ

ทดสอบด้วยค่า เอฟ (F-Test) พบว่าโดยภาพรวม มีค่านัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่าระดับ ๐.๐๕ อยู่ที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน รายได้ มีผลทำให้มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๓ การบูรณาการหลักสืปฐรธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๐ รูปหรือคน ซึ่งครอบคลุมประเด็นเรื่องที่วิจัยโดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

๑. ภาวะผู้นำ ด้านกายภาพ พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทราได้แก่ การทำงานที่ผ่านมามองได้ว่าผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง การตรงต่อเวลาทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวันเวลาที่กำหนด มีการติดตามผลงานที่ทำเสมอมีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หากเกิดข้อผิดพลาดจะต้องแสดงความรับผิดชอบผู้บริหารองค์กรในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำแสดงความเป็นผู้นำเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง มีความกระฉับกระเฉง มีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม แต่งกายเหมาะสม และมีความพร้อมในการทำกิจกรรม

๒. ภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของระบบในการบริหารองค์การกระทำของทั้งสองฝ่ายทั้งฝ่ายสั่งการและฝ่ายปฏิบัติงาน มีความพร้อมในการทำกิจกรรมทางการเมืองซึ่งจะส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถืออันเป็นพลังอย่างหนึ่งที่สามารถจะเอาชนะความไม่แน่นอนการตรงต่อเวลาทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวันเวลาที่กำหนด มีการติดตามผลงานที่ทำเสมอสามารถปรับตัว มีความคิดสร้างสรรค์ มีจริยธรรม และมีความเชื่อมั่น

๓. ภาวะผู้นำ ด้านทักษะทางสังคม พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ สิ่งที่จะช่วยให้สามารถพัฒนาภาวะผู้นำให้สามารถปรับตัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ ที่จะดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างราบรื่น ต้องรู้จักมองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริงในการบริหารเทศบาลนั้นผู้นำจำเป็นที่จะต้องพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขตนเองมีความสามารถในการปรับตัวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมทางการเมือง ในส่วนบุคคลที่รับรู้ตนได้สอดคล้องตามความเป็นจริงเทศบาลผู้นำสูงสุดจะต้องมาจากการเลือกตั้ง มีความพร้อมในการแก้ปัญหา มีความแม่นยำในตัดสินใจ มีระดับความรู้ความสามารถ และมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา

๔. ภาวะผู้นำ ด้านความสามารถ พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ความเด็ดขาดทางด้านกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญในบางครั้งก็ต้องการมีการประนีประนอมในบางครั้งเพราะประชาชนก็เป็นสิ่งสำคัญผู้นำจะต้องมีความเต็มใจในการบริหารรู้จักประนีประนอมในกิจกรรมทางการเมืองมีความสามารถในการบริหารงานกิจกรรม ใช้ความสามารถที่จะทำกิจกรรมที่เกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะประสบการณ์ให้ความร่วมมือในชุมชนและอารมณ์ความพร้อมที่จะพัฒนาคนให้มีความสามารถมาทำกิจกรรม ตามที่ต้องการมีความพร้อมตามสภาพหรือคุณภาพในการที่จะทำความรู้จะเป็นผลนำมาสู่การกระทำความจำที่เริ่มจากสิ่งที่ย่อยๆ เป็นที่นิยมชมชอบในการทำกิจกรรมไปจนถึงความจำเป็นในสิ่งที่ยุ่งยากมีความซับซ้อนและมีความหมายต่อกันมีความเข้าใจ รู้จักประนีประนอมในกิจกรรมทางการเมือง มีความสามารถในการบริหารงานกิจกรรม ให้ความร่วมมือในชุมชน และเป็นที่ยอมรับชมชอบในการทำกิจกรรม

๕.๑.๔ หลักสี่ปฐิธรรม ๗ เพื่อให้เกิดรูปแบบของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้อย่างมีคุณภาพที่ควบคู่ไปกับหลักจริยธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) อัมมัญญตา (รู้จักเหตุ) รู้เข้าใจกฎระเบียบ ยึดหลักกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ปฏิบัติเท่าเทียม

๒) อุตถัญญตา (รู้จักผล) มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ บริหารความขัดแย้ง ยึดประโยชน์ชุมชน

๓) อัตถัญญตา (รู้จักตน) วางตัวเหมาะสม เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ปรับตัวเข้าหาชุมชน

๔) มัตถัญญตา(รู้จักประมาณ) ยึดความจำเป็นหลัก ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ จัดงบประมาณอย่างทั่วถึงและพอเพียง ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

๕) กาลัญญตา (รู้จักกาล) มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน ตรงต่อเวลา รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

๖) ปริสสัญญตา (รู้จักชุมชน) – มุ่งมั่นเสียสละ - มีจิตบริการ รับฟังเข้าถึงความเดือดร้อน

๗) ปุคคลัญญตา (รู้จักบุคคล) – เข้าถึงเข้าใจ - บริหารจัดการอย่างเท่าเทียม- สร้างความมีส่วนร่วม อนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย

๑. ภาวะผู้นำ ด้านกายภาพ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำ ด้านกายภาพ ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ คือ ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทราได้แก่ การทำงานที่ผ่านมามองได้ว่าผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่มีความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง การตรงต่อเวลาทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวันเวลาที่กำหนด มีการติดตามผลงานที่ทำเสมอมีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หากเกิดข้อผิดพลาดจะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผู้บริหารองค์กรในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำแสดงความเป็นผู้นำเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง มีความกระฉับกระเฉง มีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม แต่งกายเหมาะสม และมีความพร้อมในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล** ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ๑. สภาพทั่วไปการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ ๑) จุดเด่น ผู้นำทางการเมืองมีความพยายามทำกิจกรรมทางการเมืองปฏิบัติงานเพื่อประชาชน เสียสละอาสาทำงานขับเคลื่อนนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน ๒) จุดด้อย นักการเมืองใช้อำนาจอิทธิพลทางการเมืองรวมทั้งการใช้อำนาจด้านอื่น ๆ เพื่อเอาชนะคู่แข่งทางการเมือง ๓) โอกาส ผู้นำทางการเมืองแสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมมากขึ้นรวมทั้งมีการนำหลักทศพิธราชธรรมมาสร้างโอกาสทางการเมือง ๔) อุปสรรค ขั้วเคลื่อนไหวนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้ยาก พรรคการเมืองยังอยู่ในอำนาจของกลุ่มต่าง ๆ อุดมการณ์ทางการเมืองไม่แน่นอน ยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายทางการเมือง^๑ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหานรินทร์ สุรบุญ (เอมพันธ์)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ” จากผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองที่มีความสำคัญได้แก่ ๑) ยึดมั่นในสถาบันหลักอันได้แก่ ชาตศาสนา พระมหากษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ๓) กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ๔) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม

^๑ พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล, “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา”, **ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และ ๖) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ^๒

๒. ภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของระบบในการบริหารองค์การกระทำของทั้งสองฝ่ายทั้งฝ่ายสั่งการและฝ่ายปฏิบัติงาน มีความพร้อมในการทำกิจกรรมทางการเมืองซึ่งจะส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถืออันเป็นพลอย่างหนึ่งที่สามารถจะเอาชนะความไม่แน่นอนการตรงต่อเวลาทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวันเวลาที่กำหนด มีการติดตามผลงานที่ทำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหานิรุฒ ญาณวฑฺฒโน (พยนต์ย์)** ได้วิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพทั่วไปของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า มีจุดเด่นคือนักการเมืองท้องถิ่นมีความเข้าใจในบริบทและปัญหาของพื้นที่ท้องถิ่น และเป็นกันเองต่อประชาชนในพื้นที่ มีจุดอ่อนคือ บางครั้งนักการเมืองท้องถิ่นมั่นใจในตนเองมากเกินไป ไม่ยอมฟังคำแนะนำหรือวิเคราะห์สถานการณ์อย่างละเอียด โอกาสคือ โอกาสของการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นคือความสามารถในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่น อุปสรรคคือ บางพื้นที่มีทรัพยากรที่จำกัด ความจำกัดของงบประมาณ และการเข้าถึงทรัพยากรอาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมือง ๒. คุณลักษณะสำหรับการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม มี ๔ คุณลักษณะ คือ ๑) ทักษะของการใช้อิทธิพล ได้แก่ จัดสรรงานให้เหมาะสมและถูกคน มีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยน ใช้อิทธิพลในทางที่ถูกต้องและยึดถือระเบียบสร้างความไว้วางใจในประชาชน ใช้อิทธิพลในการสร้างโอกาส ๒) ทักษะในการมอบหมายงาน ได้แก่ สามารถกำหนดเป้าหมายและงานให้ชัดเจน สามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงาน สามารถสื่อสารที่ชัดเจนและกระตือรือร้น สามารถเสริมสร้างทีมงานให้มีความเชื่อมั่น สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของงานที่มอบหมาย ๓) มีความยืดหยุ่น ได้แก่ มีความมุ่งมั่นเพียรพยายามขณะเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความคิดเชิงบวก มีความรู้มอบหมายงานให้กับผู้รับมอบหมาย ให้เกิดความเข้าใจ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน และสามารถปรับตัว รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน และเพื่อนร่วมงาน ๔) ทักษะในการจูงใจ ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาส่วนบุคคล

^๒ พระมหานรินทร์ สุรณโณ (เอมพันธ์), “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ”, **คุณิพนธ์ปรัชญาคุณิพนธ์** สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

สร้างความเชื่อมั่นและความกระตือรือร้นในทีม การสื่อสารอย่างชัดเจน สร้างการยอมรับจากคนภายในท้องถิ่น ให้กำลังใจและพลังงานให้กับทีม^๓

๓) **ภาวะผู้นำ ด้านทักษะทางสังคม** ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำ ด้านทักษะทางสังคม ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ คือ สิ่งที่จะช่วยให้สามารถพัฒนาภาวะผู้นำให้สามารถปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ ที่จะดำเนินชีวิตร่วมอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างราบรื่น ต้องรู้จักมองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริงในการบริหารเทศบาลนั้นผู้นำจำเป็นที่จะต้องพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขตนเองมีความสามารถในการปรับตัวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมทางการเมือง ในส่วนบุคคลที่รับรู้ตนได้สอดคล้องตามความเป็นจริงเทศบาลผู้นำสูงสุดจะต้องมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาอภิวิชโร อภิวัชโร (โกศสวัสดิ์)** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีมีดังนี้ ด้านความเป็นประชาธิปไตย คือ ๑) ยอมรับความคิดเห็น ๒) ปลุกฝังสำนึกประชาธิปไตย ๓) มีความซื่อสัตย์ ๔) ร่วมกิจกรรมกับประชาชน ๕) ทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับชุมชนอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ๖) มีความซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใสและตรวจสอบได้ ด้านวิสัยทัศน์ คือ ๑) ตอบสนองความต้องการของประชาชน ๒) มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ๓) นโยบายสามารถทำได้จริง ๔) มุ่งผลสำเร็จในการบริหารจัดการ ๕) สามารถบอกแนวทางในการดำเนินบทบาทภารกิจของหน่วยงานได้ ๖) มีจิตแข็งของหน่วยงานคือ “การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ชุมชน” ด้านคุณธรรม คือ ๑) ซื่อสัตย์สุจริต ๒) ไม่ทิ้งปัญหาของประชาชน ๓) โปร่งใส เป็นธรรม ๔) มีจิตสำนึกที่ดี ๕) ร่วมแสดงความยินดีเมื่องานประสบความสำเร็จ ๖) ใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อผลประโยชน์ แก่ส่วนรวมเป็นหลัก และ ด้านกล้าตัดสินใจ คือ ๑) แก้ไขปัญหา ๒) ทันทต่อสถานการณ์ ๓) ตอบสนองความต้องการของประชาชน ๔) การตัดสินใจใด ๆ กระทำโดยเสียงส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกัน ๕) ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างและความหลากหลายทางความคิด^๔

^๓ พระมหานิรุต ภาณวุฑโฒ (พยนต์ย์ม), “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”, **ดุขุณินิพนธ์ปรัชญาดุขุณินิพนธ์** สาขาวิชารัฐศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

^๔ พระมหาอภิวิชโร อภิวัชโร (โกศสวัสดิ์), “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี”, **ดุขุณินิพนธ์ปรัชญาดุขุณินิพนธ์** สาขาวิชารัฐศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

๔. ภาวะผู้นำด้านความสามารถ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาวะผู้นำ ด้านความสามารถ ประกอบไปด้วย หลักการสำคัญ คือ ความเด็ดขาดทางด้านกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญในบางครั้งก็ต้องการประนีประนอม ในบางครั้งเพราะประชาชนก็เป็นสิ่งสำคัญผู้นำจะต้องมีความเต็มใจในการบริหารรู้จักประนีประนอม ในกิจกรรมทางการเมืองมีความสามารถในการบริหารงานกิจกรรม ใช้ความสามารถที่จะทำกิจกรรมที่เกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะประสบการณ์ให้ความร่วมมือในชุมชน และอารมณ์ความพร้อมที่จะพัฒนาคนให้นำความสามารถมาทำกิจกรรม ตามที่ต้องการมีความพร้อม ตามสภาพหรือคุณภาพในการที่จะทำความรู้จะเป็นผลนำมาสู่การกระทำความจำที่เริ่มจากสิ่งที่ย่าง ๆ เป็นที่นิยมชมชอบในการทำกิจกรรมไปจนถึงความจำเป็นในสิ่งที่ย่างยากมีความซับซ้อนและมีความหมายต่อกันมีความเข้าใจ รู้จักประนีประนอมในกิจกรรมทางการเมือง มีความสามารถในการบริหารงานกิจกรรม ให้ความร่วมมือในชุมชน และเป็นที่ยอมรับชมชอบในการทำกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ) ได้วิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) ปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ ๑) คุณลักษณะผู้นำส่งผลต่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี ๗ ด้าน มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ สามารถอธิบายการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี(Y) ได้ร้อยละ ๘๔. โดยนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรีควรมีหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) ยึดหลักนิติธรรมในการบริหารและปกครองท้องถิ่น ๒) หลักปาปนิกรรม ๓ สามารถอธิบายการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี (Y) ได้ร้อยละ ๘๒.๖ ประชาชนต้องการนักการเมืองท้องถิ่นที่มี วิสัยทัศน์ (จักขูมา) ($\bar{X}=3.63$) เพื่อพัฒนาจังหวัด^๕

๕.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของ
ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามปัจจัย
ส่วนบุคคล

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของ
 ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อพิจารณาจากปัจจัย
 ส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองแตกต่างกัน
 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

^๕ พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ), “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น
 จังหวัดสระบุรี”, คุษณินพนธ์ปรัชญาคุษณินบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖).

สถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาสูง มีอาชีพและรายได้แตกต่างกัน มักมีทัศนคติและการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารที่แตกต่างกันตามพื้นฐานประสบการณ์และมุมมองทางสังคมที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระศกลวัฒน์ จิตตปญโญ (วงวิวงษ์) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและอาชีพ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวาดอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย^๖ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี) ได้วิจัยเรื่อง “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^๗ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนนท์ชนันท์กรณ์ ฝ่ายเทศ ได้วิจัยเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมือง ท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรม ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชากรที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเนื่องต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วน

^๖ พระศกลวัฒน์ จิตตปญโญ (วงวิวงษ์), “บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^๗ พระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี), “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

ประชาชนที่มีเพศ ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^๔ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระภานุวัฒน์ จิตวินโย ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำพนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน^๕

๕.๒.๓ จากผลการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะเข้ามาเติมเต็มภาวะความเป็นผู้นำหรือผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลีได้ เป็นอย่างดี ซึ่งหลักธรรมที่กล่าวมานี้คือหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนในพื้นที่อันประกอบด้วยกระตือรือร้นความคิดเห็นพบว่า อุตัญญดา (รู้จักผล) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อุตัญญดา (รู้จักตน) กาลัญญดา (รู้จักกาล) ปริสัญญดา (รู้จักชุมชน) มัตตัญญดา (รู้จักประมาณ) ปุคคัลญดา (รู้จักบุคคล) และธัมมัญญดา (รู้จักเหตุ) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้ ๑) ธัมมัญญดา (รู้จักเหตุ) รู้เข้าใจกฎระเบียบ ยึดหลักกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติเท่าเทียม ๒) อุตัญญดา (รู้จักผล) มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ บริหารความขัดแย้ง ยึดประโยชน์ชุมชน ๓) อุตัญญดา (รู้จักตน) วางตัวเหมาะสม เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปรับตัวเข้าหา

^๔ นนทชนันท์กรณ ฝ้ายเทศ, “คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปริสธรรมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี”, รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^๕ พระภานุวัฒน์ จิตวินโย (ทวีร้าง), “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ชุมชน ๔) มัตตัญญูตา (รู้จักประมาณ) ยึดความจำเป็นหลัก ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ จัดงบประมาณอย่างทั่วถึงและพอเพียง ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ๕) กาลัญญูตา (รู้จักกาล) มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน ตรงต่อเวลา รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ๖) ปริสสัญญูตา (รู้จักชุมชน) – มุ่งมั่นเสียสละ - มีจิตบริการ รับฟังเข้าถึงความเดือดร้อน ๗) ปุคคลัญญูตา (รู้จักบุคคล) – เข้าถึงเข้าใจ - บริหารจัดการอย่างเท่าเทียม- สร้างความมีส่วนร่วม อนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส

สอดคล้องกับ**ทวิศักดิ์ สุขกมล** ศึกษาการใช้หลักสัปปริสธรรมในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ประกอบด้วยหลักสัปปริสธรรม ๗ ประการ ดังกล่าวย่อมเป็นผู้ควรแก่การคำนับ นับถือ ยกย่อง ของบุคคลทั้งหลาย ผู้นั้นย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่พระพุทธเจ้ายกย่องว่าเป็น "สัตบุรุษ" หรือ "คนดีแท้" การกระทำหรือพฤติกรรมของเขามีความเหมาะสมถูกต้องดีงามย่อมนำประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการบริหารงานจากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้เสนอไว้ในกระบวนการบริหารงานทั้งหมดมีความคล้ายคลึงกัน และยังเป็นทฤษฎีที่ใช้การได้ดีไม่ล้าสมัย เพื่อให้ทันมาซึ่งการบริหารงานที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยใหม่ มีนักวิชาการทางการบริหารส่วนใหญ่ได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวความคิดทั้งหมดและสรุปว่ากระบวนการจัดการควรจะมีเพียง ๔ ขั้นตอน คือ (๑) การวางแผน (๒) การจัดองค์การ (รวมทั้งการจัดคนเข้าทำงานด้วย) (๓) การอำนวยการหรือการชักนำ (๔) การควบคุมติดตามผลการทำงาน และในปัจจุบันการบริหารงานของผู้บริหารองค์การต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการเข้ามาสนับสนุนองค์การ ดังนั้นการนำหลักวิชาการตามกระบวนการบริหารจัดการมาใช้จึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นเทคนิคและวิธีการในการดำเนินงานให้องค์การปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ส่วนการบูรณาการโดยภาพรวมแล้ว เป็นการนำสิ่งหนึ่งเข้ารวมกันกับอีกสิ่งหนึ่งหรือผสมผสานรวมกันให้กลมกลืนจากส่วนย่อยทำให้สมบูรณ์สมดุลจนเกิดความเป็นองค์รวมในตัวเองสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นที่ประสานงานสนับสนุนการดำเนินงานและสนองนโยบายของภาครัฐ และเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลป่าไผ่อาจแยกได้เป็น ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านหลักการบริหารงาน (๒) ด้านการจัดทำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์หรือโครงการต่าง ๆ (๓) ด้านการบริหารบุคคล (๔) ด้านการบริหารงานคลัง ทั้งนี้ทางเทศบาลได้ยึดหลักธรรมาภิบาล ยึดระเบียบตามหลักกฎหมาย เป็นต้น ในการขับเคลื่อนการบริหารงานทั้ง ๔ ด้านดังกล่าว และมีโครงสร้างการแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การใช้หลักสัปปริสธรรมในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม เมื่อพิจารณาหลักสัปปริสธรรมในแต่ละด้านมีการนำมาใช้ในการบริหารงานเชิงบูรณาการ

ครบทั้ง ๗ ด้านจริง แต่ไม่เด่นชัดเป็นการแฝงหลอมรวมอยู่ในหลักการบริหารงานภาครัฐซึ่งเน้นเรื่องเทคนิคและวิธีการในการดำเนินงานด้านการบริหารงานของเทศบาล^{๑๐}

ทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาพระครูโกสุมสมณวัตร (สังวาล กุสุโม/เมตตาเย) ทำการศึกษาหลักสัปปริสธรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาหลักสัปปริสธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่เกี่ยวกับการปกครอง ๒) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางที่ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านตามหลักสัปปริสธรรม โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า สัปปริสธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่เกี่ยวกับการปกครอง นั้นผู้นำจะต้องมีหลักธรรมในการปฏิบัติงาน ๗ ประการ คือ (๑) ความรู้จักเหตุ ช่วยให้รู้จักวิเคราะห์หาสาเหตุของสถานการณ์ตามเป็นจริง (๒) ความรู้จักผล ช่วยให้ทราบผลที่จะตามมาในแต่ละเรื่อง (๓) ความรู้ จักตนประพฤติตนให้เหมาะสมแก่สถานะ (๔) ความรู้จักประมาณ ช่วยให้รู้จักทำทุกสิ่งทุกอย่างให้อยู่ในความพอดี (๕) ความรู้จักกาล ช่วยให้รู้จักเวลาที่เหมาะสมในการประสานทำกิจกรรมต่าง ๆ (๖) ความรู้จักชุมชน ช่วยให้รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องกับกาลเทศะทั้งกับบุคคลและสถานที่ (๗) ความรู้จักบุคคลช่วยให้ปฏิบัติกับบุคคลนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม เกิดการประสานงานที่ดีในทุกด้านสภาพปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พบประเด็นปัญหาที่สำคัญอยู่ ๓ ด้าน คือ (๑) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย เวลาว่างงานบุญประเพณีและมีมหรสพ รื่นเริงต่าง ๆ ในงานวัด โรงเรียนหรือในหมู่บ้าน จะพบปัญหาคือ มีการทะเลาะวิวาทกันของกลุ่มวัยรุ่น ครอบครัวขาดการอบรมดูแลอย่างใกล้ชิด เนื่องจากการตาบิตาต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ เด็กและเยาวชนจึงต้องอยู่กับผู้สูงอายุคือญาติผู้ใหญ่ซึ่งการดูแลอาจไม่ทั่วถึง นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาด้านยาเสพติด (๒) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ คือปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิต เช่น น้ำในการเกษตร เนื่องจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติไม่พอเพียง บ่อน้ำสาธารณะชำรุดและตื้นเขิน และคนในชุมชนขาดอาชีพเสริมเกษตรกรรมไม่มีรายได้จากทางอื่นนอกจากการขายข้าว ขาดงบประมาณและความรู้ในการประกอบอาชีพ และ (๓) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๙ หมู่บ้านมีปัญหาในด้านชุมชนขาดป่าธรรมชาติและสถานที่ทิ้งขยะ^{๑๑}

^{๑๐} ทวีศักดิ์ สุขกมล, “การใช้หลักสัปปริสธรรมในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

^{๑๑} พระครูโกสุมสมณวัตร (สังวาล กุสุโม/เมตตาเย), “ศึกษาหลักสัปปริสธรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนนิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยจึงสรุปข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เทศบาลควรมีการกำหนดนโยบายส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒) เทศบาลควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนสนับสนุนการปฏิบัติงานของนักการเมือง โดยส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๓) เทศบาลควรมีนโยบายทางการศึกษาจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักสูตรมาธิปไตย เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง

๔) เทศบาลควรสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยเมื่อนำเสนอแนะเชิงนโยบายเป็นเบื้องต้นแล้วจึงขอเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

๑) เทศบาลควรจัดทำแผนพัฒนาคุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นทุกปี โดยมีกระบวนการสำรวจหาความจำเป็นในการพัฒนา

๒) เทศบาลควรจัดตั้งท้องถิ่นต้นแบบที่มีประธานคณะกรรมการท้องถิ่นมีคุณลักษณะพึงประสงค์ไว้เป็นชุมชนนำร่องเพื่อการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นอื่นต่อไป

๓) ควรที่จะได้มีการปฏิรูปทางการเมืองของไทย ด้วยการมีแผนปฏิบัติการเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนที่มุ่งไปสู่การสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ควรให้ภาครัฐมีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องนี้เป็น การเฉพาะ อันจะทำให้เกิดการตื่นตัวด้านภาวะผู้นำทางการเมืองได้

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องที่วิจัยดังกล่าวนี้มาแล้ว พิจารณาเห็นว่า ควรจะได้มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑) ควรศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการคุณลักษณะภาวะผู้นำทางการเมืองเพื่อให้ผู้นำที่มีคุณธรรมเข้ามาปกครองบ้างเมือง

๒) ควรศึกษาเจาะลงไปถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำของพรรคการเมืองที่ทำการเมืองที่อย่างไรจึงจะทำให้ประชาชน สนใจผู้นำที่แต่ละพรรคการเมืองเสนออันก่อให้เกิดการได้มาซึ่งนักการเมืองที่ดีได้

๓) ควรศึกษาหลักธรรมหมวดอื่น ๆ นอกจากพรหมวิหารธรรมเพื่อนำประยุกต์ใช้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล

๔) ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล ที่วัดได้จากผลงานในการบริหาร เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์สร้างสื่อสารทางการเมืองที่ดียิ่งขึ้นไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐”. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕๐ ก (๖
เมษายน ๒๕๖๐) : ๗๔.

กรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. สรุปข้อมูล อปท. ทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๘.

กวี วงศ์พุม. ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชีกรุงเทพ, ๒๕๓๕.

_____. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี, ๒๕๕๐.

กิตติ ตยัคคานนท์. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เชษฐาการพิมพ์,
๒๕๓๐.

_____. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บัตเตอร์ฟลาย,
๒๕๔๓.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย,
๒๕๔๖.

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร :
บริษัทวิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๘.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. ทักษะภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : มัลติอินฟอร์เมชันเทคโนโลยี, ๒๕๕๐.

ชุตติ ระบอบ และคณะ. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,
๒๕๕๒.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพินเนต พรินติ้ง เซ็นเตอร์
จำกัด, ๒๕๓๙.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร. นนทบุรี : ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมสถาบัน
พัฒนาข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๗.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๒.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๖.

เนตร์พัฒนา ยาวีราข. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเซ็นทรัลเอ็กเพรส, ๒๕๓๗.

ปธาน สุวรรณมงคล. การเมืองท้องถิ่น : การเมืองของใครโดยใครเพื่อใคร. กรุงเทพมหานคร : จตุพรดีไซด์, ๒๕๕๔.

ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ประทาน คงฤทธิศึกษาการ. การปกครองเมืองพัทยา. กรุงเทพมหานคร : สหยาบสื่อการพิมพ์, ๒๕๒๔.

ประยงค์ รณรงค์. ผู้นำการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, ๒๕๕๐.

พรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ. โครงการติดตามการเข้าถึงสิทธิของคนพิการและการพัฒนารูปแบบและระบบสวัสดิการที่ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, ๒๕๕๖.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). ภาษาธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสียงเชียงใหม่, ๒๕๔๘.

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

_____. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๕.

_____. ภาวะผู้นำความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๐.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์จำกัด, ๒๕๕๑.

_____. ภาวะผู้นำ ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๖.

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ. คู่มือปฏิบัติงานการบูรณาการพันธกิจ. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ภารดี อนันต์นาวิ. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. ชลบุรี : มนตรี, ๒๕๕๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิญญู สาธร. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.
- มานิตย์ จุมปา. **คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, ๒๕๕๕.
- วิกรม กรมดิษฐ์. **มองซีอีโอโลก**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท โพสท์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๑.
- วิเชียร วิทย์อุดม. **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด, ๒๕๕๐.
- วิญญู อังคนารักษ์. **แนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๑๙.
- วิลเลียม อี. ไฮเนคกี และโจนาธาน มาร์ช. **เก้าอี้มือโปร เคล็ดลับ ๒๕ ข้อสำหรับผู้บริหารในโลกยุคไร้พรมแดน**. แปลโดย จีระ หงส์ดารมภ์ และ บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดีเจมจี, ๒๕๔๖.
- สมคิด บางโม. **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). **ธรรมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๙.
- สมนึก ภัททิยธนี. **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. **ภาวะความเป็นผู้นำต่อองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : ส.เอเซียเพรส ๑๙๘๙, ๒๕๕๐.
- อุทัย หิรัญโต. **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.
- (๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ :**
- กัลยากร ณ อยุธยา. “ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กรกับความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล ศึกษาณาคารพาณิชย์ในเขตจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔.
- นนท์ชนันท์กรณ ฝ้ายเทศ. “คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี”. **รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.
- นายพรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล. “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา”. **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระคณพศ กิตติสารโร. "การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี". **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นททอง). "การประยุกต์ใช้หลักทศุติยาปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม". **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖.
- พระครูอุทัยกิจพิพัฒน์ (วิรัตน์ สุกอินทร์). "การศึกษาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานีตามหลักสัปปริสธรรม ๗". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระจำรัส จิตธมโม (สวาสโพธิ์กลาง). "การประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม ๗ ประการบริหารจัดการชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี). "คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา". **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.
- พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ). "พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดสระบุรี". **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖.
- พระภาณุวัฒน์ จิตวินโย (ทวีร่าง). "การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาคมเพชร วชิรปญโญ (เรืองผา). "การนำหลักสัปปริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระมหานรินทร์ สุรนโธ (เอมพันธ์). “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

พระมหานิรุต ญาณวุฑโฒ (พยนต์ย์). “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม”. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖.

พระมหาพร อคคปญโธ (วลัยศรี). “การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาอภิวัชร อภิวัชร (โศภสวัสดิ์). “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี”. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖.

พระศกลวัธน จิตตปญโธ (วงวิงษ์). “บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนา อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

พระศตวรรษ กิตติปาโล. “การประยุกต์ให้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

อรทัย มีแสง. ทฤษฎีบูรณาการเชิงพุทธ. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

(๓) รายงานวิจัย :

ประธาน สุวรรณมงคล และคณะ. “การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น”. รายงานการวิจัยเสนอต่อสถาบันดำรงราชานุภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๓๗.

สมคิด เลิศไพฑูรย์ และคณะ. การจัดการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ : ศึกษากรณีจังหวัดภูเก็ต. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย, ๒๕๔๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๔) บทความ :

พิชัย นิตวรงค์วรกุล และจันทร์แรม เรือนแป้น. “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๙) : ๑๓๕.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

เทศบาลตำบลฉิมพลี. จำนวนประชากรในเทศบาลฉิมพลี ปี พ.ศ.๒๕๖๕. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.dcp.go.th/general3.php> [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕].

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. ความสำคัญของภาวะผู้นำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://thaiwinner.com/what-is-leadership> [๒ ตุลาคม ๒๕๖๕].

Wit, D. A Comparative Survey of Local Government and Administration. 2th Edition. Bangkok: Prachandra Printing Press, 2006.

เดเนียลวิท. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://govt101.blogspot.com/2008/08/blog-post_2237.html [๓ ตุลาคม ๒๕๖๕].

ลิขิต ธีรเวคิน. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://govt101.blogspot.com/2008/08/blog-post_2237.html [๓ ตุลาคม ๒๕๖๕].

อนันต์ อนันตกุล. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://govt101.blogspot.com/2008/08/blog-post_2237.html [๓ ตุลาคม ๒๕๖๕].

สมคิด เลิศไพฑูรย์. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. [ออนไลน์]. (แหล่งที่มา : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title> [๑๘ กันยายน ๒๕๖๔].

เอกสารประชาสัมพันธ์. องค์การบริหารส่วนตำบลนาบ่อคำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.nabokham.go.th/frontpage> [๓ ตุลาคม ๒๕๖๔].

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนฉิมพลี. นโยบายการบริหาร พันธกิจ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://donchimplee.go.th/public/list/data/index/menu/1598> [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕].

เทศบาลตำบลดอนฉิมพลี. จำนวนประชากรในเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี ปีพ.ศ. ๒๕๖๔. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.pakchongcity.go.th/main/> [๑๖ กันยายน ๒๕๖๔].

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๖) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ พระมหากฤษณ์ธินันต์ เสฎฐเมธี, ดร.ประธานหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์

พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

อาจารย์ชัยวิวัฒน์ ลาไป. อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

ผศ.สมภพ สายหยุด. อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธโส

ธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๙ กันยายน ๒๕๖๖.

นายสุริช ภูศรีจันทร์. นายกเทศมนตรีตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัด

ฉะเชิงเทรา, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

นางสาวรมย์นลิน ชื่นชุมพร. หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖.

นางประนอม โนริวงศ์. ประธานชุมชนศาลเจ้าแม่ทับทิม หมู่ ๑ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

คุณเสาวรรณี แก้วน้อย. ประชาชนหมู่ที่ ๑ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖.

นางวราทิพย์ นิตฉาย. ประธานชุมชนเจ้าพ่อเขาคอก หมู่ ๑๘ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

คุณสำรวย แซ่เอี้ยะ. ประชาชนหมู่ที่ ๑๘ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

คุณนพมาศ ปันเจริญ. ประชาชนหมู่ที่ ๑๘ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

คุณสำรวย แซ่เอี้ยะ. ประชาชนหมู่ที่ ๑๘ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

คุณนพมาศ ปันเจริญ. ประชาชนหมู่ที่ ๑๘ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

คุณนพมาศ ปันเจริญ. ประชาชนหมู่ที่ ๑๘ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

คุณนพมาศ ปันเจริญ. ประชาชนหมู่ที่ ๑๘ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

คุณนพมาศ ปันเจริญ. ประชาชนหมู่ที่ ๑๘ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

คุณนพมาศ ปันเจริญ. ประชาชนหมู่ที่ ๑๘ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๑๖ กันยายน ๒๕๖๖.

๒. ภาษาอังกฤษ :

(I) Books:

Bennis & Nanus. **Leader The strategies for taking change.** New York: Harper & Row, 1985.

Boles & Davanport. **Introduction to education leadership.** New York: Harper & Row. 1975.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Dessler. **Personnel/Human Resource Management**. Englewood Cliffs, (New Jersey: Prentice-Hall, 1998.

DuBrin. **Leadership Research findings, practice and skills**. Eaglewood Cliff, NJ: Houghton Mifflin, 1998.

Huntington, S., & Nelson, S. **No Easy Ehoice: Political Participation in Developing Countries**. New York: Harvard University Press, 1995.

Kotter. **What leaders really do**. Boston: Harvard Business School Press, 1999.

N.L. Frigon and H.K. Jackson. **The Leader**. New York: Amecom, 1996.

Stephen R. Covey. **The Habits of Highly Effective People**. London: Cox & Wyman Ltd, 1989.

Stogdill. **Handbook of leadership A survey of theory and research**. New York: The Free Press, 2004.

Yamane, T. **Statistic: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row, 1973.

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน...ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร. ๐๙๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๕๒๐๑๓
ที่...ธว. ๘๐๐๕๒๖๒๓๓ วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๖
เรื่อง...ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบใบเครื่องมือที่ใช้ในการทำการนิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.นิกร ศรีราช

เนื่องด้วย พระบัณฑิต จนปญโญ (อินทรมณีนันท์) รหัสประจำตัวนิสิต ๒๕๐๒๐๔๐๐๔
นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
"การบูรณาการหลักปรัชญาธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลคอน
นิมพิล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว
การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่อง หลักสุตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาล่วงเห็นว่าท่านเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ
เครื่องมือที่ใช้ในการทำการนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำการนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐศาสตร
มหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าท่านจะให้ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงจากทางภาควิชาฯ ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เดวิด หองนิม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.นิกร ศรีราช)
ผู้อำนวยการภาควิชา

ผู้ประสานงาน : อาจารย์ ดร.จนปญโญ
โทร. ๐๙๕-๒๕๘-๐๐๐๑๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

ปณ. ๒๕๖๖

ปช. ๒๕๖๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๓ การดำเนินงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนนิมพิล อำเภอพานงัวเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ข้อ	คำถาม	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเอกสารหรือไม่					ค่า IOC	แปลผล
		๑	๒	๓	๔	๕		
การดำเนินงานด้านกายภาพ								
๑	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความกระตือรือร้นหรือมีกิจกรรมทางการเมือง	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๒	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความสนใจหรือมีกิจกรรมกับชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๓	คณะผู้บริหารเทศบาลแสดงความเป็นผู้นำในการนำกิจกรรมทางการเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๔	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๕	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความสัมพันธ์ในการนำกิจกรรมทางการเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
การดำเนินงานด้านบุคลากร								
๖	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการบริหารงานด้านกิจกรรมทางการเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๗	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารงานด้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๘	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความสนใจหรือมีกิจกรรมในการปฏิบัติงานด้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๙	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความสนใจหรือมีกิจกรรมในการปฏิบัติงานด้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๑๐	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความสนใจหรือมีกิจกรรมในการปฏิบัติงานด้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้

ข้อ	คำถาม	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเอกสาร					ค่า IOC	แปลผล
		๑	๒	๓	๔	๕		
	การดำเนินงานด้านความสามารถ							
๑๑	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของเทศบาล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๑๒	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๐.๘๐	ผ่านไปได้
๑๓	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๑๔	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๑๕	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๑๖	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๑๗	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๑๘	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๑๙	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้
๒๐	คณะผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐๐	ผ่านไปได้

หลักเกณฑ์การพิจารณา

ภาควิชาการศึกษารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สอ. ๑๕๖

ผลการคำนวณสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability)
เนื่องจากการนำการวัดสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมาใช้ในการมีของศูนย์บริหารสถานศึกษา
ฉบับนี้ จำนวนนักเรียน ๖๖ คน จักรวรรดิเมือง
พระนครศรีอยุธยา จันทบุรี

Case Processing Summary

	N	%
Cases		
Valid	30	100.0
Excluded ^a	0	.0
Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.949	55

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
D2	75.95	347.903	.922	.937
D3	75.95	347.903	.922	.937
D4	75.95	347.903	.922	.937
D5	75.95	347.903	.922	.937
E1	75.95	347.903	.922	.937
E2	75.95	347.903	.922	.937
E3	75.95	347.903	.922	.937
E4	75.95	347.903	.922	.937
E5	75.95	347.903	.922	.937
F1	75.95	347.903	.922	.937
F2	75.95	347.903	.922	.937
F3	75.95	347.903	.922	.937
F4	75.95	347.903	.922	.937
F5	75.95	347.903	.922	.937
G1	75.95	347.903	.922	.937
G2	75.95	347.903	.922	.937
G3	75.95	347.903	.922	.937
G4	75.95	347.903	.922	.937
G5	75.95	347.903	.922	.937

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.942	35

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	75.95	347.903	.922	.937
A2	75.95	347.903	.922	.937
A3	75.95	347.903	.922	.937
A4	75.95	347.903	.922	.937
A5	75.95	347.903	.922	.937
B1	75.95	347.903	.922	.937
B2	75.95	347.903	.922	.937
B3	75.95	347.903	.922	.937
B4	75.95	347.903	.922	.937
B5	75.95	347.903	.922	.937
C1	75.95	347.903	.922	.937
C2	75.95	347.903	.922	.937
C3	75.95	347.903	.922	.937
C4	75.95	347.903	.922	.937
C5	75.95	347.903	.922	.937
D1	75.95	347.903	.922	.937

Reliability Statistics

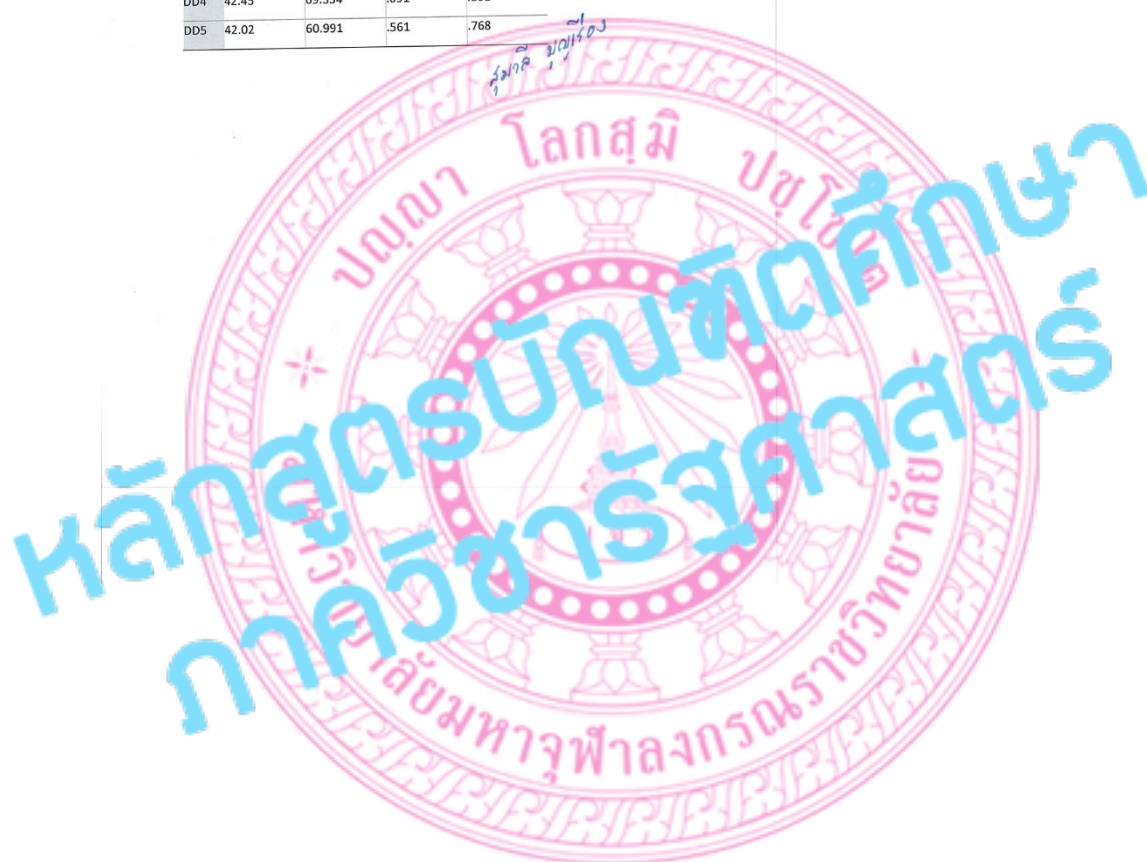
Cronbach's Alpha	N of Items
.931	20

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
AA1	42.55	76.747	.836	.820
AA2	42.55	76.747	.836	.820
AA3	42.55	76.747	.836	.820
AA4	42.55	76.747	.836	.820
AA5	42.55	76.747	.836	.820
BB1	42.02	60.991	.561	.768
BB2	42.02	60.991	.561	.768
BB3	42.02	60.991	.561	.768
BB4	42.02	60.991	.561	.768
BB5	42.02	60.991	.561	.768
CC1	42.02	60.991	.561	.768
CC2	42.02	60.991	.561	.768
CC3	42.02	60.991	.561	.768

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
CC4	42.65	63.485	.611	.769
CC5	42.65	63.485	.611	.769
DD1	42.18	67.543	.192	.794
DD2	42.45	66.678	.239	.791
DD3	42.65	63.485	.611	.769
DD4	42.45	69.334	.091	.801
DD5	42.02	60.991	.561	.768

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

1997/1998

วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่งเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เขียน พระมหากษัตริย์อินทร์ เสด็จมณี ดร. ตำแหน่งประธานหลักสูตรสาขาวิชาสาคร วิทยาลัยสงฆ์พุทธโส
ธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เนื่องด้วย พระบัณฑิต จันทปญโญ ภัทราภรณ์เจ้าวัดนิคม บัณฑิตหลวงวัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร ได้ทำหนังสือมาแจ้งว่า ได้รับมอบหมายจากกรมการศาสนา ให้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่อง "การบูรณปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปปางสมาธิที่วัดสุทัศน์ฯ" ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปปางสมาธิที่วัดสุทัศน์ฯ และเนื่องจากงานบูรณะปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปปางสมาธิที่วัดสุทัศน์ฯ เป็นงานที่มีความสำคัญและมีความละเอียดอ่อน จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลก่อนดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นต้นก็ต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ฉันได้ดำเนินการนี้บ้างพอ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเก็บไปประกอบทำวิทยานิพนธ์ต่อไป หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือเป็นอย่างไรก็ได้ ว่าฉันได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อหาวิทยานิพนธ์ โสโธดามิ

อภินิหาร นิธิวิธยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า)
ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

2.1.1/8

ผู้ประสานงาน : พระบิณฑิต จันทปณฺธิ
โทร. ๐๖๓-๘๔๘๖๒๕๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๕๔-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๙

ที่ ๑๖ ๘๐๐๕.๒/๗ กษ๐

วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่งเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายชัยวิวัฒน์ ลาไป อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย

เนื่องด้วย พระบัณฑิต จันทปญโญ ทรสิประจําตัว บัณฑิต ๖๕๐๒๐๕๐๐๕ นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทําสารนิพนธ์เรื่อง "การบูรณาการหลักปฎิบัติธรรมเพื่อส่งเสริมการผู้นำทางการเมืองของอริยบริพารเทวบาลคําคถาฉบับใหม่" อําเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ใช้สิทธิ์เป็นกรณีพิเศษ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเก็บเป็นระยะ ทดลองการตอบใช้ หลักการสุ่มสุทธสมทบปฏิบัติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความมีเอื้อเฟื้อหาทางวิชาการ ณ โอกาสนี้

ซึ่งนับว่าเพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการ

อลynn จินฉิง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญญา จิตรขันธ์)
ผู้อำนวยการหลักสูตรวิชาเศรษฐศาตร์

ชื่อ นามสกุล นาย ประดิษฐ์
นาม นามสกุล นามสกุล
ผู้เขียนบท: นามสกุล นามสกุล
โทร. 08-000-0000

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐๒๕-๒๙๔-๑๐๐ PB ๗๖๐๓

10/20/2019

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผศ.สมภพ สายหิวกุล ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชาปฐพีศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (KMITA) นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้เข้าร่วมกับเรื่อง "การบูรณาการหลักสูตรปฐพีกรรมเพื่อส่งเสริมภาวสุภาพทางเคมีของผู้บริหารเทศบาลตำบลอมบืพัตร์ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นต้นไปจะมีผู้สนใจมากขึ้น จึงขอความร่วมมือเครือข่ายจากท่าน เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้มีโอกาสในการสัมมนา และเก็บรวบรวมข้อมูลทางวิจัย ซึ่งจะเพิ่มประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หัวข้อเรียนอย่างใด หัวข้อใดได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ ณ โอกาสนี้

ขอเรียนมาโดยทั่วถึง

ขอแสดงความนับถือ

ดร.สุวิมลมาศ ทรัพย์ประเสริฐ

อภินิชา อภิสิทธิ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า)
ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

10/10/15
Don
6.00.2576

ผู้ประสานงาน : พระบัณฑิต จันทปอญโญ
โทร. ๐๙๖-๘๘๖๓-๕๕๖๐

กระทรวงศึกษาธิการ
กรมส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และตามอัธยาศัย

התאחדות המורים

Handwritten signature: *[Signature]*

[illegible][illegible]

เขียน นายชูวิทย์ ภูศรีจันทร์ นายกเทศมนตรีตำบลคอบจิมห์ลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
 ที่ส่งมาด้วย แบบรายงานการใช้สารเคมีอันตราย จำนวน ๑ ชุด

เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๓ ได้ประชุมร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของกรมการแพทย์และกรมการสาธารณสุข เพื่อหารือเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือในการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดนนทบุรี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากงาน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ใช้สิทธิดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในกรณีนี้ ซึ่งจะประกอบไปด้วยการติดต่อไป หลักสูตรวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งนี้เป็นอย่างยิ่งว่าได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเห็นที่พิจารณา มา โอกาสนี้ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความกรุณา

ชุมชนสังคมความนับถือ

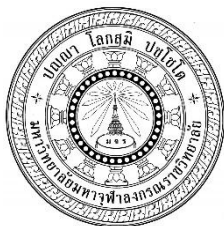
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา จักรข่อยฟ้า
ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

สินค้าที่ส่งมาขอ
เก็บค่าธรรมเนียม

ผู้ประสานงาน : พระบัณฑิต จันทปัญโญ
โทร. ๐๙๓๔-๔๔๔๔-๒๔๔๔

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา เรื่อง “การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” โปรดตอบแบบสอบถามตามความเห็นอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๔ ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระบัณฑิต จันทพลโย

นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๖๖

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

☐ ชาย☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๑๘ - ๒๐ ปี☐ ๒๑ - ๒๕ ปี☐ ๒๖ - ๓๐ ปี☐ ๓๑ - ๕๐ ปี☐ ๕๑ - ๖๐ ปี☐ ๖๑ ปี ขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑ - ม.๓☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๔ - ม.๖☐ ปริญญาตรี☐ สูงกว่าปริญญาตรี

๓. อาชีพ

☐ รับจ้างทั่วไป☐ เกษตรกร☐ ข้าราชการ☐ พนักงานบริษัท☐ พนักงานของรัฐ☐ เกษียณ

๓. รายได้ต่อเดือน

☐ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท☐ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท☐ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท☐ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท☐ ๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ธัมมัญญตา (รู้จักเหตุ)					
๑	ผู้บริหารเทศบาลทราบและเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติกฎหมายของชุมชนอย่างถ่องแท้					
๒	ผู้บริหารเทศบาลมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในด้านการบริการประชาชน					
๓	ผู้บริหารเทศบาลทราบถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การให้บริการช่วยเหลือชุมชน					
๔	ผู้บริหารเทศบาลตั้งมั่นอยู่ในหลักแห่งกฎหมายให้บริการโดยยึดหลักความถูกต้อง					
๕	ผู้บริหารเทศบาลปฏิบัติตามกฎระเบียบและปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน					
	๒.อรรถัญญตา (รู้จักผล)					
๖	ผู้บริหารเทศบาลมีความมุ่งมั่นการทำงานให้บรรลุจุดหมายที่ประชาชนต้องการ					
๗	ผู้บริหารเทศบาลสามารถบริหารจัดการความขัดแย้งที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้					
๘	ผู้บริหารเทศบาลมีการบริหารจัดการที่ดี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน					
๙	ผู้บริหารเทศบาลคำนึงถึงผลเสียหายที่เกิดจากการบริหารจัดการอย่างไม่ถูกต้อง					
๑๐	ผู้บริหารเทศบาลดูแลและให้บริการเต็มที่ตามแนวทางปฏิบัติที่ทางราชการกำหนดไว้					
	อรรถัญญตา (รู้จักตน)					

ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๑	ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการวางตัวได้อย่างเหมาะสม					
๑๒	ผู้บริหารเทศบาลเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี					
๑๓	ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการให้บริการเป็นอย่างดีตามตำแหน่งหน้าที่					
๑๔	ผู้บริหารเทศบาลมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน					
๑๕	ผู้บริหารเทศบาลปรับตัวเข้ากับประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี					
มิติสัญญา (รู้จักประมาณ)						
๑๖	ผู้บริหารเทศบาลพัฒนาชุมชนตามความจำเป็นของชุมชน					
๑๗	ผู้บริหารเทศบาลใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
๑๘	ผู้บริหารเทศบาลส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน					
๑๙	ผู้บริหารเทศบาลจัดงบประมาณได้อย่างพอเพียงและทั่วถึง					
๒๐	ผู้บริหารเทศบาลปฏิบัติตนเองเป็นแบบอย่างด้านความพอเพียงแก่ชุมชน					
กัลยาณุตตา (รู้จักกาล)						
๒๑	ผู้บริหารเทศบาลมีลำดับขั้นตอนในการทำงานที่เหมาะสม					
๒๒	ผู้บริหารเทศบาลเป็นผู้มีความตรงต่อเวลาเสมอ					
๒๓	ผู้บริหารเทศบาลใช้ช่วงเวลาวันหยุดจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในด้านต่าง ๆ					
๒๔	ผู้บริหารเทศบาลแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา					
๒๕	ผู้บริหารเทศบาลดูแลคนในชุมชนในสถานการณ์ฉุกเฉิน					
ปรีชาญาณ (รู้จักชุมชน)						
๒๖	ผู้บริหารเทศบาลมีความตั้งใจในการบริการชุมชนด้วยความมุ่งมั่นและเสียสละ					
๒๗	ผู้บริหารเทศบาลอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ามาติดต่องาน					
๒๘	ผู้บริหารเทศบาลติดตามสภาพความเดือดร้อนของคนในชุมชน					
๒๙	ผู้บริหารเทศบาลรับฟังความเดือดร้อนของประชาชน					
๓๐	ผู้บริหารเทศบาลเข้าถึงคนในชุมชน ไปร่วมงานของชุมชนต่าง ๆ					
บุคคลสัญญา (รู้จักบุคคล)						
๓๑	ผู้บริหารเทศบาลเข้าถึงประชาชน ระดับครอบครัว					

ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓๒	ผู้บริหารเทศบาลรับทราบปัญหาจากบุคคลอย่างเท่าเทียม					
๓๓	ผู้บริหารเทศบาลหมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคคลอย่างเหมาะสมตามความถนัดของบุคคล					
๓๔	ผู้บริหารเทศบาลอำนวยความสะดวกให้ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน					
๓๕	ผู้บริหารเทศบาลจัดกิจกรรมที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้					

ตอนที่ ๓ ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

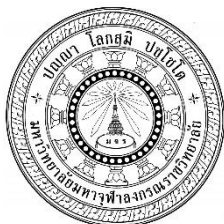
ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ					
๑	ผู้บริหารเทศบาลมีความกระฉับกระเฉงพร้อมทำกิจกรรมทางการเมือง					
๒	ผู้บริหารเทศบาลมีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน					
๓	ผู้บริหารเทศบาลแสดงความเป็นผู้นำเมื่อนำกิจกรรมทางการเมือง					
๔	ผู้บริหารเทศบาลแต่งกายเหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง					
๕	ผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการทำกิจกรรมทางการเมือง					
	ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ					
๖	ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการปรับตัวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง					
๗	ผู้บริหารเทศบาลมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารงานต่างๆ					
๘	ผู้บริหารเทศบาลมีความความซื่อสัตย์ มีจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่					
๙	ผู้บริหารเทศบาลมีความสุ่มรอบคอบในการเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์					
๑๐	ผู้บริหารเทศบาลมีความเชื่อมั่นในตัวเองในการทำงานกับชุมชน					
	ภาวะผู้นำด้านความสามารถ					
๑๑	ผู้บริหารเทศบาลมีความพร้อมในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเทศบาล					
๑๒	ผู้บริหารเทศบาลมีความเที่ยงตรงตัดสินใจในเรื่องนโยบาย					
๑๓	ผู้บริหารเทศบาลมีระดับความรู้ความสามารถในการบริหารงานของเทศบาล					

ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๔	ผู้บริหารเทศบาลมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาและการสื่อสารกับชุมชน					
๑๕	ผู้บริหารเทศบาลมีทักษะในการบริหารงานของเทศบาล					
	ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม					
๑๖	ผู้บริหารเทศบาลรู้จักประนีประนอมและแก้ไขข้อขัดแย้งในชุมชน					
๑๗	ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชน					
๑๘	ผู้บริหารเทศบาลให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นกับกิจกรรมของชุมชน					
๑๙	ผู้บริหารเทศบาลมีความเป็นกันเองเข้าใจคนในชุมชน					
๒๐	ผู้บริหารเทศบาลมีความเป็นกลางและมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต					

พระบัณฑิต จันทปญโญ

นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะ
ผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเรื่อง “การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลอนานิคมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์แบบสอบถาม
โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงได้ครบถ้วนทุกข้อความ

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านในการให้สัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ใน
ครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระบัณฑิต จันทปญโญ

นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ฉายา/นามสกุล.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

สถานที่สัมภาษณ์

.....

วัน เดือน ปี

.....

ตอนที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลอน
ฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑. ภาวะผู้นำด้านกายภาพ

๑.๑ ผู้นำที่ดีด้านกายภาพของท่านเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

๑.๒ ท่านมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้นำด้านกายภาพเป็น อย่างไร

.....
.....
.....

๑.๓ ร่างกายที่ไม่สมบูรณ์เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน อย่างไร

.....
.....
.....

๑.๔ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้นำท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางด้าน
กายภาพ

.....

.....

.....

.....

๒. ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ

๑. ท่านมีความสามารถการปรับตัวในการทำงาน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓. ท่านมีความเป็นตัวของตัวเอง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๔. ท่านมีความอดุสาหะ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓. ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ

๑. มีท่านมีเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านมีความแม่นยำในตัดสินใจ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓. ท่านมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๔. ท่านมีทักษะในการบริหาร อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๔. ภาวะผู้นำทางด้านสังคม

๑. ท่านรู้จักประนีประนอม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒. มีความสามารถในการบริหารงาน อย่างไร

.....

.....

๓. ท่านให้ความร่วมมือในชุมชน อย่างไร

๔. ท่านมีความเป็นที่ยอมรับชอบ อย่างไร

ตอนที่ ๓ หลักปฐัธธรรมส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนฉิมพลี
อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑. ภาวะผู้นำด้านธัมมัญญตา (เกี่ยวกับความรู้จักเหตุ) โดยยึดหลักการในการบริหารอย่าง
เป็นขั้นตอน ท่านมีความคิดเห็นว่อย่างไร

๒. ภาวะผู้นำด้านธัตถัญญตา (เกี่ยวกับความรู้จักผล) การที่เป็นผู้รู้จักผล มีวิสัยทัศน์
หรือ ปรัชญา พันธกิจเป้าหมายในการพัฒนาเทศบาล ท่านมีความคิดเห็นว่อย่างไร

๓. ภาวะผู้นำด้านธัตถัญญตา (เกี่ยวกับความรู้จักตน) การที่เป็นผู้รู้จักตนอยู่เสมอว่เป็น
ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สามารถใช้แรงงุใจ กระจายวิสัยทัศน์ไปยังบุคคลต่างๆ ท่านมีความคิดเห็นว่อย่างไร

๔. ภาวะผู้นำด้านมัตตัญญูตา (เกี่ยวกับความรู้จักประมาณ) คือ ความเป็นผู้นำของ
ผู้บริหารที่เป็นผู้ที่รู้จักประมาณ รู้จักความพอดีสามารถวางแผนกำหนดนโยบาย ท่านมีความคิด
เห็นอย่างไร

๕. ภาวะผู้นำด้านกาสัญญูตา (เกี่ยวกับความรู้จักกาล) คือ ความเป็นผู้นำของคณะ
ผู้บริหารที่เป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ จัดทำนโยบาย โครงการได้
เหมาะสมเวลาและโอกาส ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

๖. ภาวะผู้นำด้านปริสัญญูตา (เกี่ยวกับความเป็นผู้รู้จักชุมชนและสังคม) คือ ความเป็น
ผู้นำของคณะผู้บริหารที่เป็นผู้ที่รู้จักชุมชน และสังคม มีมนุษยสัมพันธ์เป็นนักประสานงานที่ดีกับทุก
คน ทุกองค์กรและทุกภาคส่วน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

๗. ภาวะผู้นำด้านปุคคลัญญูตา (เกี่ยวกับความรู้จักบุคคล) คือ ความเป็นผู้นำของคณะ
ผู้บริหารที่เป็นผู้ที่รู้จักบุคคล รู้ความสามารถความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักเลือก แต่งตั้ง จัดวาง
บุคคลได้เหมาะสมกับงาน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ ฉายา /นามสกุล : พระบัณฑิต จันทปญโญ (อินทรสมบัติ)
: Phra Bandhit Chanthapanyo (Intarasombut)
- วัน เดือน ปีเกิด : ๑๘ เมษายน ๒๕๑๕
- สถานที่เกิด : เลขที่ ๑๒/๑ หมู่ ๑๔ ตำบลน้ำรักษ์ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ประวัติการศึกษา : พ.ศ. ๒๕๖๒ นักระรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดวิเวกนาราม
: พ.ศ. ๒๕๓๓ ม.๖ โรงเรียนพุทธโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา
: พ.ศ. ๒๕๖๔ รัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ. รุ่น ๕) สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์
พุทธโสธร คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- อุปสมบท : เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ วัดวิเวกนาราม ตำบลบึงน้ำรักษ์
อำเภอน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดวิเวกนาราม ๒๖ หมู่ ๑๔ ตำบลบึงน้ำรักษ์ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒๔๑๓๐

